

ספר

כור המבחן

והוא

שואל ומשיב

כיל בקרבו כל כללי ודיני איסור והיתר להלכה ולמעשה, משלחן ערוך יורה דעה וכל הפוסקים קדמאי ובתראי עד אחרון שבאחרונים, עם מקור ההלכה המציין את מקורם בשלחן ערוך ופוסקים סוודר בסדר יפה אף נעים על כל הסימנים שכורה דעה בדרך שאלה ותשובה, לגנות את התלמידים, בחורי הישיבה, המתערים להוראה ורוצים לעמוד על המבחן בכדי להשיג מביכה ולהורות בריני איסור והיתר.

המבחן

כור

הלכות בשר בחלב

מכילה שבע מאות וחמשים וחמש שאלות ותשובות

גלקט ונסדר על ידי

הרב מאיר יהושע ראזענבערג

בהגאון יהודא יודל שליט"א.

רב ואב"ד ספרינגפילד, מאסס.

(מלמנים רב ואב"ד בעיר האליאק מאסס, ובעיר לאנג ברוקס, נ"ד"ש.
ובעיר ספרינגפילד, נ"ד"ש.)

הספר הזה נועד לשיבות ולבתי מדרש
לרבנים, ונחוצו לרבנים ובעלי הוראה.

בילגוריא

נדפס בדפוס של ר' שלמה וויינבערג

לפ"ק

תרצ"ב

שנת

הוצעק וחובס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"א

Copyright, 1932, by
RABBI MEYER J. ROSENBERG

הבעת תודה!

לטוב יזכר בני היקר והנחמד, מופלג ומופלא, זך השכל, חריף
ובקי ומצוין בכשרונות נעלים, המסתופף בישיבת רבינו יצחק
אלחנן בניוירוק.

מר ישראל שלמה שיחי

שהעתיק את חספר הזה לדפוס תשואות הן הן לו!

המחבר.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"א

PRINTED IN POLAND

Zakłady Graficzne „Wiedza”.
W-wa, Bielańska 9.

הסכמות

הסכמת הגאון המפורסם, חוקר ומקובל, שר התורה, אביד
הרועים, פאר הדור, נזר ישראל ותפארתו, צדיק יסוד
עולם, וכר, הרב הראשי לארץ ישראל ונשיא הרבנות הראשית,
מזן כקשית רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, מעי"ק
ירושלים תובב"א.

ב"ה. יום כ' לחדש שבט תרצ"ז.

שלום רב לכבוד ידי"נ הרב הגאון המובהק והמפורסם, חו"ב,
סו"ה, מוה"ר מאיר יהושע, בן ידי"נ הגאון הצדיק המפורסם
מוה"ר יודל ראזענבערג שליט"א.
שלום רב בכפילא באחר"י.

אחדשה"ט

לשמחת לבבי הגיעני קונטרסיו הנחמדים, מספרו חיקר דתת"ח.
כור המבחק, ומדי הציצי בו מצאתי כולו אומר כבוד פעולת גבר.
חכם בעוז, אשר יהי בע"ה לתועלת רבה, לצעירים תופשי התורה, המתאמצים
לאחוז בקרני הוראה הלכה למעשה, שאחרי השקידה הנכונה במקורות
הראשונים בנפ"ת ופוסקים, בדברי השו"ע ומפרשיו, וחטור עם הב"י, שבלעדיו
אי אפשר לסדר סדרי הוראה בידעה ברורה, מה טוב ונכון הוא שיסודו
להם עניני הוראה עפ"י חיקף חשוב של מסקנות גדולי האחרונים, כאשר
השכיל לעשות כתת"ח בספרו חיקר. יהי ד' עמו ויוסיף תת תנובת קודש
לזכות את הרבים, וירומם אף ינשא, ונזכה כולנו יחד לראות בקרוב ב"ב
בישועת עם ד' וחבל נחלתו, כנה"ר ונפש ידי"ע דושי"ת באחר"י, החותם בברכת
נאמנה מהר הקודש מירושלים.

דק" אברהם יצחק הכהן קוק.

(מקום החותם)

ברכת אב

אלה דברי אבא מארי, עטרת ראשי ומחמד נפשי, הגאון המובהק, המפורסם בעולם בתבואתו היקרים והמחוכמים. אוצר התורה והיראה, סופ"ה חוקר ומקובל, חסידא ופרישא, נזר ישראל ותפארתו, וכו' וכו' כש"ה מוהר"ר יהודא יודל ראזענבערג שליט"א, ראב"ד לקהלות האורתודוכסים דעיר מאנטרעאל, מדינת קאנאדא. (מלפנים ראב"ד בערים רבות בפולין).

ב"ה יום ט' טבת, שנת תר"ץ, מאנטרעאל.

החיים והשלום אל כבוד בני יקירי, הגאון המפורסם וכו', וכו', כש"ה מוהר"ר מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, ראב"ד פליינפעלד, נד"ו.

מה מאד יגל לבי ותעלוונה כליותי בראותי מעשה ידי בני משוש לבי שלקח על עצמו עבודה קשה לקבץ נפזרים, הלכות פסוקות מספרי פוסקים הגדולים והמפורסמים ראשונים ואחרונים אשר בית ישראל נשען עליהם, ספר זה אין צריך להסכמות, כי הלא ילקוט הלכות פסוקות הוא זה. ומה גם כי במקומות שיש חלוקי דעות בפוסקים האחרונים מובא בו שתי הדעות למען יבחר הבוחר ויכריע על פי דעת תורה שבמוחו. דבר מועיל וטוב מאד הוא ספר כזה בימינו אלה זמן קטנות המוחין לרגלי עול הגלות, ובאנו להמצב שאמרו חז"ל, "עולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה". לכן אברך ליוצרי ובוראי שזכני בבן טוב, אין טוב אלא תורה, אשר יעמול להפיץ תורה בישראל.

ואתה בני חזק והתחזק, לך בכחך זה ויפיצו מעינותיך חוצה, והשי"ת יהי' בעוזך להוציא מכה אל הפועל מפעלך הגדול, וימצא ספרך חן בעיני כל לומדי תורה, ומברכתי ומברכתם תבורך בכטו"ס.

אבין הדורש שלומך והצלחתך כל הימים

יודל ראזענבערג

חופ"ק מאנטרעאל קאנאדא.

מחבר הספרים המפורסמים: "ידות נדרים"
על מס' נדרים, "זהר תורה" (העתקת תורת הקדוש
לעברית), "לקוט אליהו הנביא" עם, "אור צה", ט
"רמאל המלאך", "רשאות הנפש ורשאות הגוף"
"קריאה הקדושה", מקור יעודת ועוד ועוד.

הסכמת הגאון המובהק המפורסם דקרתא קדישא דירושלים.
גבר חכם בעוז, צדיק יסוד עולם, בקי בכל חדרי
התורה, סופ"ה, אביר הרועים, גאון יעקב ופאר ישורון, מרן
רבי יוסף חיים זאנענפעלד שליט"א, רב ואב"ד לקהלת
האשכנזים בעיה"ק ירושלים, תובב"א.

ב"ה יום ז' לחדש שבט, שנת תר"ץ פעה"ק ירושלים ת"ו.
שלום וברכה למע"כ הרב הגאון המפורסם וכו', כש"ת מוה"ר
מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, אב"ד פליינפעלד.
אחד"ש כת"ר שליט"א.

מכתבו היקר מיום ט"ב טבת בצרוף ספרו הנחמד „עומקא של הלכה“
וקונט' מהספר „כור המבחן“ אשר הוא עומד להוציא לאור בע"ה, הגיעני
לנכון.

והנה אין דרכי לבוא בהסכמות באשר יודע אני שאין אני ראוי לכך,
אולם בהיות שיש לו הסכמות מהרבה גאונים שליט"א הנני מצטרף בברכה
לכת"ר שליט"א שיפוצו מעינותיו חוצה להשכיל ולהורות לחזק את ידי
הלומדים בפלפולא דאורייתא ובהלכה למעשה ויזכה להרביץ תורה ולראות
בהרמת קרנה וקרן ישראל בב"א, כעתירת החותם בברכה המחכה לישועה
קרובה.

יוסף חיים זאנענפעלד
רב ואב"ד לקהלת האשכנזים בעיה"ק ירושלים תובב"א.

נ. ב.
בפלפולו הנמוק של „עומקא של הלכה“ שמחתי מאד. דנ"ל.

מקום החותם

הסכמת הרב הגאון האמת, מאיר עיני חכמים בהלכה.
 אשכול הכופר, אוצר בלום, רב פעלים לתורת
 ולתעודה, החכם הכילל מחבר ספרים יקרים ונחמדים, מהר"ר
חיים הירשענזאן שליט"א, רב ואב"ד דעיר הובאקען
 והסביבה, נדו"ש.

ב"ה יום א', י"ט לחדש טבת התר"ץ.

לכבוד ידי"ג הרב הגאון, חכים ורבי איש האשכולות, מהר"ר
מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, ראב"ד דעיר
 פליינפעלד, נ. דו.

אחרי דרישת שלומו הטוב !

קבלתי את הקונטרס (לדוגמא) מספרו היקר **"כור המבחן"** לבחינת
 התלמידים בחורי הישיבה המתעתדים להוראה, ואם שאין דעתי נוחה מספרי
 הקצורים בהוראה, שה"קצור ש"ע" והדומה לו, יצרו לנו המון בורים מתרברבים
 ונוטל כבוד התורה מת"ח אמתיים, אמנם עבודתו היא דבר שהזמן גרמא-
 לפי מצב הישיבות עתה, אשר הספר הלז יכריח את התלמידים שלא יעשו את
 התורה טפל והמדעים החצונים עיקר ופשוט שראשי הישיבות ישגוהו וגם
 יבירו וידעו אם התלמידים למדו מן המקור או ששנו רק את התשובות של
 ספרו היקר, ומי יתן שהרבנים הצעירים מהישיבות ידעו להשיב על כל
 השאלות אשר כתר"ה סדר בספרו היקר לפי מקורם. אז היינו בטוחים שלא
 תשתכח תורח מישראל.

הנני אומר לפעלא טבא, חפץ ד' בידו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה.
 ברוך מקים את התורה הזאת ולא תמוש התורה מפי זרעו וזרע זרעו עד
 עולם, כעתירת ידידו מלונ.

חיים הירשענזאן

רב ואב"ד דהובאקען והסביבה.

מחבר הספרים: **"מלכי בקדש"** ששה חלקים, ס'. **"חדושי תר"ח"** על
 תהיות בבלי וירושלמי, ס'. **"אלה דברי חברי"** ג' חלקים, ס'. **"תורת**
החנוך הישראלי", ס'. **"מוצאי חיים"**, ס'. **"ימים מקדש"**, ס'. **"מוסדות**
הושבע"ס", ס'. **"עשרת זקנים"** ועוד ספרים שונים.

מכתב־ההלָה וחות־דעת נאוני זמננו וראשי־השיבות שליט"א.

בעז"ה. יום ו' לחדש תשרי ועש"ת, תרצ"א, פנה"ק טבריא ת"ו.

אל מע"כ הרב הגאון המפורסם לשם ולתהלה, מרבי
פעלים לתורה והלכה, דורש לציון וכו' וכו', מוה"ד
מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, אב"ד לקהלות ישראל
בעיר פליינפעלד, נ. דזש.

אחרי תפארת השלום והנרכה כיאות להדר"ג.

קבלתי ספרו היקר **"כור המבחן"**, ונהנתי ממנו מאד שהוא מסודר
בסדר יפה, והוא ספר שימושי רק בשביל הלומדים הגדולים שכבר יודעים
מקורות וטעמי הדינים, וע"י ספרו יחזרו על עיקרי הדינים ויזכרו ע"י
הטעמים והנימוקים. ה"ת יהי בעזרו. וכדי להראות לו שענייני בספרו אמרתי
לרשום פה מ"ש כת"ר בדף י"ג ע"א בשר שלא נמלח ששמוהו בחמי טבריא
הוי חליטה ומותר בדיעבד, עכ"ל. ובפ"ת שם כ' מותר לבשל כו', משמע
לכתחילה, אך לפי מ"ש כת"ר הטעם משום חליטה שפיר כ' בדיעבד, אבל
במקור הדין באגודה כ' מותר לבשל בחמי טבריא כמו שהולכים והיינו דחמי
טבריא נובעים ומתפשטים והולכים כנהר ולכן מותר לבשל לכתחילה דכל מה
שיוצא מהבשר אויל ל' ואינו נבלע שוב בבשר, ואין הטעם משום חליטה,
דאפשר רק חמי האור בכוחם לחלוט, ולכן אם היו החמי טבריא עומדים
גם בדיעבד אסור.

שם באות ס"ב כתבתי בצדו יציין מ"ש כת"ר בפרוודור אות ה'.
והנני ידידו דו"ש אשרו וטובו כה"י.

משה קליערס

האב"ד בעיה"ק טבריא ת"ו, ור"מ בישיבת "אור תורה".

ב"ה. ועש"ק קרת, תר"ץ לפ"ק. סאטמאר (רומניה).

כבוד הרב הגאון הגדול, חו"ב, חובר חבורים מחוכם, מוה"ר
מאיר יהושע ראזענבערג נר"ו. אבד"ק פליינפעלד.

קבלתי ספרא דמרי טב **"כור המבחן"** והלכות גדולות שנו כאן.
קבוצ כעמיר גורנו בסדר נכון מאד לתועלת המורים, כי ימצאו בספרו היקר
כל הדינים השייכים להלכות מליחה מכל הפוסקים והמקום שבעלי תשובות
צוודים, ואני תפלה כי יזכוהו ד' לברך על המוגמר על כל סימני יו"ד ח"ו.
והמתחיל במצוה ואמרים לו גמור, יפה שעה אחת קודם, ישוטטו רבים בספרו
היקר ותרבה הדעת, כנפש ידידו הדש"ת.

יצחק הק' קליין, ראב"ד ק"ק הנ"ל.

ב"ה. יום ה' ט' לחדש סיון, תרצ"ב, וולאזין.

כבוד ידיד' הרב הגאון המובהק המפורסם לתהלה, רב
פעלים לתורה וכל דבר סגלה כר, כש"ת מוה"ר
מאיר יהושע ראזנברג שליט"א, ראב"ד דעיר
פליינפעלד.

אחדשכתר"ה ש"י.

יקרת מכתבו מיום ר"ח אייר העבר הגיעני במועדו, ושמתתי לקול
הבשורה כי שלח מעכת"ה ש"י לידי את ספרו הנכבד, **כור המבחן**. ואשר
ע"כ נתאחרתי בתשובתי עד בוא ספרו היקר לידי, וזה שלשום אשר קבלתי
את ספרו, ועיינתי בו כבקשת כתר"ה ש"י, ומצאתי בו טעם לשבח בתוכנו
ובסגנונו ובסידורו הטוב והנכון אשר השכיל מעכת"ה ש"י לעשות, ואקוה כי
יהי לתועלת הרבים ויהנו מיני רבנן ותלמודיהן, וה' יהי בעזרו להוסיף
ולתפץ מעינותיו חוצה, ויאותו רבים לאורם ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח
ככל נפשו ולבבו.

והנני ידירו הרוש"ת באהבה, מחכה לתשועת ה'

יעקב שפירא

אב"ד ור"מ דק"ק וולאזין

בע"ה. יום י"א לחודש כסלו, תרצ"א. פה קלז.

כבוד הרב הגאון המפורסם לשם ולתהלה, כש"ת מוהר"ר **מאיר**
יהושע ראזנברג שליט"א, רב ואב"ד בעיר פליינפעלד. ג. דוש.
שלוי וברכה!

אחר דרישת שלומו הטוב.

אשיב בזה תורה וברכה לכתר"ה בעד הספר היקר, **כור המבחן**,
שבו הראה כתר' כחו הרב וחילו לאורייתא, בקיאות נפלאה בדיני איסור
והיתר, ואומנות מצוינה למסר כל זה בסדר נעלה ובקצור נמרץ, מורה דרך
קצרה לתלמידי חכמים להיות דבריהם מועט מחזיק את המרובה, יהי ד' עמו,
ויחזק כחו ואונו להוציא יתר ספריו לזכות את הרבים.

מנאי ידירו מברכו בכ"ט, דוש"ת

אברהם יצחק בלאך

בהגאון מוהר"ל זצוק"ל

אב"ד ור"מ בקלז, ליטא.

ב"ה יום ד', כ' לחדש חשון, תרצ"א.

שלום וברכה לכבוד הרב הגאון המפורסם לתפארת בישראל,
איש חמדות, כש"ת ר' מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א.
הגאב"ד דעיר פליינפעלד.

אחר ד"ש כ"ג הטוב כמשפט.

באתי להודיע לכת"ר הרמה, כי קבלתי את המנחה היקרה ספרו
„כור המבחן“ ומאד התענגתי כי כלו אומר כבוד, דבר מועיל וטוב ספרים
כאלה לבני הישיבה. ואין אני ראוי ליתן הסכמות בכלל, ובפרט לרב גאון
ומפורסם כמותו, אשר יש לו הסכמות מהגאונים הגדולים דזמננו, אך לחות
את דעתי את הנחיצות להדפיס ספרים כאלה בזמן הזה, אנכי הייתי ר"מ
בהישיבה הגדולה פה ווילנא הנקרא „ישיבה דאמילעס“ ארבעים שנה, וכמה
פעמים למדתי עם בני הישיבה מס' חולין עם חלק ראשון יורה דעה, וכמה
מבני הישיבה המצוינים המה רבנים בפה ובאמריקא, ומי כמוני יוכל להגיד
את התועלת אשר יהי' מהספרים כאלה להתלמידים המתעתדים להיות רבנים
בישראל להלכה ולמעשה, ע"כ בקצרה באתי לברך את כבוד גאונו, יתן ה' כי
חפץ ה' יצליח בידו להגדיל תורה ולהאדירה, וכל המוכה את הרבים זכות
הרבים תלוי בו, ויוכה להפיץ תורה בישראל וירום קרן כ"ג בכבוד והדר.
ידידו המברכו מלב ונפש

אברהם צבי הירש נראדענסקי

מנהל הישיבה הגדולה והקדושה

„ראמילעס“ בוילנא.

ב"ה יום ט' לחדש שבט, שנת תרצ"א.

כבוד הרב הגאון המפורסם וכו', כש"ת

משה רמ"י ראזענבערג שליט"א:

ראב"ד דעיר פליינפעלד.

אחדשכ"ת בכבוד כראוי!

בדבר ספרו הנכבד של כתרה שליט"א „כור המבחן“ עיינתי בו
זמנאטי שטוב הוא לא רק למבחן אך גם לעיון להלכה למעשה.
ויוזכה כתרה להוסיף ולחדש חדושי אורייתא, ויתבררן שמעתי בעלמא,
ויהנו רבים מאור תורתו וחכמתו הרבה.

בדש"ת ברנשי כבוד וברכה והוקרה רבה

אליעזר יהודא פינקל

ר"מ ומנהל ישיבת מיר

(נוסדה בשנת תקצ"ז)

לכבוד האי גברא רבא ונהירא
הבקי בכל חדרי התורה לבאר כל חמירא
להרב הגאון הגדול המהולל בשערים
חריף ובקי סיני ועוקר הרים
מקור מים חיים עינים להאיד
כקש"ת מהיר מאיר יהושע ראזנבערגי נרו יאיר
מגדולי חכמי עם נחליאל.

שלום וברכה מאלקי ישראל !

אחרש"ה. בברכת שלמא רבא למר ולתורתו הנני לקיים ברגשי תודה את:
קבלת ספרו היקר והנחמד „**בזר המבחק**“ על הלכות מליחה,
אשר ברכתי עליו ברכת הנהנין, כי מכותלי בית מדרשו נראה ערך פרישת
גדולת מחברו, שמשנתו קב ונקי וידינו רב לו לסדר ההלכה בסדר נאה.
ועל אשר בענותנותו הרבני לחות דעתי על ספרו, אני אומר שאך למותר
להאריך בשבח מהות ספרו ולאמר עליו „כי הוא זה“ ובפרט אם המחבר
אדם גדול כמותו, אשר יצא לו מוניטין בעולם והעידו עליו בעלי תריסין
גזוני זמננו, כי אתמחי גברא שמעשי ידיו להתפאר, כשמן זית זך למאור –
אך שלא לעבור על דעת חברי ורצונו של אדם זה כבודו, אני מוסיף על
הראשונים ואומר : נתתי שמחה בלבי בראותי, שהעיר ר' את לבב כהדר"ג
לסדר את פסקי ההלכות בדרך שו"ת ולהוציא כלי חפץ זה לאורה, אשר
יוציל להסיב ולהחזיק במעוז התורה – כי לפי משפט שכלי הדל גודל התועלת
הספר היקר הזה, לא לבד לתופשי התורה הצעירים לימים לחזור על משנתם
במעט עמל ובאופן קל ובדרך קצרה לעמוד בנסיון, וגם להקל המשא מעל הרב
השואל, באשר שהשאלות והתשובות מסודרות לפניו בסדר נאה ובהלכה ברורה,
ומוכנות לפניו כשלחן ערוך – אלא הוא דבר השווה לכל נפש יפה למופלגי
התורה, כי הדרך אשר דרך כ"ת לסדר את הדינים בדרך שואל ועונה ערב
ונעים להלמוד ומושך את לבו, אשר הוא מסגל לזכרון, לקיים את הלמוד
במסמר נסוע, ומלב הלומד לא במהרה יזוע – ולמצן יהי" הספר היקר הזה שלם
בכל גדותיו מה טוב ומה נעים אם יתקן עוד בסופו לוח המצאת ע"ס א"ב. –
ואחתום ביותרת הכבוד ובברכה שזכה בקרוב לברך על המוגמר כנפשו
וכנפש מו"מ.

כ"ד הכותב לכבוד התורה והמחבר פה **בעררין הבירה**
יום ג' שנכפל בו כי טוב, כ' לחדש מרחשון, תרצ"א לפ"ק.

שלמה בן להרה"ג ר' דוד וצ"ל

בבית פראנקפורטער

רב דקל יראים בבצולין, מחבר „הצעה ע"ד שיע'
כללי מסודר ע"ס א"ב עם תמונות וציורים“, וקונטרס:
„חמום אלקסרי בשבת“

ב"ה, יום ה' בלק, י"ד תמוז, תר"ץ, ווארשא.

כבוד ידידי הרב הגאון המפורסם וכו', מוהר"ר מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א רב אבדק"ק פליינפיצלד, נדו"ש.

באהבה רבה קבלתי את ספרו היקר „כור המבחן“ בצרוף מכתבו החביב, ונהניתי מספרו מאד. שמח אני לחזות בהצלחתו ועליתו מעלה מעלה. אהבת ידידתנו התקועה בלבנו מאז עוד תוקד בקרבי לזכרון תמיד, לא אוכור שום מקרה לקבל מכת"ר איזה מכתב, אשר לא עניתיו. מקרב לבבי הנני לברכה, אשר יצליחהו ה' לבצע מחשבתו הטובה להוציא לאור את ספרו היקר „כור המבחן“ על כל חלק היורד לרוות צמאון המשתוקקים ומתגעגעים להשתמש בו וליהנות ממנו. לעתות הפנאי אשתדל אייה לכתוב לו איזה הערות, אשר מצאתי בספרו היקר בעת עלעלי בו. בהבעת ברכה ותפלה אשר שמו הטוב יפרח וישגשג לתהלה ותפארת, הנני חותם ברוב כבוד וחוקרה.

שלמה דוד כהנא
ראב"ד בווארשא, פולין.

ב"ה, ווארשא, יום א' תרומה, תרצ"א.

שפעת שלמא רבא, וברכתא רבתא, וכל טבא, לכבוד האי גברא רבא ויקירא, ה"ה הרב הגאון החוב"ב טובא, מפורסמא רבתא, מחבר חיבורא חכימא, איש חמודתא וכו', כש"ת מוה"ר מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, אבדק"ק פליינפיצלד יצ"א. במדינת אמעריקא, בעהמח"ס „כור המבחן“.

אחרש"ט. מה מאד התענגתי בספרו היקר „כור המבחן“ על ה' עליחה, כי באתי על „כור המבחן“ וראיתי שטוב עשה בעמיו והגדיל לעשות בסדר יפה אף נעים כל דיני אור"ה להלכה ולמעשה מש"ע יו"ד וכל הפוסקים בדרך שא לו ת ש ו ב ו ת לחדר שכל צעירי הוראה, וספרו זה יהי תועלת מסוימה לחניכי הוראה. וגם למורי-הוראה יש בזה תועלת לזכירה, ובכן אמרתי למעלא טבא, יישר כחו וחילו לאורייתא, וראוי ונכון להפיץ זה הספר בישראל, ואברכהו כי יתן השי"ת חנו בעיני כל רואיו, ויזכה לברך על המוגמר ביתר החלקים אייה על כל היורד, ותקותי חזקה שכל מי שיבוא על „כור המבחן“ יהלל ויפאר מעשיו.

דברי המודב למען כבוד התורה ולומדי, ידידו הרוש"ת באה"ד
יהונתן דלוי אייבעשיץ, מו"צ בפה ווארשא.
בעהמח"ס שו"ת „שערי יהונתן“ ושאר ספרים.

ב"ה. ירושלים, יום ב' כ"ו מרחשון, שנת "תפאר".

תפארת גדולה ועטרת ישועה לידיד ד' וידיד נפשי למע"כ
הרב הגאון חו"ב, סו"ה, פאר ישראל, כש"ת מוה"ר מאיר
והישע ראזענבערג נ"י וזרח, הגאב"ד דעיר פליינפעלד.

ספרו היקר ס' "בית המבוא" על הלכות מליחה קבלתי, ורב עונג
ונחת קבלתי, וברכתי ברכת הנחנין על פצולת הספר היקר אשר הוא דבר
השוה לכל נפש, הן להרבנים הישישים אשר למדו הרבה פוסקים ראשונים
ואחרונים, והן לתלמידים הצעירים. להישישים - להקל מצליחם חיפוש
הראשונים, ולהצעירים הוא דוגמאית העיקרים אשר מזה נדע לבחור בדרכי
הוראה מכל הפרחי שושנים מגדולי אחרונים אשר אנו שותים מימיהם הקדושים.
ואברך לדי' הטוב שנתן לכתר"ה לב רחב להכין דברי חכמים ולסדרן יפה
למען יובנו בנקל, ותקותי חזקה שיכבדני גם לברך על המונמר בשאר הלכות
אשר תצאנה לאור בעזה"ש יתברך.

ידידו ע"ז הדו"ש באהבה רבה ובאהבת עולם כשמואל ורנן

רפאל שמואל ראזנפארט

רב בשכונת זכרון משה, ירושלים א"י.
(מלפנים רב אב"ד בספרינגפיעלד, מאסס)

ב"ה. יום ה' כ"ב מרחשון, ברלין.

לכבוד הרב הגאון המפורסם, מוהרמ"י ראזענבערג
שליט"א, אבד"ק פליינפעלד.

את מנחתו היקרה ספרו "בית המבוא" על הלכות מליחה קבלתי
ברצון, ותודה רבה לכת"ר על הואילו לזכות את בית מדרשנו בספר יקר
ורב-התועלת כזה. כל תופשי ישיבה ומורי הוראה לתלמידים יודו לכת"ר על
מלאכתו זו שיש עמה חכמה וכשרון טוב טעם ודעת, והלואי שירבו כמותו
מחברי ספרים מעולים ונחוצים בדורנו זה דור של טרדת המוח ופזור הנפש
הגורמים לשכחת התורה שתהא מתריכת והולכת.

די יחזקה ויאמצהו להגדיל תורה ולהאדירה ולזכות את הרבים.

ידידא יעקב וויינבערג

ר"מ בבית המדרש לרבנים מיסודו של
מרן הגאון הצדיק ר' עזריאל הילדעסהיימער זצ"ל.

ג. ב.

נמצאים אתי עוד הרבה הסכמות ומכתבי-ההלה מגאונים וראשי-ישיבות.
וא"ה בחלקים הבאים יודפסו.

המחבר.

חות-דעת של העתון החרדי, ההד' בירושלים ז' 13

הספר, כור המבחין, שנלקט ונסדר ע"י הרב מאיר יהושע רוזנברג, רב ואב"ד פליינפעלד, מכיל תמצית פסקי הלכות למעשה, כפי שנתבררו והוכרעו ע"י הפוסקים, ראשונים ואחרונים וגם את טעמיהם ונמוקיהם, והם מסודרים עפ"י הורה דעה בצורה של שאלות ותשובות עם ציוני המקורות. הספר נועד לתלמידים שמלאו כרטס בש"ס ופוסקים, קרו ושנו ושמשו כל צרכם, אלא שיש להם צורך לסכם את רובי תורתם להלכה ולמעשה. הספר מצטיין בסדורו הנאה, בטוב טעמו ובסכום הקצר והבהיר של כמה שאלות מסובכות. אבל דוקא מפני שהוא מושיט בקנה עקרי פסקי ההלכות יש לחשוש שישתמשו בו גם תלמידים שלא שמשו כל צרכם ושלא רכשו לעצמם את הידיעות במקורות. ראשונים ואחרונים הירושות למורי הוראה בישראל. גם המחבר בעצמו עומד על הדבר הזה וגם על כל הסומכים להוראה להזהיר ולהזהיר בדבר.

ההד"ר שנה ששית, חוברת א', תשרי תרצ"א.

חות-דעת של הירחון יבנה בלבוש

הפתעה גדולה הביא הרה"ג המחבר בהוצאת ספרו, כור המבחין, שהנהו הופעה חדשה לגמרי במקצוע ספרות ההלכה, אשר ערכו רב מאיר. הספר הזה הנועד לישיבות ולבתי מדרש לרבנים, יכיל בקרבו כל כללי ודיני איסור והיתר להלכה ולמעשה משלחן ערוך יו"ד, עם מקור ההלכה המציין את מקורם בשלחן ערוך ופוסקים קדמאי ובתראי, ומסודר בסדר יפה. אף נעים על כל הסימנים שביו"ד בדרך שאלה ונתשובות לנסות את התלמידים הרוצים לעמוד על המבחן ולהורות בדיני או"ח. והנה אמרו הו"ל, לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, וכבר אחזר בשטה זו בכל מקצועות הלמוד ומקום הניחו להרה"ג המחבר להתגדר בו בספרו זה שיאזי לתועלת גדולה להלומדים ולהתלמידים הצעירים המתעתדים להוראה שיהי להם הספר לצינים ולמורה. הספר מכיל תמ"א שאלות ותשובות בהלכות מליחה, ויהא רעוא שיוציא בקרוב גם על שאר ההלכות לברך על המוגמר ולהביא ברכה לבית ישראל.

יבנה שנה ג' חוברת י"ג י"ד, תרצ"א.

גלוי דעת !

הספר הזה איננו נועד לתלמידים שלא יגעו ללמוד ש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, כי תלמידים כאלה ימשיכו בקצורי דינים כאשר ימשיש העור באפלה ולא נוגה לו אור האמת, ולעולם לא יתברר להם הרין לאמתו; אבל נועד הוא לאיתם בחורי הישיבה שלמדו ההלכות בדברי הגמ' והראשונים ובמור ושלחן ערוך, וירדו כבר לעמקי ההלכות על מקורן; לתלמידים כאלה יהי הספר הזה לתועלת גדולה להקל עליהם להעלות על זכרונם תוכן ההלכה, ולחזור בקצרה על סדר למורם, למען ידעו לתת תשובות נכונות על השאלות השייכות להלכה הזאת, בשעה שיעמדו על המבחן בכרי לקבל "סמיכה" בהוראת איסור והיתר, גם לבעלי-הוראה ישמש הספר הזה למפתח לחפש הנאמר בזה בתשובות וספרי חכמי הדורות, כי בלי עיון בנוף התשובה ומקור הדברים, אין לדון ולהורות מפי העוקמים אף אם ממקור נאמן יצאו, כאשר כבר הרעישו על זה חכמי כל דור ודור.

המחבר

פרוודור להלכות בשר בחלב

(הכללים דנחומים לכל תלמיד לדעת, מרם הכנסו למרקדן
ביתה יוסף" למוד הלכות בשר בחלב).

התקן עמך בפרוודור
צדי שתכנס למרקדן
(אבות סדר)

א. שאילה : איסור בשר בחלב, היכן נמלא בתורה ?
תשובה : כתיב בתורה ג' פעמים, לא תבשל גדי בחלב אמו, וקבלו חז"ל :
א' לאיסור אכילה, ב' לאיסור הנאה, ג' לאיסור בשול. ועוד
קבלו, דאע"ג דכתיב, גדי, לאו דוקא, אלא הוא הדין כל בשר בהמה
טחורה אסור בקבל, אלא שדבר הכתוב בהנה, שכן היה דרכם לבשל גדיים
בקבל.

ב. שאילה : האם גם בשאר איסורין אסרה התורה הנאה כמו אכילה ?
תשובה : רק בבשר בחלב הדין הוא דכשנתערבו יחד ע"י בשול הראוי,
נאסרו שניהם באכילה ובהנאה מן התורה, אבל בשאר איסורין,
רובן מותרין בהנאה, חוץ מחמץ בפסח, וערלה, וכלאי הכרם.

ג. שאילה : הנאה כילד ?
תשובה : בשר בחלב האסור באכילה מן התורה אסור גמי בהנאה, ואף
שאלו שלא כדרך אכילה והנאה, אסור ולוקה, והוא מהנקברין ;
ואם שרפו, דעת הרמב"ם דהאפר אסור בהנאה מן התורה ; ואסור להאכיל
לבהמה, חיה, ועוף, ואף לכלבים של הפקר אסור להאכיל, אלא ישליכנו לבית
הכסא או לנהר. (ש"ע סי' פ"ז, ופרי מגדים בפתיחתו להלכות בב"ח).

ד. שאילה : האם בשר בחלב כזה שאינו אסור מן התורה, גם כן אסור בהנאה ?
תשובה : כל בשר בחלב שאינו אסור מן התורה, מותר בהנאה ; ולפי זה, בשר
בחלב שנאסר ע"י כבוש ומליחה, מותר בהנאה, שאינו אסור אלא
מדרבנן, דרק ע"י בשול אסרה תורה ; ויזהר לתת אותם לגוי קודם שיבשלו
ישראל, כדי שלא יאסר בהנאה ע"י בשול ישראל, אף שבלוע מקודם ע"י
כבישה, מ"מ כשיבא לבשל יהא נאסר מן התורה, וגם יהי חייב משום
בשול.

ה. שאילה : בשר בחלב שאסור בהנאה, אם לוקה על ההנאה ?
תשובה : זאת היא מחלוקת הרמב"ם ושאר פוסקים, אבל על בשולו ודאי
דלוקה מן התורה.

שאלה

1. שאלה : כסול כולך ?

תשובה : אסור לבשל כל מין בשר בהמה טהורה בחלב מן התורה ; ושיעור בשול שהי' לוקה עליו הוא כזית משניהם כשיעור אכילה. ולא דוקא כמו חצי זית מזה וחצי מזה, דהוא הדין אם מין אחד הוא יותר מחצי זית, והשני משלימו לכזית. ואם אין בין שניהם כזית אינו לוקה, אבל מ"מ הוא אסור. והפרי מגדים מסתפק בזה בחצי שיעור, אי אסור בבשול ובהנאה מן התורה כמו אכילה, או דאינו אסור רק מדרבנן. והצ"ח (בפסחים דף כ"ב) תולה זה בפלוגתא, לדעת הרמב"ם אסור ולשאר פוסקים עד כזית, והגרע"א בתשובותיו סי' קצ"ו מביא דשיעורו בהנאת פרוטו.

2. שאלה : מה הוא שיעור הזמן של הכיסול שהחייב עליו מלקות ?

תשובה : שיעור הבשול שיתחייב עליו הוא כשמבשלו עד שהי' ראוי לאכילה קצת. היינו שגיש בשולו למאכל כל אדם.

3. שאלה : האם גם לילה וטיגון המה בכלל בשול ?

תשובה : מחלוקת הפוסקים בזה : הפרי חדש ועוד אחרונים כתבו דהוי כבשול ואסור מן התורה, אבל המנחת יעקב ומקצת אחרונים כתבו ולא הוי בכלל בשול. ולהלכה פסק הפרי מגדים להקל בהפסד מרובה ולא הוי בכלל בשול ואינו אסור מן התורה.

4. שאלה : איך הוא הדין ככשר כחלב כספק בשול ?

תשובה : הפרש"ש בזה בין בשר בחלב לשאר איסורי ין, דבבשר בחלב ספק אי נפל לכלי ראשון, אסור מספק, ולכלי שני מותר מספק, ואף דכלי שני פליט, מ"מ אינו מבשל ; ואילו בשאר איסורין, אף בכלי שני אסור עכ"מ אם ספק נפל לזה צלוף. ובדם הוא להיפך, דבכלי ראשון ספקו לקולא, דם שבשלו דרבנן, ובכלי שני ספקו לחומרא.

5. שאלה : מה הוא החדוש נכדכשר כחלב ?

תשובה : החדוש הוא, דבשר בפני עצמו מותר, והקלב בפני עצמו מותר, וכשבאו יחד ע"י בשול, נחשב הבשר לבשר נבלה, והקלב נחשב לקלב היוצא מבהמה טמאה.

6. שאלה : האם גם כשאר איסורין חתיכה נעשית נבלה ?

תשובה : זאת היא מחלוקת הפוסקים : שיטת רבינו אפרים היא דרך בבשר בחלב אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, אבל לא לגבי שאר איסורין ; והטעם הוא דבשלמא חתיכת בשר שבלעה הקלב דבזה לא שייך לומר דבלע הבשר איסור, דהא הקלב עצמו מותר כמו הבשר, אלא דהאיסור בא מחמת דקלב ובשר נתערבו יחד, לכן לא נקרא זה בליעת איסור, אלא שניהם ביחד נעשו לגוף האיסור. ובאם חתיכה זו שבלעה הקלב נספגה לקדרה של היתר, צריך שפיר להיות סי' נגד כל החתיכה כלה, מאחר דכל החתיכה ע"י שבלעה הקלב בתוכה נעשית לגוף האיסור ; אבל חתיכת היתר שבלעה הקלב, זה נקרא רק בליעת איסור, דהקלב גם כשהיה בפני עצמו הי' אסור, ובוה שהחתיכה בלעה איסור, החתיכה נשארת גם עתה בהיתר כמקורם, אלא דנמצא בחתיכה זו בליעת איסור ; ולכן כשהחתיכה זו נפלה לתבשיל של היתר, אין צריך להיות סי' אלא רק נגד בליעת איסור, ולא נגד כל החתיכה, ולא

דלא אמרינן בזה "חתיכה נעשית נבלה". וכל הפוסקים חולקים וסוברים דגם בשאר איסורין אמרינן "חתיכה נעשית נבלה", והיינו דק מדרבנן; ונפקא מינה להקל בספקן.

יב. שאלה: "אפשר לסוחטו", דק"ל בכל מקום דלסוח, מה הוא הטעם והסגולה בזה?

תשובה: לפי דעת הפוסקים דסוברים דלא אמרינן "חתיכה נעשית נבלה" בשאר איסורין, ממילא הוא הרין דחתיכת בשר שבלעה איסור ואין בהחתיכה ס' לבטל האיסור ונאסרה, ואח"כ נפלה החתיכה הנאסרת לקדרה אחרת, א"צ לשער ס' בהקדרה נגד כל החתיכה, אלא נגד האיסור הבלוע בה; ולפי זה יש סברא לומר דגם החתיכה בעצמה הנאסרת חוזרת להכשרה, כיון שהאיסור נפלט ממנה לתוך הקדרה, ונתבטל בששים. ועל זה אמרו בגמרא שיש פלוגתא בזה ב"אפשר לסוחטו" — היינו, במקום שאפשר לסחוט האיסור עכשוו ש"צא כלו ממנה ויתפשט בקדירה שנית — אם מותר או אסור. ואנן קיי"ל ד"אפשר לסוחטו" אסור. ויש בזה ב' טעמים: א) דלא ידעינן אם נפלט כל האיסור ממנה לקדרה שנפלה, וא"כ. ריין דלא ידעינן לעולם כמה פלטה וכמה נשאר אצלה, ע"כ אפילו הפוסקים הסוברים דלא אמרינן "חתיכה נעשית נבלה" בשאר איסורין, אף שיש ס' כנגד האיסור שבלעה החתיכה וסגי בס', מ"מ החתיכה נשארת באיסורה לעולם, דלא ידעינן כמה פלטה וכמה נשאר אצלה.

ב) דאף שנסחט האיסור לגמרי מן החתיכה שם כשהיא בקדרה, אפ"ה אי אפשר שלא נשאר בה עכ"פ חלק ששים מהאיסור, דודאי הרוטב מחלק הטעם בשוה ונשאר בכל אחד חלק ס'. נמצא דנשאר בהחתיכה משהו מהאיסור שנבלע בה כשהיתה בפני עצמה; ואף שעל ידי המשהו הזה אין נרגש בה טעם איסור כלל עכשו, אפ"ה, כיון דמתחלה נקרא עלי' שם איסור, ע"כ גם עתה אף שיצא ממנה טעם האיסור לקדרה, מ"מ ע"י המשהו הזה שנשאר בה נשאר עלי' שם האיסור דמקודם ואסורה לעולם. והן לטעם האי' והן לטעם הב' אינו נכנס דין זה ד"אפשר לסוחטו" בגדר ספק כלל, דהא דלא ידעינן כמה פלטה וכמה נשאר אצלה לא הוי ספק כלל, דהיבא דלא אפשר לצמוד על שיעורו לא הוי ספק כלל דדמי לכחל (בסימן צ'). ועיין בפרמ"ג (ס' ק"ו) ופשיטא לפי הטעם השני דלא הוי ספק כלל דודאי משהו נשאר בה, ואינה חוזרת להיתר לעולם עיינו.

יג. שאלה: לדידן דק"ל "חתיכה נעשית נבלה" אף בשאר איסורין, מאי נפקא מינה בזה אם "אפשר לסוחטו" אסור או מותר?

תשובה: נפקא מינה אף לדידן היבא דלא נודעה התערובות עד לאחר שנתוסף עד ס', (בסי' צ"ט) וכן מלח שאיסורו מצד עצמו שנפל לקדרה, דאינו בטל אפילו באף, וכל מה שבקדרה אסור, אבל לא נעשית נבלה אף לדידן, דכל מה שאוסר למעלה מס' גם לדידן לא אמרינן "חתיכה נעשית נבלה" ככהאי גוונא, והיתה החתיכה עצמה מותרת; אבל מטעם ד"אפשר לסוחטו" אסור נשארה החתיכה באיסורה לעולם. (פרי מגדים סי' ק"ו) שאלה

יד. שא"ל: חתיכה שבלעה איסור לא ע"י צבול, רק ע"י מליחה, והאיסור הוא מיני, ונפלה לקדרה ויש ס' כנגד האיסור, אי חמרינן בזה גם כן הדיון דאפשר לסוחטו איסור או לאו, ומותרת גם החתיכה עצמה? תשובה: בשו"ת נודע ביהודא חיו"ד סי' כ' כתב דאף דק"ל "אפשר לסוחטו אסור", וגם ק"ל "חתיכה נעשית נבלה" אף בשאר איסורין, מ"מ אם החתיכה בלעה איסור דק ע"י מליחה והאיסור הוא מינו ונפלה לקדרה ויש ס' רק כנגד האיסור, אפ"ה יש מקום לומר דאפשר לסוחטו מותר, ומותרת גם החתיכה עצמה.

מו. שא"ל: איסור דבוק דק"ל לאסור, מה הוא הטעם והסכנא בזה? תשובה: אם נפל איסור לקדרה שיש ס' כנגדו, אף שהאיסור נפל שם על איזה חתיכה, אפ"ה הכל מותר לכולי עלמא, דאמרינן שהרוטב מבלבל טעם האיסור בכל החתיכות, ומוליך אותו בכל הקדרה בשוה, ובטל בס'; אבל חתיכת היתר שאיסור דבוק בה שנפלה לתבשיל, ואין בתבשיל ששים כנגד האיסור הרבוק בחתיכה רק בצרוף גם החתיכה, ואז יש ס' כנגד האיסור הרבוק, הדין הוא דהתבשיל אסור, וצריך ס' בהתבשיל כנגד כל החתיכה שהאיסור דבוק בה, ויש בזה ב' טעמים:

א) כיון שהאיסור דבוק בהחתיכה, חיישינן שמא פעם אחת הוציאו אותה דוחתת חוץ לקדרה, ונאסרה כלה; או שמא פעם אחת נשארת לבדה ברוטב בסוף הצרוי.

ב) כיון שהאיסור דבוק בה, ממחרת לבלוע האיסור תחלה יותר משאר התבשיל שבקדרה, וא"כ לפי טעמים הללו, לדין דק"ל "חתיכה נעשית נבלה" אף בשאר איסורין, דמיא חתיכה זו שהאיסור דבוק בה לחתיכה שבלעה איסור ואין בה ס' כנגד הבליעה, דאסורה כל החתיכה; וכשנפלה חתיכה זו לתבשיל צריך להיות ס' כנגד כל החתיכה.

מו. שא"ל: האם יש איזה חלוק לדינא בין איסור שדבוק מתולדתו, ובין איסור שנדבק בהחתיכה אחרי כן?

תשובה: מחלוקת הפוסקים בזה: הים של שלמה (בפרק כל הבשר סי' מ"ט) כתב להדיא דאם האיסור נדבק באחת מן החתיכות ע"י בשול הרי הוא כאילו ה"א האיסור דבוק בהחתיכה מתולדתה, והוי איסור דבוק להצריך ס' נגד כל החתיכה; אבל הש"ך (בסי' ע"ב סיק י"ז) השיג על המהרש"ל בזה וסובר דלא מקרי בכהאי גוונא "איסור דבוק".

יו. שא"ל: מה היא פלוגתא וסכנת הפוסקים בענין טעם כעיקר? תשובה: במס' עבודה זרה דף ס"ז איתא: אמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן, כל שטעמו וממשו הוא דלוקין על אכילתו, אבל טעמו ולא ממשו, אין דלוקין. פי' דדוקא אם אכל איסור ממש כגון חלב או נבלה הוא דלוקין, אבל אם אכל טעם של איסור, כגון שנפלה חתיכת בשר נבלה למאכל היתר, וזרק הבשר נבלה לחוץ, ולא נשאר רק טעם, ואכל, הדין הוא דעל מאכל כזה שאין בו ממשות של איסור רק טעם, אין דלוקין על אכילתו, דינו

דינו של רש"י: — וכתב רש"י: מכאן נראה ש"טעם כעיקר" לאו דאורייתא, אלא מדרבנן, הוא דאסור כשאין ממשות איסור אלא טעם של איסור, דמאחר דאינו לוקה על טעם לחוד, ואי היה דאורייתא אמאי אינו לוקה, שמע מינה דטעם לחוד אינו אסור מדאורייתא אלא מדרבנן, ועל איסור דרבנן אינו לוקה על אכילתו.

דינו של הר"ר יוסף: — ותוס' הביאו בשם הר"ר יוסף דלעולם טעמו של איסור ג"כ מדאורייתא מדאצריך קרא שכל כלי מדין צריכים הגעלה להוציא בליעת איסור שיש בכלי, אלמא דאף בבליעת כלי שאינו אלא טעם לחוד ולא ממש, אפילו הכי אסור כל זמן שלא הגעיל, בדכתיב בתורה גבי כלי מדין „כל אשר יבא באש תעבירו באש", פי' דצריך ליבון, וכל אשר יבא במים צריך הגעלה; והא דאין לוקין על טעם כמו על ממש, בזה יש סברא לחלק: דבשלמא ממשו של איסור, דהיינו בשר נבלה, דאיסורו הוא בלאו כדכתיב לא תאכל כל נבלה, ונמצא מי שאוכל בשר נבלה עובר על לאו, שפיר הוא דלוקין על שעבר על לאו שבתורה, אבל כשאין בהאיסור ממש אלא טעם אף דהוי ג"כ מדאורייתא, מדכתיב כל אשר יבא באש וגו', אבל זה אינו לאו אלא עשה, וכל שאיסורו משום עשה, האוכלו אינו לוקה, נמצא לפי' דאף דלענין איסור דין טעם כדן ממש אסור ג"כ מדאורייתא, אבל לענין מלקות יש חלוק בין ממש לטעם.

סברת החוס': — ותוס' כתבו דאין נראה לחלק, דאף שטעם נלמד מקרא דכל אשר יבא באש וגו', מ"מ לאחר דגלי קרא דטעמו של איסור הוא כמו ממש לענין איסור, הדרא לדוכתי' והוי הטעם כמו ממש אף לענין דעובר על טעם ג"כ בלאו, דהעשה מהני לחשוב הטעם כמו ממש, וא"כ כשהוא ממש. יש לאו על טעם כמו שיש לאו על ממש, וא"כ קשה קושי' ראשונה אמאי לוקה על ממש ואין לוקה על טעם. הא בתרווייהו יש לאו: ע"כ פי' החוס' בשם ר' אליהו דהא דאמר ר' יוחנן דעל ממשו לוקין היינו ביש בו כזית בכדי אכילת פרס, וטעמו ולא ממשו דאינו לוקה, היינו בשאין בו כזית בכדי אכילת פרס; אבל אין חלוק בין טעם ובין ממש, אלא כי היכא דממשו הוי מדאורייתא, כך כשאין בו ממש אלא טעם לחוד ג"כ אסור מדאורייתא, ד"טעם כעיקר" מדאורייתא. וכך הביאו הפוסקים שתי דיעות רש"י ורבינו תם: דרש"י סובר ד"טעם כעיקר" לאו מדאורייתא, ור"ת סובר דטעם כעיקר מדאורייתא.

ית, שא"ל: ל"ך הוה הדין ככשר כחלכ לענין טעם כעיקר? תשובה: (א) אף דבשאר איסורין יש פוסקים דסוברים דטעם כעיקר אינו אסור אלא מדרבנן, מ"מ בכשר בחלב לכלי עלמא „טעם כעיקר" הוי מן התורה; ולא מבעיא בשר שקבל טעם מקלב דיש אומרים דהוי ממשו של איסור, אלא אפילו תלב שקבל טעם מבשר ג"כ נאסר החלב; וכן קדרה שבשל בה בשר ובתוך מצת לעת בשל בה תלב, אסור מן התורה לכלי עלמא, אף ל"מ"ד טעם כעיקר מדרבנן.

(ב) ואף לדידן דבשאר איסורין הוי ג"כ טעם כעיקר מן התורה, מ"מ הבלד יש, דאילו בבשר בחלב לוקה על כזית מבשר או מחלב. או

משניהם יהי. ובשאר איסורין אינו לוקה על טעם כעיקר.

יט. שאלה : מה הוא הדין של חתיכה הראויה להתכבד?

תשובה : בש"ע ובפוסקים (סי' ק"א) מבואר דחתיכה הראויה להתכבד לפני אורחים ישראלים, יקרים, וחשובים. דינה כבריה דאפילו בארץ לא בטלה מדרבנן. אבל מן התורה בטלה.

כ. שאלה : מה היא החשיבות של חתיכה הראויה להתכבד? לאינה בטלה מדרבנן?

תשובה : במס' זבחים דף ע"ב כתבו התוס' (בר"ה א"א) דחשיבות חתיכה הראויה להתכבד היא מטעם דע"ז מקרי "את שדרכו להמנות", והוי עלי' החשיבות דדבר שבמנין. אך הרשב"א בחדושו ל"במות דף פ"א מסיק, דחשיבות חתיכה הראויה להתכבד דלא בטלה היא לא משום חשיבות מנין, אלא משום חשיבות פבוד שבה לא בטלה.

כא. שאלה : האם יש איזה חלוק בין כשר בחלב לשאר איסורין לענין חתיכה הראויה להתכבד?

תשובה : (א) בשאר איסורין הדין הוא דחתיכה הראויה להתכבד דלא בטלה מדרבנן צריכה שתהי' אסורה מחמת עצמה, כגון גבלה, ואפילו נתבלה מחמת מיתה, ואפילו כחושה מאד, או טרפה; אבל אם נאסרה ע"י בליעה, דהיינו שקבלה טעם מאיסור, לא הוי עלי' דין הראויה להתכבד אף לדין דקיימא לן "חתיכה נעשית נבלה" בשאר איסורין. אבל בבשר בחלב, החתיכה שנאסרה ע"י הבליעה נחשבת לגוף אחד, ומקרי איסור מחמת עצמו, והוי עלי' דין חתיכה הראויה להתכבד דלא בטלה אף בארץ, (ב) בשר עוף בחלב אף דאסור רק מדרבנן, או בשר בחלב שנאסר ע"י כבישה או מליחה, גמי מקרי ראויה להתכבד, דשניהם הם גוף האיסור ולא דמי לשאר איסורין.

כב. שאלה : חתיכה הראויה להתכבד מצטרף בחלב שהיא אסורה בהנאה, ונתערבה בשתי חתיכות נבלה, מהו שיהי' בטלה לענין הנאה?
תשובה : בזה דעת הפרי מגדים (בשער התערובות) והחות דעת להקל דמותרות בהנאה.

כג. שאלה : מה הוא הדין של חתיכה שנאסרה ע"י איסור כשר בחלב רק כדי קליפה, והחתיכה היא ראויה להתכבד?
תשובה : אם הקליפה אינה ראויה להתכבד, אז החתיכה בטלה, אבל אם הקליפה ראויה להתכבד, דעת הש"ך (בסי' ק"א) דאינה בטלה; ודעת הברתי ופלתי להקל, דבטלה.

כד. שאלה : מה הוא הדין של חתיכה שנאסרה ע"י איסור כשר בחלב כדי נטילה, והחתיכה היא ראויה להתכבד?

תשובה : מדברי הרמ"א (שם) נראה דאין חלוק, דאף שנאסרה החתיכה כדי נטילה אבל אם הנטילה אינה ראויה להתכבד, אז בטלה; אך הבית לחם יהודא כתב להחמיר דאם החתיכה ראויה להתכבד, אף שהנטילה אינה ראויה להתכבד, אינה בטלה (ועיין בחכמת אדם כלל נ"ג, דאין כן דעת אחרונים)

שאלה

כה. שאלה: מה הוא הדין של "טעם לפגם"?

תשובה: (א) כל איסורין שבתורה נסמך ונפגמו עד שאינו ראוי צור לאכילת אדם, מותרין, שנאמר לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתנתה וגו', וקבלו חז"ל דנבלה הראויה לגר קרויה נבלה, ושאינה ראויה לגר לא קרויה נבלה; ומותר מן התורה באכילה כל מאכל איסור אם נפסל מאכילת אדם, אך מ"מ מדרבנן אסור לכתחלה. והפרי חדש סובר דגם מדרבנן אינו אסור; רק האיסור הוא משום בל תשקצו משום מיאוס, ולהלכה דעת רוב אחרונים דלא כפרי חדש.

(ב) "טעם לפגם" דמותר הוא דוקא שהמאכל נפסל לגמרי מאכילת אדם, ואינו ראוי כלל אפילו ע"י הדחק לשום אדם; אבל אם ראוי ע"י הדחק למאכל אדם אסור מן התורה ולוקה עליו.

(ג) "טעם לפגם" דמותר היינו דוקא בדברים שהיו מתחלה משובחים וראויים לאכילה, ואח"כ נפגמו מאכילת אדם; אבל דברים אשר מתחלת ברייתם היו פגומים, והתורה אוסרתן ג"כ, ועתה נפגמו ונסרחו יותר, יש בזה מחלוקת הפוסקים: דעת הפרי חדש דהם אסורים מן התורה כמקודם ובמלתייהו קיימי, ודעת שאר פוסקים להקל, דכיון שעתה נסרחו יותר פקע מצלייהו איסור התורה דמקודם.

כו. שאלה: "טעם לפגם" דליון אוכר התבשיל, מה דינו של הכלי?

תשובה: דעת הרמ"א (בסי' ק"ג) דהקדרה אסורה והאחרונים מבארים דבריו: היינו שהקדרה אסורה לכתחלה לבשל בה תבשיל, אף שהאיסור הראשון הי' ג"כ בה לפגם, דגורנין אטו לשבת, כמו דגורנין כלי שאינו בן יומו אטו בן יומו, דאם נתיר הקדרה של איסור לבשל בה תבשיל בזמן שהאיסור הראשון היה בה לפגם, חיישינן שמא יבשל בזאת הקדרה תבשיל אף בשעה שהאיסור הראשון היה בה לשבח; ועוד חיישינן מפני הרואין, כשיראו שיבשל בקדרה של איסור, אזי לא ידעו כי התירו לו מחמת שהאיסור הראשון הי' לפגם בזה התבשיל, אבל יסברו שמותר לבשל בקדרה של איסור כזה שהיה ג"כ לשבח, ודומה ממש להגזרה של כלי שאינו בן יומו אטו כלי בן יומו, ומסתימת הפוסקים נראה דאין חלוק כלל בין כשהאיסור פגם לגמרי התבשיל עד שכל התבשיל קץ לאכלו ואינו דאוי כלל לאכילת אדם, ובין כשהאיסור לא פגם לגמרי התבשיל הראשון, רק פגם כל שהוא, כי מ"מ הקדרה קבלה טעם מושבח מהאיסור, ומה לנו אם האיסור נותן טעם לפגם בהמאכל. ע"כ ודאי גורנין בהקדרה הזאת כמו בקדרה שאינה בת יומה (ועיין בזה בפרי מגדים).

כו. שאלה: מה היא סכרת הפוסקים דאין, ל"ט כר ל"ט?

תשובה: דגים שנתבשלו או נצלו בקדרה של בשר, מותרים הדגים לאוכלם בתקב, מפני שאין הדגים מקבלים טעם מבשר ממש אלא מהכלים, והוי ג"ט בר ג"ט (נותן טעם בר נותן טעם) דהתירא, דהבשר נותן טעם בהקדרה, והקדרה נותנת טעם בדגים, ועדיין היתר הוא, וטעם בשר כזה קלוש הוא, ולא יוכל לחול על טעם בשר כזה שם, בשר — בחלב; דגן מותרים הדגים לאוכלים בתקב.

בח. שאלה: האם יש איזה חלוק בין נטר בחלב לשאר איסורין בטעמן נ"ט
בר נ"ט ?

תשובה: בר נ"ט בר נ"ט דאינו אוסר הוא רק דהיחירא כמו בשר בחלב, אבל
באיסור, דהיינו קדרה שבשל בה איסור ואח"כ בשל בה
איזה מאכל, אף דגם בזה נוכח לומר "נ"ט בר נ"ט", היינו: האיסור נותן
טעם להקדרה, והקדרה נותנת טעם להמאכל, והוי ג"כ נ"ט בר נ"ט, אפילו
הכי איסור המאכל, דאף דטעם איסור קלוש הוא, אצפ"כ בכחו לאסור,
דדבר איסור יכול לאסור דבר היתר אף שקלוש הוא; אבל בדנים שנתבשרו
בקדרה של בשר דמותרים לאוכלם בחלב, נ"ט בר נ"ט הוא דהיתרא, וא"כ
האיסור צריך עתה לחול כיון שעד עתה הי' מותר; לכן צריך דוקא לקבל
טעם ממש, דהיינו מבשר עצמו, אבל לא טעם קלוש דהיינו מקדרה של בשר,
דזה הטעם מקדרה של בשר אין בו כח לעשות שם "בשר—בחלב":

כט. שאלה: מה היא סכרת הפוסקים בדין דבר חריף ?

תשובה: (א) אם חתך בסכין של בשר דבר חריף דהיינו צנון או תמרא
וכדומה, הדבר חריף אנב חריפות ודוחקא שלו מפליט
ומבליע ועושה הטעם הפגום מה שבלוע בכלי לשבת, דהחורפא ממתקן
ומשביחו, והכלי שאינו בן יומו נעשה ע"י החריפות הזאת כאילו הוא בן
יומו מתבשרל שנתבשר בו מכבר; לכן לא שייך בדבר חריף הדין דאינו
בן יומו.

(ב) עוד פועל הדבר החריף דמשוי לאיסור בלוע כאילו ישנו בעין, דאנב
חריפות ודוחקא דכלי מולט הכלי גוף הטעם שבו, והוי כמו שהאיסור
ישנו לפנינו בעין, ולכן לא שייך לומר בדבר חריף ההיתר של נ"ט בר נ"ט,
כיון דהחריף מוציא עיקר הטעם ע"י דוחקא או ע"י בשול, דהיינו — הבשול
פועל הפליטה מהקדרה, והחריפות פועלת שהתבשרל יבלע טעם גדול מהכלי
כמו מאיסור בעין ממש; אבל חריפות בלא דוחקא או בלא בשול, רק בהנחת
בעצמא בתוך הכלי, אינה עושה כלל, דאינו מוציא יבש ביבש בלא דוחקא.

ל. שאלה: האם חריפות מפליטה ומבליטה כמו בשול או ללי ?

תשובה: דעת המחבר היא דבשול או צלי מפליט ומבליע יותר מחריפות
ודוחקא, ולכן הדין, דדבר האוסר מחמת חריפות אינו אוסר יותר
מכדי נטילה, מחמת דהטעם אינו מתפשט יותר מכדי נטילה; אבל דעת
הרמ"א היא דלכתחלה חיישינן לדעת הפוסקים דס"ל דחריפות ודוחקא אוסרים
בכולו, מחמת דהטעם מתפשט בכולו כמו בבשול, ובידעבד אנו סמכינן על
המחבר דאינו אוסר יותר מכדי נטילה, ולכן א"צ ששים רק כנגד
הנטילה.

לא. שאלה: מה היא סכרת הפוסקים בדין דגללים שנחתכו כסכין של נטר
ונפלו לחלב ?

תשובה: בצל"ט שנחתכו בסכין של בשר בן יומו, ואח"כ נפלו הבצלים
לחלב, אין צריך להיות ס' רק נגד בליעת בשר שבבצלים,
דהיינו נגד הסכין, אבל נגד הבצלים גופא אין צריך להיות ס' דהא לא
שייך

שייך כאן לומר דהבצלים גופיהו יהי' להם דין בשר, דבהיתר לא שייך לומר "חתיכה נעשית נבלה".

והביא הש"ך בשם מהר"ם לובלין, דאם יש ס' בקדרה נגד בליעת בשר, אז אף הבצלים גופיהו מותרים לאכול ואינו צריך להשליכם. ודין זה חדוש הוא, מאחר דבכל מקום הדין הוא דאם חתיכה בלעה איסור ואח"כ נפלה לקדרה שיש בה ס' נגד האיסור, אעפ"כ החתיכה נשארת באיסורה, אפילו להפוסקים דסבירי דבשאר איסורים לא אמרינן חתיכה נעשית נבלה; אלמא דאמרינן דהחתיכה נשארת באיסורה, וא"כ הכא נמי נימא ג"כ דהבצלים נשארו באיסורם כמקדם, ואמאי יהיו הבצלים מותרים לאכול עם החלב שבקדרה? ברם, הש"ך והט"ז נתנו טעם לזה, דבשלמא חתיכה שבלעה איסור דקיימא לן דאין האיסור יכול לחזור להיתרא, ולכן גם הדין דאף אחרי שנפלה לקדרה שיש בה ס' נגד האיסור, מ"מ החתיכה נשארת באיסורה כמו קודם נפילתה לקדרה; אבל הכא דקודם שנפלו הבצלים לחלב הבצלים היו מותרים, אלא שהי' בבצלים טעם בשר, ולכן עתה כשנפלו לחלב ויש ס' נגד בליעת בשר, הבצלים הוי כשאר דברים שבקדרה, ומותרים.

ב. שאלה: מה היא סדרת הפוסקים בדין "איסור המעמיד"?

תשובה: דבר המעמיד כמו עור הקיבה בחלב שדרכס של עושי גבינה להעמיד גבינה בעור הקיבה, דהיינו שמשמים חתיכת עור הקיבה לחלב, ועי"ז החלב נקפה ונעשה גבינה, ועור הקיבה הזה נקרא "דבר המעמיד", מפני שמעמיד החלב. ויש בזה חלוק לדינא: דאם העמיד את החלב בעור קיבת נבלה, בזה הדין דאפי' אם יש ס' בחלב נגד עור הקיבה, לא בטל, מחמת דהדין הוא ד"איסור המעמיד" לא בטל אפי' באלף, אבל אם נתן לחלב עור הקיבה מבהמה כשרה, בזה הדין דכשיש ס' בהחלב נגד עור הקיבה, אז בטל מאחר דעור הקיבה קודם שנתנו לחלב היה היתר, ועתה כשבא לתוך החלב אינו נותן טעם כלל בהחלב, דהא יש ס' בחלב נגדו, נמצא דלא הי' מצולם "איסור המעמיד".

ודוקא כשלא הי' בחלב אלא איסור המעמיד לבד, אבל אם היה ג"כ ביחד עם המעמיד של איסור דבר המעמיד של היתר, הוי ל"י, "זה וזה גורם", וכלל הוא בכל מקום ד"זה וזה גורם מותר". והביא הט"ז בשם התוס' דהיינו דוקא היכא דהאיסור לבדו אינו בכח להעמיד אלא כצרוף ההיתר, אז אמרינן דהוי "זה וזה גורם", ומותר; אבל אם באיסור לבדו יש כח להעמיד בלעדי ההיתר, אז אפי' כשיש עוד דבר המעמיד של היתר לא נקרא "זה וזה גורם", דמאחר דהאיסור אינו צריך לצרוף ההיתר, הוי כאילו האיסור לבדו הוא המעמיד, ולכן איסור אפי' כשיש ס' נגדו, וכתב הפרי מגדים: דאנן קי"ל ד"מעמיד" ו"לטעמא עבידי" אין בטלין, ומי"מ יש הבר"ל ביניהם, כי "מעמיד" קי"ל דהוי רק דרבנן ובטעמא, י"א דהוי ד"ת כל שנרגש הטעם אפילו באלף, ומיהו אם נאבד הטעם במיעוטו ואין מרגישין כלל ודאי דבטל אף דלטעמא עבידי.

ב. שאלה: אם מותר לכתחלה לערב איסור בהיתר כדי לנטלו?

תשובה

תשובה : אפי' איסור דרבנן אסור לערב לכתחלה בהיתר כדי לבטלו. והטעם דאין מכללין איסור לכתחלה הוא, לפי דעת הפרי מגדים, דשמא לפעמים יהי' האיסור מעט יותר ויהי' כדי נתינת טעם, ואם נתיר לו לבטל יבא פעמים לידי איסור דאורייתא ; וגם איסור דרבנן אין לבטלו מהאי זעמא משום דכעין דאורייתא תקנו רבנן. ולפי' היכא דלא אפשר בשום אופן לבא לידי נתינת טעם, מותר לבטל אף לכתחלה.

ד. שא"ל : אם יש חלוק בכבר בחלב בין חס לטון וכן עילאה לתתא ?
תשובה : (א) בשר וחלב רותחין שנחערבו יחד, ואפי' בשר צונן לתוך חלב רותח או חלב צונן לתוך בשר רותח, הכל אסור אם אין ס', דתתאה גבר, והתחתון יש לו כח לחמם גם העליון והוא כמו שניהם חמין ; אבל חלב רותח שנפל על בשר צונן, או בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן אמרינן להיפך, דהתחתון שהוא צונן מצנן גם לעליון, והוא כמו שניהם צוננים, וכלל הוא דצונן אינו אוסר, אך אמרינן דקודם שמצנן ההיתר בולע פורתא מהאיסור דהיינו כדי קליפה, ולכן הדין דההיתר נאסר כדי קליפה (ש"ע סי' צ"א).

ב) וכתב הש"ך דדוקא באיסור מגופי' הוא דאמרינן לגבי חס לתוך צונן דאוסר מיתה כדי קליפה, אבל אם לא הי' רק איסור בלוע ונפלה חתיכה זו בתערובות חס לתוך צונן, בזה אמרינן דתתאה גבר שהוא צונן, והוא שניהם צוננים ואינו אוסר אפי' כדי קליפה, ולא אמרינן שעכ"פ קודם שמצנן יהי' אוסר דבלע פורתא ; זה אינו, דמאחר דלהוציא הבלוע אין לו כח, כי התחתון בלוע, לכן אפי' עוד קודם שמצנן אין לו כח זה להוציא הבלוע, ומש"ה אינו אוסר כלל אפי' כדי קליפה.

ד. שא"ל : אם יש חלוק בליסורים בין כחוש לשמן ?
תשובה : זאת היא מחלוקת המחבר והרמ"א ; דעת המחבר היא דיש חלוק בין כחוש לשמן, דאם נפל איסור על חתיכת בשר בשעת צליה, או הדין כך : אם הי' האיסור כחוש אין נאסר הבשר רק כדי נטילה, דדוקא רוטב הוא דיש בו כח להבליע בכל החתיכה, אבל כאן דלא הי' רוטב, אין כח בחמימות להבליע אלא רק כדי נטילה ; ואם הי' האיסור שמן, אזי נאסרה כל החתיכה, מאחר דהשומן מפעפע ויש בו כח להתפשט בכל החתיכה כמו ברוטב ולכן צריך להיות בחתיכה ס' נגד כל האיסור כמו בבשר ; ואפי' אם יש בחתיכה זו ס' נגד האיסור, אפ"ה צריך ג"כ נטילה במקום שהאיסור נפל, דשם האיסור יותר נדבק ; ובזה חמור צלי מבשול, דבבשול איסור עם היתר צריך רק ס', ובצלי צריך שניהם : ס' וגם נטילת מקום. והרמ"א חולק וסובר דתמיד צריך ס' וכדי נטילה אפי' באיסור כחוש, מטעם דאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן.

ד. שא"ל : אם האיסור הי' כחוש ובהיתר הי' שמן ?
תשובה : דעת המחבר היא דאף אם האיסור בעצמו הי' כחוש, אלא שהחתיכה של היתר היתה שמנה, או ג"כ נאסר עד ס', דאמרינן דההיתר מפטם לי' לאיסור, ועי' יש כח להאיסור לבלוע בכל החתיכה, וכל הפוסקים מתמיהים על פסק זה : הלא האיסור עצמו אין לו כח להבליע

להבליע בהיתר רק כדי נטילה ולא יותר, מאחר דכחוש הוא, ומאי מועיל בזה דההיתר הוא שָׁמֶן, הא כלל הוא בכל מקום דאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לאסור, וכאן האיסור אין לו כח לאסור רק עד כדי נטילה, והאין יכול ההיתר שָׁמֶן לאסור יותר מכדי נטילה? ולכן כתבו כל הפוסקים דחדוש גדול משמיצנו המחבר בדינו זה דההיתר מפטס ל"י לאיסור.

לז. שאלה: חלב אי מקרי כחוש או שָׁמֶן?
תשובה: ז"ש פוסקים דסוברים דדִּחְלָב מקרי כחוש, ויש שסוברים דמקרי שָׁמֶן מטעם דיש בו כח חמאה וחמאה מקרי ודאי שָׁמֶן, אבל נסיוני דחלבא ודאי מקרי כחוש לכולא עלמא. (ש"ך סי' צ"ב אות ג') ונפקא מינה בזה, דבִּחְלָב יש ספק ספקא, דאם שמו בכלי של חלב בן יומו חתיכת בשר רותחת יבשה ממש והכלי ג"כ רותח, אינו אוסר יותר מכדי קליפה בלא רוטב מכלי, מטעם ספק ספקא, דשמא אמרינן דִּחְלָב הוא כחוש, ושמא מכלי אינו אוסר יותר מכדי קליפה, כמבואר בסדר הנהגות הנשאל עם השואל מבעל הפרי מגדים באו"ח אות כ"ד, ושומן הנקלט מע"ג חֶלֶב שקורין "סמטעני" לכולי עלמא מקרי שָׁמֶן וכחמאה יחשב ומפפצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב.

לח. שאלה: אם זיעה אוסרת כמו כבול?
תשובה: אם קדרה עם בשר צומדת על הכירה מלמעלה ומבשלת, ותחתיה צומדת קדרה של חלב ומכשלת, והזיעה מהחֶלֶב היתה עולה על הקדרה של בשר, והיד סולדת מהזיעה במקום הבשר, או הדין דהבשר נאסר אף שאין הבשר נוגע כלל בהחלב, דהזיעה של חֶלֶב הוי כמו חלב ממש, והזיעה הלא נוגעת בבשר, והוי כאילו הבשר והחלב היו בתערובות.

למ. שאלה: אם יש חלוק בין בשר בחלב לשאר איסורין בדין דמשערין לפי המדומע?

תשובה: ה"טז הביא בשם או"ח דרק בהיתר אמרינן דמשערין לפי המדומע, דהיינו: אם נפל כזית חֶלֶב לתוך קדרה של מים, ואין בקדרה סי' נגד החלב, ואח"כ בשל באותו כלי בשר, אמרינן בזה דמסתמא בעת בשולו הראשון — בהמים — נתערב מעט מהחלב לתוך המים; ואם כן נתמעט מהחלב ע"י בשולו הראשון ולא נשאר בהקדרה רק חֶלֶב מעט, ומסתמא נגד המעט חֶלֶב שנשאר יש סי' בבשר שמבשל אח"כ; ולכן אף כשידעינן שאין בבשר סי' נגד כזית חֶלֶב, אעפ"כ הוא מותר מאחר דהחֶלֶב נתמעט ע"י בשולו הראשון, ואין כאן כזית שלם, רק מעט חֶלֶב, ונגד המעט מסתמא יש סי', ולכן הבשר מותר. אבל באיסורין לא אמרינן דמשערין לפי המדומע, היינו: אם נפל כזית איסור לתוך קדרה של מים, ואין בקדרה סי' נגד הכזית, ושפך המים, ואח"כ בשל בקדרה היתר, או הדין דנאסר ההיתר הוה דהא אין בקדרה זו סי' נגד הכזית, ולא שייך לומר כאן דנתמעט הכזית ע"י בשול המים ששפך כנ"ל, דמאחר דבפסם הראשונה לא היה סי' נגד

נגד הכזית, ממילא נאסר המים ונעשה נבלה, וא"כ יש הרבה איסור בקדרה ; ואפי' במקום דלא אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“, מ"מ הא לגבי איסור אמרינן בכל מקום דלא ידעינן כמה נפק מיני, וא"כ גם כאן אמרינן, מי יודע כמה נתמעט מהאיסור בהקדרה בבשול הראשון ששפך, וחיישינן דלמא הכזית איסור עוד בשלימות ; ונמצא דאין כאן עוד בבשול שני סי' נגד הכזית, ולכן נאסר התבשיל השני ג"כ, דדוקא לגבי היתר אמרינן דמשערין דפי המדומע, אבל לא לגבי איסורין.

ב. שא"ל: שיעור זה כל כטול חיבורים כשנים, מנין לנו ? תשובה: זה ששיעור חכמים שהאיסורים בטלים בששים אינו מפורש בתורה, אלא שכן שיעור חז"ל דאפי' איסור חריף כמו בצל וענון בכך הוא נותן טעם ולא יותר, ולכן אף שודאי יש דברים שגם בנפחות מזה אין נותנים טעם, לא פלוג חכמים, וגזרו ואמרו שכל איסורי תורה בששים. ומצאו סמך לזה מן המקרא מורוע בשלה המורם מאיל נזיר ענותן לכהן ואסור לישראל, וכנ"ז מבשלין אותה עם שאר האיל שהוא מותר לישראל, ולא הישנה התורה מה שהאיל קבל טעם מהזרוע, ושיעורו שהזרוע הוא אחד מששים מן האיל, ושמע מיני' דבטל בששים ; ואין זה דרשה גמורה שהרי זה הוא מין במינו, ואנן ילפינן לה לאינו מינו, אלא אסמכתא בעלמא היא. (תוס' חולין צ"ח, וכ"כ כל הראשונים).

בא. שא"ל: הפוסקים מביאים המנהג שבכדי שלא יתערבו סכונים וכפות של בשר וחלב יחד, נהנו לרשום או לעשות חריץ בכפות או סכונים של חלב ולא של בשר, מה הוא הטעם של המנהג הזה ?

תשובה: שמעתי בשם הגאון המפורסם רבי העשיל וצ"ל אב"ד דקראקא טעם בזה, שבאם ינהגו לרשום כף של בשר ולא של חלב, יש לחוש שמא יבא עני לבצל הבית אחד ששכחו לרשום שום כף, ויתנו לו מאכל של בשר, ויסבור העני שהוא של חלב מחמת שהכף איננה רשומה, וכשיבא לבית אחר וישאלו לו מה אכל, יאמר שהוא אכל מאכל של חלב ויתנו לו מאכל של חלב עוד פעם, ויבא לידי עבירה. אבל עכשיו, שנהגו לרשום כף של חלב, אפי' אם יבא עני לבית ששכחו לרשום את הכפות, ויתנו לו מאכל של חלב, ויסבור העני שנתנו לו מאכל של בשר, ואח"כ יבא לבית אחר, וישאלו מה אכל, ויענה שאכל של בשר מחמת שלא נרשמה הכף, ואפי' אם יתנו לו עכשיו מאכל של בשר לא יבא לידי עבירה. אבל קצת קשה, דלפי טעם זה, אפי' כמו שנהגו עכשו לרשום כף של חלב, ג"כ ליחוש שמא העני שאכל בבית א' בשר יבא לבית אחר ששכחו לרשום ויאכל מאכל של חלב, והוא יסבור שהוא של בשר מחמת שלא נרשמה הכף, ויבא ג"כ לידי עבירה ? ואולי י"ל דלא גזרינן על למפרע שם אכל בשר, רק גזרינן על להבא, כמו שמצינו גבי מת : „שמא מת לא חיישינן, שמא ימות חיישינן“.

בב. שא"ל: הא"ך משערין חיבור בסי', בכדי נטילה, בכדי קליפה וכו' ? תשובה: א) כשמשערין בסי' משערין ברוטב, ובקיפה (הוא הדק דק של בשר ותבלין המתקבץ בשולי הקדרה), ובהתיכות ונשנים

ומשערים ההיתר והאיסור כמו שבאו לפנינו, אעפ"י שהי' בהיתר יותר מתחלה ונתמעט בבשול ונבלע בקדרה, ואין חלוק בין מין במינו או מין בשאינו מינו (טו"ז וש"ך סי' צ"ט).

(ב) אין במה שבתוך הכלי ס' נגד כל הכלי; ולפעמים משכחת שיהא רוחב הכלי גדול כל כך שיחזיק מים שיהי' ס' נגדו, כגון שהמתכת דקה ורוחבו של הכלי גדול. (ש"ך סי' צ"ג).

(ג) סתם כלי יש במה שבתוכו ס' נגד קליפת הכלי, והיינו דוקא בשאר כלים, אבל בכלי שרחב ואינו גבוה, מסתמא ליכא ס' במה שבתוכו נגד קליפתו. (ש"ך סי' ס"ט).

(ד) אין חלוק בין יכף של עץ או של מתכות, דלעולם לא משערינן רק נגד מה שנתחב בהקדרה מהכף, ודלא כיש מי שאומר דכף של מתכות משערים בכלו משום ד"חם מקצתו חם כלו".

(ה) כל מקום שנוצר "כדי נטילה", הוא כעובי אצבע שהוא רוחב אגודל, (פסחים ע"ה: וברש"י; רא"ש גיד הנשה סי' כ"ד).

(ו) כל מקום שנוצר "כדי קליפה" צריכה שתהא גסה שתוכל להנטל כלה כאחת.

(ז) כל מקום שנוצר "גרידה" היא פחותה מקליפה. (טו"ז סי' צ"ו).

הלכות בשר בחלב

סימן פז.

א. שאלה : איזה פעולה נריכה להעשות בהערכות כשרי-בחלב באופן שחלסר מן התורה ?

תשובה : הערכות בשרי-בחלב אסורה באכילה, בהנאה, ובבשול, מדכתיב בתורה ג' פסמים "לא תבשל גדי בחלב אמו", וקבלו חז"ל, אחד לאיסור אכילה, אחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בשול ; אבל מדהוציא הכתוב אכילה בלשון בשול, מזה אנו למדים שבשר בחלב אין אסור מן התורה אלא ע"י פסולת בשול דוקא.

ב. שאלה : ככוס, דק"ל בכל מקום שהוא כמבשל, או מלות שהוא כרותה, האם נחשבו ג"כ כמו בשול גבי בשר בחלב, לענין שהוא אסור מן התורה ?

תשובה : בשר בחלב שנכבשו מעת דעת, או ע"י חומץ וציר כדי שיתחיל להרתח, דהוי בכל מקום כבשול, או בשר בחלב שנמלחו יחד, כלולי עצמא מותר מן התורה, ואסור רק מדרבנן. (א)

ג. שאלה : בשר בחלב שנכבשו מעת לעת, או נמלחו יחד, ואח"כ בשלס ? תשובה : בשר בחלב שנתבשלו אחר כבוש ומליחה אסור מדאורייתא, ולכן יזהר דתת התעורבות לעכורים קודם שיבשלנו, דלא יתחייב משום בשול שהוא מן התורה. (ב)

ד. שאלה : בשר בחלב שנתבשלו פעם אחת, אם עובר ג"כ על איסור תורה אם משלס פעם שנית ?

תשובה : בשר בחלב שנתבשלו פעם אחת מותר לבשלם אח"כ ; אבל אם כל אחד נתבשל בפני עצמו, אסור לבשלם אח"כ יחד. (ג)

ה. שאלה : אם היה אש על הכירה, וקדרה עם בשר בחלב שפחה ג' טפחים למעלה מהאש, האם נחשב זה ג"כ כמו בשול שחלסר מן התורה ? תשובה : אינו חייב משום בשול בב"ח באופן הזה, וכו' לענין שבת אינו נחשב כבשול. (ד)

ו. שאלה : אם נלי נחשב כמו בשול אלל איסור בשר בחלב ? תשובה : (א) דעת הפרי"ח, וכרתי ופלתי, ובית לחם יהודא, ופרי מגדים, ויד אפרים, ור' עקיבא איגר, וחכמת אדם, דצלי אצל האש בבשר בחלב הוי כמו בשול, ואסור מן התורה.

(ב) דעת הפרי תואר וחות דעת דאין אסור מן התורה, אלא מדרבנן. דעת

מקור ההלכה

(ג) פרמ"ג והגר"א
(ד) מהרש"ק סי' צ"ב

(א) מחבר
(ב) פרמ"ג והגר"א

בור הלכות בשר בחלב סימן פו **המבחן** **ח** 15

(ג) דעת ומהם סופר (חוריד סי' צ"ז) דצלי בכלל בשול אך באופן ששפצפצ דוקא, אבל לא בכחוש.

ז. שאלה: אם טיטון נחשב כמו בשול אלל איסור בשר בחלב?
 תשובה: (א) דעת הפרי חדש, ויד אפרים, וחכמת אדם, ומהרש"ק, ועוד אחרונים, דטיגון נחשב כמו בשול ואסור מן התורה.
 (ב) דעת המהר"ם שי"ף, ומנחת יעקב להקל, ובהפסד מרובה אפשר לצרר להתיר בהנאה. (ח)

ח. שאלה: התיכומאסל ביורה גדולה, ופרט לחוכה עוף ומת שס, ולא היס ס' נגד הטוף?

תשובה: (א) אם העוף מת שם (דאם חי, דעת הרבה פוסקים דאינו בולע ואינו פולט) ולא היה סי' נגד העוף, החמאה אסורה באכילה ומותרת בהנאה; ואפילו בבשר בהמה הרין כן, וכגון דא, אמרינן דטיגון לא הוי כמו בשול. (י)

(ב) אם היה ספק אם הי' סי' נגד העוף, ונאבד העוף, אפילו הכי יש בזה איסור אכילה מן התורה מטעם גבלה.

(ג) ולמכור לנכרי אסור, דיש בזה בליעה של אבר מן החי. (י)

ז. שאלה: חס לתוך חס וזיגן לתוך חס, אם מקרי דרך בשול?
 תשובה: אם נפל בשר חס לתוך קלב חס של כלי ראשון, או אפילו בשר צונן שנפל לתוך קלב חס, זה מקרי דרך בשול ואסור מן התורה. (ח)

י. שאלה: חס לתוך לונן אם מקרי דרך בשול?
 תשובה: חס שנפל לתוך צונן אסור כדי קליפה ואינו מבשל, דאדמיקר לי' בלע ואינו אסור מן התורה. (ט)

יא. שאלה: חס בחס בלא רוטב אם מקרי דרך בשול?
 תשובה: (א) דעת הים של שלמה והפרי מגדים (בפתיחתו) דאם נגעה חתיכת בשר חמה לגבינה חמה בלא רוטב, אסורה רק מדרבנן, ומותרת בהנאה, ולא מקרי דרך בשול; ואם כן יש להקל בספקה.
 (ב) דעת המנחת ש"י, דהכרעת האחרונים היא, דאף חס בחס בלא רוטב אסור מן התורה.

יב. שאלה: נפלה חתיכת בשר לכלי ראשון של חלב, וסלק החתיכה מיד בלא שליש בשולה?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בהפתיחה וגם בסי' ס"ח) דכל שהיד סולדת

מקור ההלכה

(ח) פרי מגדים, ועיין בתשובה בשמים ראש	(ז) חתם סופר.
(ט) רביה ובנודע ביהודא סי' כ"ט.	(ח) מחבר סי' ק"ה.
(י) פרי מגדים סי' צ"ח.	(ט) פרי מגדים בפתיחה.

סולדת בו, ונפל לתוכו איזה דבר, אף אם סלקוהו מיד, אין שיעור לדבר, ואסור מן התורה.

(ב) דעת הפרי חדש, הלחם הפנים, והחות דעת, דאם לא נתבשל שיש בשולו כמאכל בן דרוסאי אינו אסור מן התורה, ומותר בהנאה.

יג. שאלה: כשר שור שנפל לכלי ראשון שהוסר מאש, אם מקרי דרך בשול? תשובה: אם נפל לכלי ראשון שהוסר מהאש, אף דבלע ופלט, הוי דק כמו כבוש, ומותר בהנאה. (י)

יד. שאלה: כלי שני, אם מקרי דרך בשול?

תשובה: כלי שני אסור רק מדרבנן אף בצלול. (יא)

טו. שאלה: ערוי מכלי ראשון שלא נפסק הקולות, אם מקרי דרך בשול?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחתו) דערוי שלא נפסק מבשל כדי קליפה לפחות, ולכן הוי ספק איסור תורה.

(ב) דעת החות דעת (סי' צ"א וצ"ב וק"ה) דהוי מן התורה.

טז. שאלה: נמערב בחלב דבר הפוס איתו עד שנפסל מאכילת אדם, ואח"כ נשל עט החלב הזה כשר, או להיפך, דכשר שנפסד ונפסס או הכסית, וזכז בשול עט חלב, אם תערובות של כשר-בחלב כזה אסורה מן התורה?

תשובה: אף דק"י דמשונה בשר בחלב מכל איסורי אכילה, דכל איסורי

אכילה אין לוקין עליהן אלא כדרך הנאתן, מפני שלא שלחן

נוכר בתורה בלשון אכילה, דמשמע דוקא דרך אכילה, אבל בב"ח לוקין אף

שלא כדרך הנאתן, ולכן אפילו אם עירב דבר מר לתוך קדרה של בבי"ח

ואכלו חיוב, י"י מ"מ זה דוקא אמרינן רק באופן שהתערובות של בבי"ח

נצשתה מתחלה בלא עירוב דבר מר, כגון שמתחלה בשל הבבי"ח בנותן טעם

ואח"כ עירב בהתערובות דבר מר, אבל אם תכף בתחלת הבשול של הבבי"ח

עירב דברים מרים, או בנדרן דידן, דבשר שהסריח ונפסד מאכילת אדם

ובשלו עם חלב, בזה לא אמרינן דאסור מן התורה, דדוקא דרך בשול אסרה:

תורה, וכל זמן שלא קבלה התערובות טעם משובה אינה אסרת. (י)

יז. שאלה: כשר בחלב שנפגמו מאוכל אדם מלך עלמן כלי ערוכ דבר מר?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחה) דלאחר שנעשו, בשר בחלב

אסורים אפילו נפגמים מאוכל אדם, ומיהו אם נפלו לתבשיל

אחר אין אסורים, דנוון טעם לפגם שרי, ובשל חד בתרי; (ולא כדעת הכרתי

ופלתי שאוסר).

(ב) ודעת החות דעת (בסי' ק"ג) דבבשר בחלב, אם נפסד מאכילת אדם

מצד עצמו, ולא ע"י עירוב דבר מר, פקע מיני איסור בשר בחלב, ושדי.

שאלה

מקור ההלכה

(ב) רמב"ם.

(ג) פרי מגדים ועוד אחרונים.

(י) הגר"א.

(יא) פרי מגדים בפתיחה.

יח. שא"ל : מה מותר לכלל בורית עם חלב ?
תשובה : אף שיש בבורית חלב, וחלב בחלב הוא אסור לבשל, מכל מקום מותר לבשל בורית עם חלב, כיון דהבורית כבר נפגמה. (י)

יט. שא"ל : מה לעשות עם בשר בחלב הנאסר בהנאה ?
תשובה : בשר-בחלב שנאסר בהנאה צריך להשליך לבית הכסא או לנהר, ונכון לקברו. (י)

כ. שא"ל : בשר בחלב שנאסר בהנאה, אם מותר להאכילו לכלבים ?
תשובה : (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחה) דאסור להאכילו אפילו לכלבים של הפקר, או לתת אותו לנכרי, אף על פי שאינו מכיר.
(ב) דעת המקור חיים (בסי' תמ"ח סק"י) דמותר להאכילו לכלבים של הפקר.

כא. שא"ל : אם טרף בשר בחלב שנאסר בהנאה, מה דינו של האפר ?
תשובה : (א) דעת הפרי מגדים (בפתיחה) דהאפר אסור בהנאה מן התורה.

(ב) דעת המנחת יעקב דהאפר מותר משום דנתפרדה לחלוותי החלב ממנו.
כב. שא"ל : האם איסור בשר בחלב נוהג דווקא בבשר גדי ובחלב של האם כמו שכתוב בתורה ?

תשובה : "גדיו" שכתוב בתורה לאו דוקא, דהוא הדין בבשר שור, שה' או עז, וגם "חלב אמו" שכתוב בתורה לאו דוקא, דלא שנא בחלב של האם, או בחלב של בהמה אחרת.

כג. שא"ל : מה דינו של בשר של בהמה טהורה שנתכשל בחלב של בהמה טמאה ?

תשובה : (א) דין של בשר בחלב אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה. בחלב בהמה טהורה, אבל בשר טהורה בחלב טמאה או איפכא, מותרים בבשר ובחלב. (י)

(ב) ואפילו לענין אכילת בשר טהורה בחלב טמאה או איפכא, נמי לא גזרו רבנן משום בשר בחלב, רק הם כשאר איסורים, ונפקא מינה לענין חתיכה נעשית נבלה" דלהרבה פוסקים לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה" רק בבשר בחלב ולא בשאר איסורים, וגם לא הוי חתיכה הראויה להתכבד" כמו בבשר בחלב, ולדידן דקיי"ל חתיכה נעשית נבלה" גם בשאר איסורים, נפקא מינה לענין דאם היה חצי חתיכה בתוך הרוטב, או לענין לח בלה, דבשאר איסורים בהפסד מרובה סומכין לומר דאין חתיכה נעשית נבלה, ובבשר בחלב צריך ס' נגד הכל אף בהפסד מרובה. (י)

שאלה

מקור ההלכה

(פו) מחבר.
(יז) ט"ו, ש"ך, פרי מגדים, חכמת אדם.

(יד) הגהות מהרש"ק.
(יז) פרי מגדים בפתיחה.

בד. שא"ל: כשר נכלה, או חלב שנחבט בחלב?
תשובה: (א) בשר נבלה "וחלב בחלב" לוקה על בשולו ואסור בהנאה
מן התורה. (י)

(ב) ודעת הגדול מרבבה דמותר בהנאה במקום הפסד.

בה. שא"ל: כשר טרפה שנחבט בחלב?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דבשר טרפה בחלב טהורה או איסורא
אסור בהנאה מן התורה ע"י בשול, ולוקין עליו.

(ב) דעת הגר"א דאם הארפה היא מברייחה כגון יותרת וכיוצא בו, אין אסור
אלא מחמת טרפה ולא משום בשר בחלב; ונפקא מינה לענין "חתיכה
נעשית נבלה", או בלח בלח ובהפסד מרובה. (כדלעיל בתשובה כ"ג)

כו. שא"ל: מה דינו של כשר חיה ועוף שנחבט בחלב?

תשובה: (א) בשר חיה ועוף בחלב, או אפילו בשר בהמה טהורה בחלב
של חיה, מותרים בבשול ובהנאה וגם באכילה מן התורה,
ורק מדרבנן אסורים באכילה. (ט)

(ב) אבל משום מראית עין אסור בבשול, והולכין בספקו לקולא. (ס)

(ג) דעת הלבוש דהמחמיר לאסור בשר חיה ועוף בחלב בהנאה, תבא עליו
ברכה.

כז. שא"ל: כשר חיה ועוף שנכבטו בחלב?

תשובה: בשר חיה ועוף על ידי כבישה בחלב נמי אסור מדרבנן. (יז)

כח. שא"ל: אם יש איסור גם בכשר דגים וחגבים בחלב?

תשובה: דגים וחגבים בחלב אין בהם איסור אפילו מדרבנן. (יח)

כט. שא"ל: אם אין סכנה דכשר לכבול דגים עם חלב ולאוכלו?

תשובה: בדבר זה יש הרבה חלוקי דעות:

(א) דעת הט"ז והש"ך דאין שום סכנה בדגים וחלב, ומותר לבשל דגים עם
חלב ולאוכלם יחד.

(ב) דעת הכנסת הגדולה, ובית לחם יהודא, ופרי מגדים, דדוקא דגים המבושלים
עם חמאה או עם שומן הנקלט מעל גבי החלב אין סכנה, אבל בדגים המבושלים
בחלב עצמו איכא סכנה.

(ג) דעת התשובות אדני פז, דיש סכנה גמורה בדגים עם גבינה, והוא הדין
עם חלב, ואפי' בדיעבד אסור.

(ד) דעת הפתחי תשובה דהאידנא שכל העולם מבשלים דגים עם חלב, שרי,
כיון דדשו בה רבים; וכן עמא דבר להתיר.

דעת

מקור ההלכה

(א) פרי מגדים, מ"ז, סק"א.
(ב) מחבר,

(ח) פרי מגדים.
(ט) מחבר ותפ"מ.
(כ) אתרוגים.

ה) דעת עיקרי הד"ט דצריך ליטול ידיו בין אכילת גבינה לדגים.
ז. שאלה: אם מותר להניח בשר בתוך חלב של שקדים, או דליכא למיחש משום מראית עין?

תשובה: (א) דעת הרמ"א דדוקא בבשר בהמה צריך להניח שקדים אצל הקלב משום מראית עין, אבל בבשר עוף אינו צריך, וליכא למיחש משום מראית עין.

(ב) דעת הרש"ל, וט"ו, וש"ך, דאפילו בעוף שהוא רק מדרבנן חוששין משום מראית עין, ולכן בעוף ג"כ צריך להניח שקדים אצל הקלב.

(ג) דעת הפרי מגדים והפ"ת דבסעודות גדולות הוא דצריך להניח שקדים אצל הקלב, דחוששין משום מראית עין, אבל בביתו אין צריך להניח.

(ד) ובאם אין לו שקדים להניח אצל הקלב, אין לאסור האכילה בשביל זה. (כ)

זא. שאלה: אם מותר לבשל בשר, בחלב של חסה?
תשובה: אסור לבשל בשר, בקלב של חסה, מפני מראית עין. (כ)

זב. שאלה: אם נפל חלב של חסה לחוך חבשיל של בשר?
תשובה: (א) הקלב בטל ואין צריך שיעור. (כ)

(ב) אם עירב במזיד אסור לו להקל לעצמו ולמי שנעשה בשבילו. (כ)
(ג) בבשר עוף דעת הרמ"א דאין לחוש משום מראית עין, ודעת הש"ך להחמיר.

זג. שאלה: אם החשש של מראית עין נוהג ג"כ בבשול בשר עמא בחלב?
תשובה: (א) דעת הרמ"א, והט"ו, וחכ"א דבשר טמא בקלב טהור או איפכא, אסור לבשל לכתחלה משום מראית עין.

(ב) דעת הגרע"א דאסור אף בענין ששניהם הבשר וגם הקלב טמאים.
(ג) דעת הש"ך דרק באכילה שייך מראית עין, אבל בבשול לא שייך מראית עין, דהא יכול להיות שמבשל לצורך רפואה.

זד. שאלה: אם החשש של מראית עין נוהג ג"כ ב"בשול" בשר חיה ועוף בחלב של שקדים או של חסה?

(א) דעת הרבה פוסקים דאסור לבשל לכתחלה בשר חי ועוף בקלב שקדים אם לא יניח שקדים אצל הקלב, דחוששין משום מראית עין.

(ב) הגרע"א הניח ב"צריך-עיון" גם לאסור ב"הנאה" משום מראית עין.

זה. שאלה: כל הני דאסורי משום מראית עין, אם מותרים ללכוד רפואה?
תשובה: דעת הט"ו דכל מיני תערובות בשר-בחלב דאסורים משום מראית עין מותרים לצורך רפואה אף בחולה שאין בו סכנה.
שאלה

מקור ההלכה

(כה) פרי מגדים.
(כו) הגרע"א.

(כז) ט"ו.
(כח) חב"ד.

לו. שאלה: בלוי הנמלח בעופות, אם מותרין להאכל בחלב?
תשובה: המנהג נתפשט להחמיר שלא לאכול בקלב ביצים הנמצאות בעוף, אפילו נגמר החלבון והחלמון, וגם הקליפה החיצונה קשה לגמרי; ואין להחמיר רק לכתחלה, אבל בדיעבד אם בשלן בקלב מותרות אפילו באין הפסד כלל. (י)

לו. שאלה: בלוי הנמלח בעוף, והן נגמרות בחלבון וחלמון, אך הקליפה החלוטה עדיין רכה היא, אם מותרין להאכל בחלב?
תשובה: גם בכהאי גונא דעת האחרונים דמותרות להאכל בדיעבד אם בשלן בקלב, אף באין הפסד כלל.

לה. שאלה: בלוי הנמלח בעוף, והן נגמרות בחלבון וחלמון, והקליפה החלוטה עדיין רכה היא ומעורות בגידין (היינו דלית בהו שורייקי סומק), אם מותרות להאכל בחלב?

תשובה: אם מעורות הן בגידין, אפילו בדיעבד הן אסורות. דכיון דהן רכות, יש להן דין בשר.

לז. שאלה: בלוי קטנות שלא נגמרו אלא בחלמון לבד, אם מותרין להאכל בחלב?

תשובה: (א) ביצים שאין להן אלא חלמון לבד, אעפ"י שאינן מעורות, אסור לאכלן בקלב אפילו בדיעבד.

(ב) ובהפסד מרובה מותר, אעפ"י שלא נגמר אלא החלמון, ומעורה ג"כ. (י)
מ. שאלה: בלוי שנמלח בחמי העוף, והוא לא נגמר רק בחלמון לבד, וגם הוא עדיין מעורה באשכול (היינו שמוחזרת בשדרה) אם מותר לאכול אחריה גבינה וחלב חקף?

תשובה: לאכול אחרי הבצים גבינה או קלב מותר אף כשהביצים לא נגמרו רק בחלמון לבד, ואף שמעורות עדיין באשכול, ואף על פי שמבואר בכמה מקומות דבכהאי גוונא הכצים חשובות כבשר ממש, מ"מ כאן, דכיון דמן התורה מותר לאכול קלב אף אחר בשר עוף ממש, רק דרבנן גזרו, ועל כן אמרינן דבבצים לא גזרו רבנן. (ט)

מא. שאלה: בלוי שהטילה התרנגולת בחייה כדרכה, ועדיין קליפתה רכה, אם מותרת להאכל בחלב?

תשובה: ביצה כזאת מותרת להאכל בקלב אף לכתחלה. (ז)

מב. שאלה: המעטן או המכשל כשר-בחלב בחמי טכריא?

תשובה: (א) יש פוסקים דסוברים דבבשר-בקלב המעושן (דהיינו ששרו בשר בקלב, ואח"כ תלו אותו בעשן), או מבושל בחמי טכריא,

רק

מקור ההלכה

(ט) ש"ך ושרי מגדים, ודלא כחפ"י חדש.
(ז) שאלות יעביץ ח"א סי' ק"ב.

(כז) אחרונים.
(כח) ש"ך וצי"א

בוקר הלכות בשר בחלב סימן פו המבחר יא

רק איסורא איכא, אבל אין לוקין עליו. (א)

(ב) ויש סוברים דמעושן או מבושל בחמי טבריא אסור מן התורה משמע ספק, ולוקין עליו. (ג)

בג. שאלה: המכסל כשר במיחלב?

תשובה: אם בשל בשר ^י במיחלב (דהיינו קודם שעושין הגבינות מבשלין הנסיובי, והאוכף צף למעלה, ולא נשאר רק מים, וזהו נקרא „מיחלב“) פטור ממלקות, דאין בזה איסור תורה בבשול ואכילה מפני איסור בשריבתקב, אבל אסור הוא מדרבנן משום בשר בחלב, ולכן מותר בבשול ובהנאה. (ג)

סד. שאלה: המכסל כשר בנסיובי דחלב?

תשובה: (א) נסיובי דחלבא (וזהו חלב המתמזה מקפאון הגבינה בשעה שעושין הגבינות) אינו בכלל מיחלב, ואסור מן התורה. (י)

(ב) ואפילו בהפסד מרובה אסור בהנאה. (יח)

(ג) ומיהו אם יש עוד צד ספק, אי מצטרף לספק ספקא להחיר בהנאה, זה צריך עיון. (י)

סה. שאלה: המכסל כשר, בחלב של שחוטת?

תשובה: אם בשל בשר, ^י בחלב שיצא מן הבהמה לאחר שחיטה, פטור ממלקות, אבל אסור הוא מדרבנן. (י)

מו. שאלה: המכסל כשר, בחלב של נבלה?

תשובה: (א) דעת הש"ך ^י דדין חלב של נבלה כמו חלב שחוטת, דפטור ממלקות, אבל אסור הוא מדרבנן.

(ב) דעת הפרי מגדים בכמה מקומות דפטור ממלקות, אבל אסור הוא מן התורה.

נו. שאלה: המכסל כשר, בחלב של זכר דבהמה?

תשובה: חלב של זכר ^י דבהמה אין לוקין עליו; אבל אסור הוא מדרבנן. (יח)

נח. שאלה: המכסל כשר, בחלב של זכר דאדם?

תשובה: חלב של זכר ^י דאדם דינו כחלב אשה. (עיין תשובה ל"א).

נמ. שאלה: המכסל דס בחלב?

תשובה: (א) דעת הש"ך ^י והפרי מגדים דאין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב, אבל איסורא דרבנן איכא, ותערובתו אסור עד ס'

והגאון

ביקור ההלכה

(ה) פרי מגדים, ודלא פרי חדש.

(ז) פרי מגדים.

(ז) ש"ך בדעת המחבר.

(ח) שם.

מחבר, ש"ך, כר"ס.

(ב) פרי חדש, הרע"א, ופרי מגדים.

(ג) מחבר, רמ"א, ש"ך.

(ד) מחבר.

- (ב) והגאון רבי עקיבא איגר הניח ב"צריך עיון" להתיר בבשר והנאה.
 ג. שאלה : המכיל כשר, בחלב כל כת פקועה?
 תשובה : (א) הגאון רבי¹ עקיבא איגר הניח ב"צריך עיון".
 (ב) בתשובות "משיבת נפש" (חידו) הניח בספיקא לדונו כק"ב של שחוטה.
 (ג) בנודה ביהודה (חידו) סוף סימן ל"ו) העלה דיש בזה איסור תורה.
 נא. שאלה : אם מותר לתת אש תחת קדרה של נכרי שמכשלים בה פעמים
 כשר ופעמים חלב?
 תשובה : (א) טוב לזהר² מלחתות אש תחת קדרה של נכרי, לפי שנבלע
 בה בשר וחלב, וע"י שמחתה את האש בא לידי בשול בשר בחלב. (ט)
 (ב) ומעט זה איסור ג"כ לבשל בבית ישראל בשר איסור או שאר דברים
 בקדרה של נכרי דשמא יחתה; ולכן צריך להיות בבית ישראל בשביל
 שפחה נכרית שתי קדרות : אחת של בשר ואחת של ק"ב. (י)
 (ג) אבל כל זה אינו אלא חומרא בעלמא, והעולם אינו נוהר בזה. (יא)
 נב. שאלה : אם אמרינן דיש בשול אחר בשול ככשר בחלב?
 תשובה : לדינא, בבשר בק"ב אמרינן "יש בשול" אחר בשול; אבל
 מ"מ הבלוע בתוך הקדרה מתערבות בשר בק"ב שיפלוט
 לחוץ ויתבשל, לזה לא חיישינן, דזה לא הוי דרך בשול; אבל לבשל
 בשר בקדרה בת יומא של ק"ב, ודאי הוי דרך בשול, ואסור. (יג)
 נג. שאלה : אם אמרינן ג"כ "יש בשול אחר בשול" ככשר מבוכל וחלב
 מבוכל?
 תשובה : בשר מבושל וק"ב מבושל אסור לבשולן אח"כ יחדיו, דיש
 בשול אחר בשול; אבל חתיכת בשר שנתבשלה כבר בק"ב, מותר
 לחזור ולבשלה; וגם זה צריך עיון. (יד)
 נד. שאלה : אם מותר לישראל לנצל בשול נכרי כשר בקדרה של חלב שאינה
 בת יומא?
 תשובה : כל שאין איסור דק מדרבנן לא גזרו בבשר והנאה; ומשום
 מראית עין ליכא למגור דמי יודע אם היא קדרה של
 ק"ב; אבל מכל מקום יש לאסור מדכתב הרמ"א ד"אסור לחתות". (טו)
 נה. שאלה : מים רותמים מכלי ראשון שהיד סולדת בו שהדיחו בהם כלי כשר,
 אם מותר לערבם עם מים רותמים מכלי ראשון שהדיחו בהם כלי
 חלב ולתת המים לפני כהמה?
 תשובה : (א) לכתחלה יש להחמיר לערבם; ודוקא כשהם רותמים בשעת
 שמערבם, הא לאו הכי לא הוי דרך בשול. (טז)
 אבל

מקור ההלכה

(ג) פרי מגדים סי' ק"ה מ"ז סק"ב.
 (ד) סי' בשם חמורי דניאל.
 (ה) הרמ"א בשם חמורי ושו"ך.

(ט) רמ"א.
 (פ) מרדכי.
 (מא) שו"ך.
 (מב) פרי מגדים.

כור הלכות בשר בחלב סימן פו המבחר יב 23

(ב) אבל דעת הרמ"א היא דהמיקל לכתחלה ג"כ לא הכסיד.
(ג) והגאון רבי עקיבא איגר הניח ב"צריך-עיון" לאסור לערב כהאי גוונא מטעם איסור מבטל.

(ד) דבר המתערב, אפילו אם התחתון רותח, אם נתן בו מים צוננים מרובים עד שאין היד סולדת בהם, אין בזה משום בשול לענין שבת וכיוצא בו. (ט)
נו. שאלה : אם מותר להשתמש בכלי עשוין צו מים להפיפת הראש ?
תשובה : (א) בהמים שהשגמשיין להפיפת הראש מערבין אפר שעל כירה שמתערב שם בשר בחלב, ולכן יש להחמיר לכתחלה להשתמש בכלי זה. (ט)

(ב) אבל דעת הרמ"א היא גם בזה דהמיקל לכתחלה לא הפסיד.
נו. שאלה : אם מותר להשתמש בקדרות של תנור בית החורף שנתן עליהן פעמים צמר ופעמים חלב מהקדרות שמבשלין בהם צהמורים האלה ?

תשובה : (א) הרמ"א מביא בשם מהרי"ו שיש לאסור להשתמש בקדרות האלה.

(ב) אבל דעת הרמ"א היא דהמיקל בזה אפי' לכתחלה ג"כ לא הפסיד.
(ג) והש"ך מביא בשם ת"ח דקדרות של מתכת לכתחלה גמי אין להחמיר, משום דמתלבנות, והבלוע בהן בודאי נשרף.

נח. שאלה : המכסל סליל בחלב ?
תשובה : המבשל שליל (היינו הולד הנמצא במצי אמו) בחלב, דינו כמבשל בשר בחלב, ואסור מן התורה, ולוקין עליו, וכל שכן האוכלו. (ט)

נט. שאלה : המכסל שליל בחלב ?
תשובה : המבשל שליל (היינו המעי שהולד מונח בתוכו) בחלב פטור, וכן האוכלו פטור ממצות, ואיסורא מיהא איכא, דבאכילה אסור עכ"פ מדרבנן. (ט)

ס. שאלה : המכסל גידין או קרנים וטלפים הרכים בחלב ?
תשובה : דינם כמו בתשובה הקודמת.

סא. שאלה : המכסל טלפות בחלב ?
תשובה : (א) עצמות שיש בהן מוח או עצמות הרכין דינן כבשר, והמבשלן בחלב אסור מן התורה ולוקין אותו. (ג)

(ב) עצמות שאין בהן מוח, דעת המנחת יעקב והפרי מגדים דדינן כשליל גידין, והמבשלן בחלב אסור רק מדרבנן, ודעת הבית לחם יהורא, ויד אפרים להתיר לגמרי.

עצם

מקור ההלכה

מס' מחבר, ש"ך, פרי מגדים,
(ג) מנחת יעקב.

כור חות דעת סי' צ"א.
מז' הרמ"א בשם מהרי"ו.
מז' מחבר.

ג) עצם שנמצא בתבשיל וספק אם היה בו מוח, וליכא ס', דעת המנחת יעקב להחמיר דוקא בעצם הרגיל להיות בו מוח. ודעת הכל"י להתיר, דלא מחזיקין איסורא. (ועיין בסימן צ"ט).

בב. שא"ה : המכיל טור כח'ב ?

תשובה : א) עור בחלב פטור ממלקות, אבל איסורא דרבנן איכא (כדלעיל בתשובה נ"ט).

ב) אלה העורות שנחשבוין מן התורה כבשר (דהיינו עור שליל ועור שתחת האליה), אם נחשבו גם לענין בשר בחלב כמו בשר ממש שיהיו אסורים באכילה ובהנאה, בזה מסתפק הפרי מגדים.

בב. שא"ה : אם חלב הנמלא בקיבה נחשב כחלב ממש להיות אסור לכל טו כסר ?

תשובה : בזה הדין יש הרבה הלוקי דעות.

א) דעת הר"ף והרמב"ם דאף שהחלב הנמצא בקיבה הוא צלול, מ"מ נפקא ל"י מתורת אוכל, וחשיב פירשא.

ב) דעת רבינו תם והרא"ש דרק אם החלב קרוש מותר, אבל אם הוא צלול אסור.

ג) דעת רש"י דאפילו אם החלב קרוש גמי אסור.

ד) הרמ"א סובר כר"ת דקרוש מותר ; הר"ן, הרש"ל, ואו"ה סוברים כרש"י ; והחכמת אדם כתב דבהפסד מרובה יש להתיר בקרוש. (נא)

בב. שא"ה : חלב הנמלא בקיבה, אם מותר להניחו בקיבה עד שלטמן שמה ?

תשובה : א) לכתחלה אין להניח בהקיבה החלב עד שיצטנן בתוך הקיבה, משום דהחלב שנמצא בתוך הקיבה אחר שחיתת העגל או

הגדי, הוא חריף וחזק, ויש לחוש שהחלב יפליט ויבליע מפני חריפותו, ויקבל טעם הבשר מעור הקיבה.

ב) ובד"עבר, אין לחוש כל זמן שלא נמלח החלב בקיבתו כל כך עד שאינו נאכל מחמת מלחו, ושהה במלחו כשיעור כדי שיתננו על האש ויתחיל

להרתית, דאז אסור מטעם דמליח כרותח ; או כל זמן שלא עמד החלב בהקיבה כ"ד שעות, אפילו בלא מליחה, דבזמן כזה הוי כבוש ואסור. (ג)

בב. שא"ה : אם מותר להעמיד גבינה בחלב הזה שנמלא בהקיבה, ונמלא לו נככט ?

תשובה : חלב שנמצא בקיבה ומלחו החלב כל כך עד שאינו נאכל מחמת מלחו, ושהה במלחו עד כדי שיתננו על האש ויתחיל

להרתית, או שהניחו החלב בהקיבה מעת לעת שלם עד שיהי' כבוש, אסור לכתחלה להטיל מקצת מהחלב הזה לתוך יורה של חלב אחר בכדי להקפות

עם

מקור ההלכה

(ג) מחבר, ס"ה רס"ף, וס"ה ס"ה

(ב) עיין דרכי תשובה ק"א.

כור הלכות בשר בחלב סימן פו המבחן יג 25

עם חריפות שבו את הקלב האחר, ולעשות ממנו גבינות, בין שהקלב מהקיבה הוא צלול ובין שהוא קרוש, משום דבקלב של הקיבה נבלע טעם בשר, והטעם הזה של בשר יתן טעם בהגבינה. (ג)

ב. שאלה: כדענך, אם העמיד הגבינה בחלב שמלחוהו או שכבשוהו בהקיבה? (תשובה: א) אם הקלב של הקיבה היה צלול, או אוסר כל הגבינות אם אין ס' בהגבינות נגד הקלב של הקיבה; ובאם היה ס' בהגבינות נגד הקלב של הקיבה, הכל מותר.

(ב) אם הקלב של הקיבה היה קרוש אינו אוסר כלום אפי' לא היה ס' בקלב של הגבינות נגד הקלב של הקיבה. (ו)

(ג) אם צריך להיות ס' עכ"פ נגד עור הקיבה, בזה יש לעיין. (ז)

ב. שאלה: אם היה החלב של הקיבה ללול ואח"כ נקרש? (תשובה: א) דעת הרמ"א והש"ך והפרי מגדים דבהפסד מרובה דוקא יש להקל. (דלא ככרתי ופלתי).

(ב) ועל ידי בשול, או בצלול ואח"כ נקרש אפילו בהפסד מרובה יש להחמיר. (ו) סח. שאלה: ספק אם היה ללול או קרוש?

(תשובה: מרבירי הפוסקים משמע דבספק אם היה צלול או קרוש ג"כ בעינן הפסד מרובה דוקא, וצריך עיון.

ב. שאלה: בהמה כפרה טינקה מכשרה ואח"כ נמלא בקיבתה חלב קרוש, אם מותר להעמיד בחלב הזה גבינות?

(תשובה: לכתחלה נוהגין לאסור מחמת מראית עין, ואפילו לא נמלח כלל הקלב, ולא שהה שם מעט לעת שלם; אבל בדיעבד מותר בדין כל קלב קרוש, אף שנמלח הקלב היטב, ושהה כשיעור מליחה, ואף שאין ס' בהגבינות כנגדו. (ו)

ב. שאלה: בהמה כשרה טינקה מטרפה, ואח"כ נמלא בקיבתה חלב קרוש, אם מותר להעמיד בחלב הזה גבינות?

(תשובה: זהו מותר אף לכתחלה, ודוקא כשלא נמלח הקלב, או לא שהה שם מעט לעת.

ב. שאלה: בהמה כשרה טינקה מטרפה, ואח"כ נמלא בקיבתה חלב ללול, והעמיד בחלב הזה גבינות?

(תשובה: א) הגבינות אסורות אף אם אין ששים בהגבינות כנגד חלב הקיבה, ואף שלא נמלח הקלב ולא שהה כלל, דבזה האיסור אינו תלוי כלל בטעם הבשר של הקיבה אלא טעם האיסור הוא משום שהקלב הוא מקיבת מטרפה.

אבל

מקור ההלכה

(ו) ש"ך.
(ז) אחרונים.

(ג) מחבר, ט"ו, ש"ך, ופרי מגדים.
(ד) רמ"א, ט"ו, ש"ך, ופרי מגדים.
(ה) פרי מגדים.

(ב) אבל טרפה שינקה מכשרה ונמצא בקיבתה חֶקֶב צלול, והחֶקֶב לא נמלך ולא שהה מצת לעת, והעמיד ע"ז גבינות, הגבינות מותרות. (ט)

ע.ב. שאלה: אם העמיד גבינות בחלב של קיבה, וחלב הקיבה היה מכהמה כשרה שינקה מטרפה, והחלב היה גלול ואח"כ נקדש?
תשובה: יש להתיר בהפסד מרובה. (ט)

עג. שאלה: אם העמיד גבינות מחלב הקיבה שלא שהה שיעור מליחה?
תשובה: החלב שבקיבה נאסר כדי קליפה וצריך להיות על כל פנים ס' בהגבינות נגד הקליפה. (ס)

עד. שאלה: אם החלב של הקיבה נמלח מליחה מועטת ולא שהה שיעור מליחה, והעמיד הגבינות ואח"כ בשל הגבינות?

תשובה: בזה אפשר דאין להקל דתו הוי דבר תורה.

פה. שאלה: עור קיבה, או שאר בני מעיים שנתיבשו היטב עד שנעשו כעץ, אם מותר למלא אותם בחלב בכדי להעמיד גבינות?

תשובה: בזה הדין יש חלוקי דעות:

(א) אם אין ששים בהחלב כנגד העור, או מדינא מותרות הגבינות, כיון שהעור הוא כעץ ואין בו שום טעם כלל. (א), אבל לכתחלה אין לצשות כן. (ס)

(ב) ובאם יש ששיר בהחלב כנגד העור, או מותר אף לכתחלה להעמיר בו ואין בכהאי גוונא משום בטול איסור לכתחלה. (ט)

עו. שאלה: אם מותר להעמיד ג"כ גבינות בעור הקיבה ע"י כשול או ע"י שריה מעט לעת?

תשובה: (א) דעת השו"ת תפארת צבי והנודע ביהודה להתיר אף ע"י בשול וכ"ש ע"י שריה מצת לעת כיון שהעור הוא כעץ, ואין בו לחלוות כלל.

(ב) דעת הפרי מגדים להחמיר ע"י שריה מעט לעת וכ"ש ע"י בשול, משום דע"י בשול וע"י שריה מעט לעת חוזר העור ומתרכך ונותן טעם, ולכן אין היתר להעמיד גבינות בעור הקיבה רק ע"י מליחה, וכשיעור כדי שתנו על האש וירתיח.

(ג) ודוקא בקיבה שאיסורו משום בשר בחלב מהני נתיבש כעץ, אבל בשל איסור לא פקע במה דנתיבש כעץ. (ס)

עו. שאלה: העמיד גבינה בעור קיבה נבלה, טרפה, וטמאה?
תשובה: בדיון זה יש הרבה חלוקי דעות:

דעת

מקור ההלכה

(סב) ש"ך, והגר"א.	(ח) אחרונים.
(סג) הגר"א, וחתם סופר (סי' מ"א), ופיין בערוגות.	(ט) ש"ך, ומרי מגדים, והכנזי יונה החמיר בזה.
חבושם.	ובניב שם חלוקי דינים.
(סד) אחרונים.	(ט) אחרונים.
	ט"ז דמ"א.

(א) דעת המחבר דאם העמיד בעור קיבת נבלה, טרפה, וטמאה, (דהיינו שנתן חתיכות חצור בחלב וצי"ו נקפה הקלב ונעשה גבינה) אוסר בכל שהוא. דבכר המעמיד האיסור מעצמו ולא צ"י תערובות, לא בטל אפי' גאלף, וכמו כן אם העמיד בערלה ובשמרי יין נסך, ובשמרים מתבואה חדשה, וכיוצא בו, אוסר בכל שהוא.

(ב) דעת הרמ"א דדוקא אם לא היה שם מעמיד אחר של היתר עם האיסור, רק האיסור לבד, אז אוסר בכל שהוא; אבל אם היה שם ג"כ מעמיד היתר, אזי אם יש ששים בחלב כנגד האיסור, מותרת הגבינה, דהוי "זה וזה גורם".

(ג) דעת הט"ו והש"ך דדוקא כשאין באיסור לבד כח להעמיד בלא ההיתר, אזי אמרינן דהוי "זה וזה גורם" ומותר; אבל אם יש בהאיסור כח להעמיד בלא ההיתר, לא מהני ששים כלל.

(ד) דעת הפרי חדש והתחכמת אדם דבאם יש רק כח בהאיסור לבד להעמיד בלא ההיתר, אף שכבר העמיד בההיתר, והאיסור נפל אחר כך, אפילו הכי לא בטל אפי' גאלף, ולא אמרינן "זה וזה גורם".

(ה) דעת הבית לחם יהודא בשם כנסת הגדולה להתיר בששים אף שיש באיסור לבד כדי להעמיד בלא צירוף ההיתר. (סח)

ע"ה. שאלה: הא דק"ל דזהו זה גורם מותר, הוא רק בדיעבד, או גם לכתחלה מותר?

תשובה: מדברי הש"ס ופוסקים ובר"ן צ"ו (סוף פרק כ"ה) מבואר ד"זהו זה גורם" דמותר היינו רק בדיעבד, אבל לכתחלה אוסר, דהוי כמבטל איסור לכתחלה במזיד.

ע"ה. שאלה: כמה זמן לר"ך דבר המעמיד לשהות ולעשות פעולתו בכדי שיאסור? תשובה: (א) דעת האחרונים שהדבר המעמיד צריך דוקא לשהות ולעשות פעולתו מצת לעת ואז יאסור.

(ב) דעת הכרתי ופלת, ופרי מגדים, דאם עשה הדבר המעמיד פעולתו, אף שלא שהה מצת לעת, ג"כ אסור.

פ. שאלה: "מוקדם" שמעבין בו חלב בהמה טהורה בזמן שמבשלין אותו, אם מותר לאכלו עם בשר ביחד?

תשובה: הרדב"ו בתשובותיו התיר, וכן בשער המצות לרבינו הר"ח וויטאל (פי' משפטים) מביא: "ואני ראיתי למורי שאכל עם בשר ביחד"; וכן התירו האחרונים, ודלא כפ"ה.

פ"ה. שאלה: שלחופית של דג כמה שמייבשין אותו ונותנין לתוך יין או לתוך משקה מידבש בכדי להשקיט השמרים ולעשות המשקה ללול אם לאסור מטעם כבוס כמבטל?

תשובה

תשובה : הנודע ביהודא (חיו"ד סי' כ"ו) העלה להתיר מכמה טעמים.

פ. שאלה : קדרה טערו לתוכה רוטב נבילה חס מכלי ראשון שהיו סולת ב, ואח"כ נשלו בו היתר, מה דין התבשיל?

תשובה : התבשיל שרי בהפסד מרובה, משום דקיי"ל דערוי אינו מבשל רק כדי קליפה, ובהתבשיל בוראי יש ס' נגד קליפת הכלי ; מיהו זה רק בהפסד מרובה, אבל באין הפסד מרובה יש לאסור, דאם כלי שני מפליט ומבליע בכוחו, כל שכן ערוי ; ולכן יעשה כך : אם התבשיל הוא צלול, ישפכנו בפעם אחת לכלי אחר, ובאם הוא מאכל עב שצריך להוציא בכף, ואם ישאר מעט בקדרה שלא יהיה בזה המעט ס' נגד קליפת הכלי אזי יאסר, דמכלי יוצא האיסור אף בלא רוטב, ע"כ גיח התבשיל בקדרה עד שיצטנן, ואז יקח בכף את המאכל, ויתננו לתוך כלי אחר. (ט)

פ. שאלה : כלי שהיה ככוס בתוכו חלב מעט לעת, והכלי היה חדש, או חינו בן יומא, ובשלו בו אח"כ בשר בהמה, מה דינו של הבשר ?

תשובה : הבשר אסור בהנאה, דאף רהבלי בלע ע"י כבישה, מ"מ הלא פלט אח"כ ע"י בשול. (ט)

פ. שאלה : כלי שהיה ככוס בתוכו חלב מעט לעת, ובשלו בו אח"כ בשר עוף, מה דינו של הבשר ?

תשובה : אף רבשר עוף בחלב הוי רק דרבנן, ובכבוש דרבנן י"ל דאינו אוסר אלא כדי קליפה, מ"מ חיליה להקל, ונתבשיל אסור באכילה ; אבל מ"מ מותר בהנאה. (ס)

פ. שאלה : כזית חלב שנפל על חתיכה שיש בה ל"ט זיתי בשר, ולאסרה, ואח"כ נפלה החתיכה הזאת שנאסרה לבשר אחר, ויש ס' בהבשר האחר נגד הכזית חלב ולא נגד החתיכה, מה דינו של הבשר ?

תשובה : החתיכה שנאסרה מקודם נשארה באיסורה בהנאה, וישאר בשר מותר בהנאה, כיון דהקלב בטל, ואין בשאר בשר טעם קלב כלל, אלא דקבל טעם מהחתיכה של איסור שנעשית נבלה, וזה הוי כאילו קבל הבשר טעם משאר איסורין, ולכן מותר הבשר בהנאה ; אבל אם הקלב לא נבטל ועדיין נותן טעם בשאר בשר, אוסר אפי' עד אלף טעמים בהנאה ; וכן הדין גם להיפך דכזית בשר שנפל לזית זיתי חלב, ואח"כ נתערב עם קלב אחר. (ס)

פ. שאלה : חמאה ששלו בקדרה של בשר בת יומא, אם מותר להדליק מן החמאה, להאיר הכי ?

תשובה : אסור להדליק מן החמאה להאיר הבית, מטעם שאסור בהנאה, וגם

מקור ההלכה

סח) שם.

סט) שם.

וגם להדליק בה נר חנוכה אסור. (ז)

פו. שאלה : נרות שנעשו ע"י הערובות חמאה וחלב, "אם מותר להדליקן תשובה : נרות שנעשו ע"י תערובות חמאה ו"ח וקלב (היינו מחמת שקלב הוא ביוקר האומנים עורבים בהקלב חמאה, ועושין מהם נרות) אסור להדליקן דאסורים בהנאה, וכן עוברים ע"ז משום בשול בשר בקלב. (אי)

סימן פח.

א. שאלה : אם מותר להעלות בשר על השלחן שאוכל עליו גבינה, או להיפוך ? תשובה : אסור להעלות אפי' בשר חיה ועוף על השלחן שאוכל עליו גבינה, והוא הדין גבינה על השלחן שאוכל עליו בשר בהמה חיה ועוף, דשמא יבא לאכלם יחד. (א)

ב. שאלה : אם מהני להעמיד אללו שומר שישיגה עליו שלא לאכלם יחד ? תשובה : אפי' להעמיד אצלו שומר שישיגה עליו לא מהני. (ב)

ג. שאלה : אם מותר להעלות לחם של איסור על השלחן שאוכל עליו ? תשובה : לחם של איסור אסור להעלות על השלחן שאוכל עליו כדרך שאסור בבשר וקלב. (ג)

ד. שאלה : אם מותר להעלות בשר נבלה על השלחן שאוכל עליו בשר כשר ? תשובה : בשר נבלה מותר להעלות על השלחן שאוכל עליו בשר כשר, דמחמת דמבדיל מיני' לא יבא לאכלו. (ד)

ה. שאלה : אם אחד הוא מודר הגא' מדבר או אחר אכילה על ענמו, אם מותר להעלות את הדבר הזה על השלחן ?

תשובה : אפי' אם נדר הגא' מדבר, אסור לו להעלות את הדבר הזה על שלחנו דלא בדי' מיני'. (ה)

ו. שאלה : אם מותר להעלות בשר וגבינה על השלחן שמסדר עליו המאכלים ? תשובה : על השלחן שמסדר עליו את התבשילים מותר לתת זה בצד זה אפי' בשר וגבינה. (ו)

ז. שאלה : אם שני בני אדם אוכלים על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה, ואינם מכירים זה את זה, האם גם אז אסור להעלות בשר וגבינה על שלחן אחד

תשובה

סקור ההלכה

פ) שרת שער אפרים, רעין תשובות	ב) הגרע"א בשם גן המלך
שבו"י ח"א סי' ד"ח.	ג) ש"ך.
פא) חס"ת בשם אחרונים.	ד) ש"ך.
	ה) ש"ך.
א) מחבר וש"ך.	ו) מחבר.

תשובה : הא דאסור להעלות על שלחן אחד בשר וגבינה הוא דוקא כשאוכל עם בני ביתו או שאר בני אדם המכירים זה את זה שאינם מתביישים זה מזה (אפי' אין ביניהם אחוה וריעות כל כך) ויש לחוש שיאכל כל אחד ממה שיש לחברו, אבל בשני בני אדם שאינם מכירים זה את זה מותר לעולם. (ז)

ה. שאילה : אם שני בני אדם שאוכלים על שלחן אחד, זה בשר וזה גבינה, מכירים זה את זה, אבל יושבים המה רחוקים אחד מהשני, האם נא לאסור להעלות בשר וגבינה על שלחן אחד?

תשובה : אם יושבים רחוקים כל כך עד שלא יוכל אחד לפשוט ידו ולעזוז ממאכל חברו, אז שרי לכולי עלמא, אף שמכירים זה את זה. (ח)

ט. שאילה : שני בני אדם המכירים זה את זה אוכלים על שלחן אחד. אבל גם לאחרים אוכלים על שלחן זה, אם גם לא אסור להעלות בשר וגבינה על שלחן אחד?

תשובה : אם גם אחרים אוכלים על שלחן זה, מותר להעלות בשר וגבינה, ואפילו במכירים זה את זה. (ט)

י. שאילה : שני בני אדם שנדרו הנאה זה מזה, אם מותר להם לאכול בשר וגבינה על שלחן אחד?

תשובה : אם נדרו הנאה זה מזה, מותרים לאכול זה בשר וזה גבינה על שלחן אחד אפילו בקרוב מקום, דכיון ששונאים המה זה לזה לא יטול האחד ממאכל חברו. (י)

יא. שאילה : שני בני אדם שמכירים זה לזה ויש ביניהם אחוה וריעות, אם מותרים לאכול בשר וגבינה על שלחן אחד אם עשו איזה היכר על השלחן?

תשובה : אם עשו ביניהם איזה היכר, מותר להם להעלות בשר וגבינה על שלחן אחד. (יא) ואיזה הוא היכר, כגון :

(א) אם כל אחד אוכל על מפה מיוחדת. (יב)

(ב) אפילו אם אוכלים על מפה אחת, אבל נותנים ביניהם פת שלם ואין אוכלים מזה הפת משום היכרא. (יג)

(ג) אם נותנים ביניהם כלי, אפי' כלי ששותים ממנו, ואם לא משום היכרא אין דרכו לעמוד על השלחן. (יד)

(ד) אם נתנו מנורה על השלחן ביום, או דבלאו הכי לא היתה עומדת באמצע השלחן אלא בסוף השלחן. (טו)

אם

מקור ההלכה

(ז) מחבר, סי' ש"ך, ופרי מגדים.	(יב) מחבר.
(ח) ביח בשם רש"ל ועוד אחרונים.	(יג) ברבי יוסף בדעת המתברר, ודלא כפרי מגדים.
(ט) אחרונים, וצ"ח בתשובות משאת בנימין.	(יד) רמ"א.
(י) ש"ך, ופרי מגדים.	(טו) ש"ך.
(יא) מחבר.	

(ה) אם נתנו על השלחן מנורה שגבוה קצת, (ט)
 (ו) אם העמידו קנקן על השלחן, ואפי' שניהם שותים ממנו בכלים קטנים
 אבל אי לאו משום היכרא לא היה עומד הקנקן על השלחן. (י)
 (ז) אם אין דרך כל אחד לאכול מפת המיוחד לו, אלא שאוכלים כל שנה מפת
 אחד, והשתא אוכל כל אחד מפת אחר, אף שכל אחד שלם בעד פת שלו, גם
 זה הוי היכר. (יח)
 (ח) ואפי' אם יש לשניהם הוצאה אחת, מהני היכרא. (יט)

יב. שא"ל: שני בני אדם שאוכלים זה בשר וזה גבינה, אם מותרים לשמות
 מכלי אחד?

תשובה: שני בני אדם שאוכלים בשר וגבינה אין ראוי להם לשמות
 מכלי אחד, אפילו הם אוכלים על שני שלחנות, ואפי' הם
 שני אכסנאים, משום שהמאכל נדבק בהכלי; וכל שכן דאסורים לאכול מפת
 אחד. (כ)

יג. שא"ל: אם לריך ליחד כלי של מלח לכשר בפני עמי ולחלב בפני עמי?
 תשובה: המנהג הוא ליחד כלי של מלח לבשר בפני עצמו ולחלב בפני
 עצמו, משום דלפעמים טובלים המאכל במלח, ונשאר שוירי
 המאכל במלח. (כא)

יד. שא"ל: אחד שאכל בשר, ולא טברו עוד שש שעות לאכילתו, אם מותר
 לו לשבת אצל מי שאוכל גבינה?
 תשובה: (א) דעת הבית יעקב (בס"י י"ב) לאסור אם הוא בתוך שש שעות
 שאכל בשר.

(ב) דעת הפרי מגדים להתיר ולא ראה לזוהר בזה.
 מו. שא"ל: אם מותר לישראל לשבת אצל הנכרי בשעה שאוכל טרפות?
 תשובה: דעת התשובות בית יעקב (ס"י י"ב) להתיר.

מו. שא"ל: אם מותר לזה שאכל בשר לעסוק במאכלי גבינה וחלב?
 תשובה: אם אין דרכו של המתקן את המאכלים לאכול מהם בשעת
 התקן בודאי שרי, אך אם דרכו לאכול יש לחוש, והכל לפי
 הענין; ואם שנים עוסקין וידעו מזה, ודאי אין להחמיר; וכן עמא דבר שא
 לזוהר בזה. (כב)

יז. שא"ל: אם יש ליזהר מלהדליק בחמאה דשמיא יטוף ממנה על הכשר?
 תשובה: (א) דעת המהרי"ל בשם א"ז להחמיר, וגם הפרי מגדים מסכים לזה.
 (ב) דעת הבל"ז להתיר.

שאלה

מקור ההלכה

(כ) רמ"א, ושי"ך.
 (כא) רמ"א.
 (כב) הגי' הר"ז מרגליות.

(כ) רמ"א, וס"י.
 (יז) פרי מגדים.
 (יח) ס"י יד אברהם.
 (יט) שי"ך ופרי מגדים.

סימן פט.

- א. שאלה : אם מותר לאכול גבינה תכף אחרי שאכל בשר ?
תשובה : אין לאכול גבינה אחרי בשר, אפי' של חיה ועוף שהם מדרבנן.
עד שישהה כשיעור שמזמן סעודה אחת עד סעודה שניה שהוא
שש שעות ; ויש בזה ב' טעמים : (א) משום שהבשר מוציא שומן ומושך טעמו
עד זמן של שש שעות שאז כבר נתעכל לגמרי ; (ב) לפי שכל זמן של שש
שעות יש עוד בשר בין שיניו, וזה נקרא צדיין בשר. (א)
- ב. שאלה : אם נשאר בשר בין שיניו, האם גם אז די להמתין רק שש שעות
כלכל ?
תשובה : אם יש בשר בין שיניו צריך גם להסיר את הבשר אפי' דאחר
ששהה שש שעות. (ב)
- ג. שאלה : אם סהה שש שעות, ואח"כ מלא בשר בין שיניו, והסיר הכבשר, האם
צריך גם אז להמתין איזה זמן ?
תשובה : אחר הסרת הבשר אין צריך להמתין כלל, רק צריך קנוח
והדחת הפה, ואין קפידא אם מקדים הקנוח או ההדחה. (ג)
- ד. שאלה : בלילה דבר יקנה וידיה את פיו ?
תשובה : קנוח הוא שילעוס פת ; והדחה היא שידיה פיו במים או בשאר
משקין. (ד)
- ה. שאלה : אחר ששהה שש שעות ולא מלא כוס בשר בין שיניו, האם מותר לו
לאכול תכף גבינה בלי כוס טכוב ?
תשובה : המתנת שש שעות או אפילו המתנת כל היום לא מהני עד
שיסלק סעודתו ויברך ברכת המזון אחרי סעודת הבשר, או
שיברך ברכה אחרונה אם אכל סעודתו בלא לחם. (ה)
- ו. שאלה : שיעור זה של שש שעות מלימתי חשב'נן, אם מקטע אכילת הכבשר
או מקטע ברכת המזון ?
תשובה : השיעור של שש שעות חשבינן מסוף אכילת הבשר עד תחלת
סעודת הגבינה. (ו)
- ז. שאלה : אם אינו אוכל הכבשר רק לועס לתנוק ?
תשובה : הלועס לתנוק צריך נמי להמתין שש שעות. (ז)

שאלה

מקור ההלכה

(ה) ש"ך, טרי מגדים, חגרי"א.
(ו) זכ"א, (ומעיי'ש נאטונייהו בהגהותיו).
(ז) מחבר.

(א) מחבר.
(ב) שם.
(ג) ש"ך.
(ד) מחבר.

ה. שאלה : שומן של בשר, אם דינו כבשר עומד ?
תשובה : שומן של בשר ואפי' של עופות דינו כמו בשר, וצריך ג"כ להמתין שש שעות אחריו. (ח)

ט. שאלה : לעס תבשיל שיש בו רק שומן של בשר ?
תשובה : גם אז ראוי להחמיר ולהמתין שש שעות. (ט)

י. שאלה : טעם שומן של בשר בלשוננו ופלט מיד ?
תשובה : אם טעם שומן של בשר ופלט, ואפי' לקח חתיכת בשר לתוך פיו ותיכף החזירה שלמה, אינו צריך להמתין כלל לכ"ע, ואין בזה שום גדר וסיג. (י)

יא. שאלה : רוטב של בשר, אם דינו כבשר עומד ?
תשובה : בזה הדין יש מחלוקת הפוסקים :

(א) דעת הפרי מגדים בזה דהמחמיר תבא עליו ברכה.
(ב) הכרתי ופלתי מחלק : אם הרוטב הוא צלול או המתנת שש שעות אחריו היא רק חומרא אבל צריך להמתין ; וכשהרוטב עב צריך המתנת שש שעות מדינא כמו בבשר עצמו. (יא)

יב. שאלה : אם הרוטב ללול ורולה לאכול אח"כ תבשיל של גבינה ולא גבינה עומד ?

תשובה : מותר לאכול תיכף ע"י סלוק סעודה וברכת אחרונה, וע"י קנינה והדחה. (יב)

יג. שאלה : חולה קלם ולרץ לרפואתו לשמות חלב כל היום, אם מותר לו לשמות חלב תיכף אחרי אכילת בשר ?

תשובה : לצורך חולה קצת יש להתיר אפי' אחרי אכילת בשר בהמה. להמתין רק שעה אחת ולברך ברכת המזון, ולחטט שיניו, ואז יאכל או ישתה קלב. (יג)

יד. שאלה : ספק לו אם המתין שש שעות ?

תשובה : (א) דעת היוסף דעת דאם ספק לו אם המתין שש שעות, הרי ספק דרבנן, ולקולא.

(ב) ודעת היר יהודא דיש להחמיר, משום דהוי דבר שיש לו מתירין.

טו. שאלה : אכל תבשיל של בשר, אם מותר לאכול אחריו תבשיל של חלב ?

תשובה : תבשיל שנתבשל בו בשר ולא אכל הבשר רק התבשיל, מותר

לאכול אחריו תבשיל של חלב, וגם נטילת ידים שביניהם

אינה אלא רשות ; ויש אומרים שנטילת ידים היא חובה. (יד)

שאלה

מקור ההלכה

(יב) אחרונים.
(יג) ח"ס, חכ"א.
(יד) מחבר.

(ח) כרתי ופלתי.
(ט) פרי מגדים.
(י) ובהנחת מהרש"ק.
(יא) עיין בהנחות יז שאל מ"ש בזה.

- טו. שא"ל : אכל הכסיל של בשר, ואת"ל רוצה לאכול גבינה טעמה?
תשובה : (א) בזה כוונת עמא סברי דהובא וז"ל ליתול ידיהו (טו)
(ב) ועכשיו נהגו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל של
בשר כמו אחר בשר עצמו. (טז)
(ג) ואפי' מאכל של חלב אין לאכול אחר תבשיל של בשר
אלא לאחר שש שעות וברכת המזון. (יז)
יז. שא"ל : אם אין בשר בתבשיל, רק שנתבשל בקדרה של בשר שלא הודחה
יפה, ויש שם קלה לבלוף של בשר בעין, אם מותר לאכול אחר
התבשיל הזה גבינה?
תשובה : (א) דעת הש"ך והברכי יוסף דבכהאי גוונא אין צריך המתנה
כדל, ואין צריך אף קנוח ונטילה; ואפי' אם אין ששים
נגד הלכוד של בשר, אפי' הכי מותר לאכול אחר התבשיל הזה תיכף
גבינה.
(ב) דעת הבית לחם יהודא דדוקא אם הלכוד של בשר אינו נותן טעם
ממשות בתבשיל אז מותר לאכול אחריו תיכף גבינה, אבל אם נותן
הממשות טעם בתבשיל אז הוי כמו שומן וצריך להמתין כמו אחרי בשר.
יח. שא"ל : תבשיל שנתבשל בקדרה של בשר והוא דבר חריף, אם מותר לאכול
אחריו גבינה?
תשובה : אפי' בשל חומץ בקדרה של בשר דאין בו משום ג"ט בר ג"ט
אפי' הכי מותר לאכול אחריו גבינה. (יח)
יט. שא"ל : מלח בשר והדימו, ואחר כך חזר ומלחו, ונפץ המלח ויבשו, וכשל
תבשיל של ירקות, ונתן לחוכן המלח הזה, אם מותר לאכול אחר
התבשיל הזה גבינה?
תשובה : מותר לאכול אחר התבשיל הזה תיכף גבינה. (יט)
כ. שא"ל : אכל בשר ממנו, אם מותר לאכול אחריו דבר חריף שנתבשל בקדרה
של חלב בת יומא?
תשובה : אחר בשר ממש מותר לאכול תבשיל שנתבשל בקדרה של חלב
אפילו בת יומא אם אינו דבר חריף דוקא, אבל אם התבשיל
הוא דבר חריף, או שנחתך בסכין של חלב, צריך להמתין שש שעות. (כ)
כא. שא"ל : אם יש איזה חלוק בהמתנת השש שעות כיו ימי המורק וימי
הקץ?
תשובה : (א) דעת הפרי חדש ולחם הפנים ועקרי הד"ט דבימות חחורף
אינו צריך להמתין רק שש שעות זמניות שהן ד' שעות
בקירוב

מקור ההלכה

(יח) הגאון רבי עקיבא איגר.
(יט) ברכי יוסף.
(כ) פרי מגדים, טובי טעם ודעת.

(טו) מחבר.
(טז) רמ"א.
(יז) חכמת אדם.

כור הלכות בשר בחלב סימן פט דמברין יח 35

בקירוב, מחמת דבחורף העכול נעשה יותר במהירות, ולכן די בשש שעות קטנות.

(ב) דעת הכרתי ופלתי, ופרי מגדים, ודגול מרבבה, וחכמת אדם, דאין חלוק, ובין בקיץ ובין בחורף צריך להמתין שש שעות תמידיות שהם דבוע מצת לעת.

(ג) ולעת הצורך, דעת האחרונים דהמקיל בימים קצרים לשער בשעות זמניות, לא הפסיד.

כב. שא"ל: אם מותר לאכול בשר בהמה וחיה תיכף אחרי שאלל גבינה, חמאה, או חלב?

תשובה: אם הגבינה שאכל היא דכה מותר לאכול בשר בהמה וחיה מיד עפ"י התנאים האלה:

(א) צריך לעיין היטב בידיו שלא יהי' שום דבר מהגבינה נדבק בהן; ובלידה שאין יכול לעיין היטב צריך מדינא לרחוץ את ידיו במים דוקא אבל לא בשאר משקין, ואפי' בשעת הדחק צריך לחפש אחד מים. (א) ואפי' ביום המנהג הוא לרחוץ את ידיו, לפי שפעמים הגבינה שמנה ונדבקה בלחלוחית הידים ולא אדעתה, אבל אינו צריך ביום בשעת הדחק לחפש אחד מים אם אין לו מים בסמוך, דק די שיעיין היטב בידיו. (ב)

(ב) ובאם יש לו נר יפה כגון אבוקה, דעת הרשב"א דא"צ נטילה, אבל האחרונים השיגו עליו בזה וכתבו דאפי' במקום דאיכא נרות טובא דאוי להחמיר לטול ידיו.

(ג) צריך להיות סלוק סעודה ע"י ברכת המזון, או ברכה אחרונה אם אכל סעודה בלא לחם, וכן נוהגין בחג השבועות לאכול מאכל תלב ומברכין, ואח"כ אוכלים בשר. (ד)

(ד) קודם שיאכל הבשר צריך נמי קנוח והדחה. (ה); וכתב הש"ך דיכול להקדים הדחה לקנוח, אבל דעת הברכי יוסף היא שצריך להקדים הקנוח קודם ההדחה, ואופן הקנוח הוא שילעוס פת או כל דבר שירצה (חוץ מקמזא ותמרא וירקא לפי שהם נדבקים בחניכין ואין מקנחין יפה) ויקנח בו פיו יפה. (ו); וכתב הפר"ת דילעוס ויבלע דוקא, אבל לא פולט, אבל דעת הפרי מגדים היא דגם כשפולט מהני; ואופן הדחת הפה הוא שידח פיו במים או שאר משקין שתי פעמים. (ז)

כג. שא"ל: אם רוצה לאכול בשר טוף אחר גבינה?

תשובה

מקור ההלכה

(א) מחבר.	(ד) מחבר.
(ב) ש"ך, ומרי מגדים.	(ה) מחבר.
(ג) כנה"ג, פרי מגדים, ובית לחם יעודא.	(ו) מחבר, וברכי יוסף.

תשובה: אם בא לאכול בשר עוף אחר גבינה אינו צריך לא קנוח ולא הדחה ולא נטילה בידיו. (כ)

בד. שאלה: אם רוצה לאכול בשר אחר שאכל גבינה קשה?

תשובה: (א) דעת הרמ"א, והפרי חדש, והש"ך, דאם הגבינה שאכל היתה קשה (דהיינו ששהתה ששה חרשים) או גבינה גולענת (שקורין שוויצער קעז) שטעם שלה נמשך בפה זמן רב, או גבינה שהוצמדה בחלב הקיבה דחריף והזק ומושך הטעם בפיו זמן רב, צריך להמתין שש שעות אפילו כשרוצה לאכול אחר הגבינה דק בשר עוף.

(ב) דעת הט"ז היא דאחר גבינה ישנה מששה חרשים שאינה מתולצת ולא נעשתה מקרב שהוצמדה בקיבה, או אחר חמאה, מותר לאכול בשר תיבה אחר קנוח ונקור שנים והדחת פה וידיים, ואין להחמיר להמתין שש שעות, רק למי שנוהג בתוספת פרישות וזהירות.

(ג) ודעת הכרם שלמה היא דאם הגבינה קשה בסתם, ואפי' לא שהתה ששת חדשים, גיב ראוי להמתין שש שעות.

ה. שאלה: אם רוצה לאכול רק תבשיל של בשר אחרי גבינה קשה?

תשובה: אפי' לאכול תבשיל של בשר אחרי גבינה קשה נמי צריך להמתין שש שעות. (כ)

כו. שאלה: אכל תבשיל של גבינה או של חלב, ורוצה לאכול בשר אחרי?

תשובה: נוהגין לאכול בשר אחרי תבשיל גבינה או חלב, אבל צריך ליטול ידיו אף ביום אם אכל התבשיל בידיו, ואפי' לא אכל בשר ממש רק תבשיל של בשר אחר תבשיל של גבינה, גם אז צריך ליטול ידיו. (כט)

כז. שאלה: אם חוכל התבשיל של חלב במזלג, האם גם אז לריך ליטול ידיו? תשובה: (א) דעת הפרי חדש דאם אובל במזלג אין צריך ליטול ידיו כלל.

(ב) ודעת הפרי מגדים דנכו להחמיר גם בזה במקום שאין טורח גורר ליטול ידיו.

כח. שאלה: שמש המשמש בסעודה ונגע במאכלי גבינה, אם לריך נטילה לידיו כשמכיל אחר זה מאכלי בשר?

תשובה: (א) דעת הרמ"א, וכרתי ופלתי ולא הצריכו נטילה לידים רק כשאוכל, אבל לא כשנוגע במאכל.

(ב) דעת הש"ך דגם השמש צריך נטילה.

(ג) דעת הפרי חדש דאם השמש מוליך ומביא את המאכלים בקערות אינו צריך נטילה לכלי עצמא.

שאלה

מקור ההלכה

(כז) מחבר.

(כט) רמ"א.

(כז) מחבר.
(כח) חכמת אדם.

בט. שא"ל: אם מותר לאכול גבינה על המפה שאלו עלי' בשר, וכן להיפוך?
תשובה: (א) האוכל גבינה והמאה על השלחן, ורוצה לאכול אח"כ בשר
צריך לבשר מעל השלחן שיורי הפת שאכל עם הגבינה,
ואסור לאכול בשר על המפה שאכל גבינה, וכן להיפוך. (י)

(ב) במקום שנהגין שמביאין על השלחן כל המאכלים בקערות, די בהפיכת
המפה ובהסרת הפתיתין. (יא)

(ג) אם המפה ארוכה הרבה מותר לאכול מצד אחד בשר, ומצד השני
גבינה. (יב)

ד. שא"ל: אם מותר לחתוך גבינה לונגת בסכין של בשר, או להיפוך, כשאלין
לו סכין אחרת?

תשובה: אסור לחתוך אפי' גבינה צוננת בסכין של בשר, וכן להיפוך
(נמי אסור. יג)

דא. שא"ל: אם מותר לחתוך גבינה לונגת בסכין של בשר אחרי שנטן הסכין
של בשר בקרקע קשה?

תשובה: (א) דעת הרמ"א, הט"ז, וכתרי ופלת, דיש להתיר ע"י נציצה
בקרקע עשר פעמים אם אין לו סכין אחרת, והוא הדין בסכין
של איסור לחתוך היתר, דינא הכי.

(ב) דעת הט"ז, ופרי מגדים, וכן דעת הגרע"א להחמיר לחתוך
בסכין של בשר גבינה צוננת אפי' ע"י נציצה בקרקע, דדוקא
בסכין איסור מהני נציצה.

דב. שא"ל: אם מותר לאכול גבינה עם לחם שחתך בסכין של בשר, או
להיפוך?

תשובה: בזה הדין יש מחלוקת הפוסקים:

(א) דעת הט"ז, וחכמת אדם, דאם קנח את הסכין מהשמנונית של בשר מותר
אף לכתחלה לחתוך הלחם שרוצה לאכול עם גבינה אף שלא בשעת
הדחק; והטעם הוא דהסכין אינה פולטת כלל ע"י דוחקא בצונן רק בדבר
חריף.

(ב) ודעת הש"ך, ופרי מגדים, דאין להתיר לחתוך בסכין של בשר לחם
בכדי לאכול עם גבינה, אפי' כשקנח, רק בשעת הדחק ובשעה
שהוא בדרך.

(ג) וע"י נציצה בקרקע קשה מותר אף לכתחלה לחתוך לחם בסכין של בשר
בכדי לאכול עם גבינה. (יד)

(ד) ועכשיו המנהג הוא בכל ישראל לצאת לכל הדעות ולהשתמש בבי'
סכינים

מקור ההלכה

(ב) יד אברהם וראי' ע"ז מחזקין כ"ל הבשר דף קיד.

(ג) מחבר ורמ"א.

(ד) ש"ך.

(ט) מחבר.

(יא) רבינו ח"ב סי' תשר"א.

כַּיֵּינִים מִיּוֹחֲדוּת, אַחַת לְבֶשֶׁר וְאַחַת לְחֶקֶב ; וְהַמְדַּקִּימ, יֵשׁ לָהֶם ג' סִימָנִים.
אַחַת לְבֶשֶׁר, וְאַחַת לְחֶקֶב, וְאַחַת לַחֲתוּךְ בּוֹ לָהֶם. (יח)

לג. שאלה: אִם מֵלֵא סֶכֶן בְּרֵחוֹב שֶׁל יְהוּדִים, לֵאמֹר דָּבָר יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, לְבֶשֶׁר
אוֹ לַחֲלָב ?

תשובה: (א) אִם יֵשׁ לְהַסְכִּין רוֹשֶׁם שֶׁל חֲרִיצִים אוֹ בּוֹרָאֵי שֶׁל חֶקֶב הוּא,
דְּנִהְנוּ לְרִשּׁוֹם וּלְעִשּׂוֹת סִימָן בְּשֶׁל כָּלֵי חֶקֶב ע"י חֲרִיצִים ;
(וְעִשּׂוֹ סִמָּךְ לָזֶה „וְאֵת חֲרִיצֵי הַחֲלָב“). (יז)

(ב) ואִין לְעִשּׂוֹת הַסִּימָן שֶׁל הַחֲרִיצִים עַל כָּלֵי בֶּשֶׁר, מִן יָבֵא אַחֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם בְּחֶלֶב, כִּיּוֹן דְּרֹב בְּנֵי אָדָם חוֹרְצִים אֶת הַכָּלִים שֶׁל חֶלֶב. (יז)

לד. שאלה: מֵלֵא סֶכֶן בְּרֵחוֹב יְהוּדִים, רַק הַמָּקוֹם שְׂמֵלֵא בּוֹ הוּא מַעֲבֵר לְרִצִּים,
אִם מוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסֶכֶן זֹאת ?

תשובה: (א) דַּעַת הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב הוּא דֹאפִּילוּ אִם הַמָּקוֹם הוּא מַעֲבֵר
לְרִבִּים, וּבִפְרֹט בֵּינָם חָגַם שְׂאֵר רֹב הַעוֹבְדִים הֵמָּה אֵינָם
יְהוּדִים, מ"מ הַסֶּכֶן מוֹרֶרֶת בְּלֹא הַגְעֵלָה.

(ב) וְדַעַת הַחֶק יַעֲקֹב, וּבֵית לָחֶם יְהוּדָא, וְהַפְרֵי מַגְדִּים (בְּסִי' ס"ג) דְּצָרִיךְ
הַגְעֵלָה.

לה. שאלה: אִם מוֹתֵר כָּל פֶּעַם שְׂרׁוּלָה, לְהַנְעִיל כָּלֵי שֶׁל בֶּשֶׁר בְּכַדִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ
בּוֹ בַחֲלָב, אוֹ אִיפְכָּא ?

תשובה: (א) הַמַּגִּיא (ס"ו תַּק"ט, סְקִי"א) כָּתַב בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מַפּוֹזָא לְהַתִּיר.

(ב) דַּעַת הַפְרֵי מַגְדִּים לְהַחֲמִיר דִּאִין לְהַנְעִיל מִבֶּשֶׁר לַחֲלָב אוֹ לְהִיפֹךְ אִם לֹא
שִׁיטְרִיף מָקוֹדֶם אֶת הַכָּלִי ; וְהַטַּעַם הוּא דְשִׁמָּא לֹא יִהְיֶה לוֹ רַק כָּלֵי אַחֵר
וַיַּנְעִילוּ בְּכָל פֶּעַם מִבֶּשֶׁר לְחֶלֶב, וּמִחֶלֶב לְבֶשֶׁר, וְאֵתִי לְמַטְעִי.

(ג) וּבֵאֵם הוּא מַנְעִיל אֶת הַכָּלִי בְּשִׁבִּיל פֶּסַח, אוֹ גַם הַפְרֵי מַגְדִּים מוֹרֶה דְּמוֹתָר
אֲגַב אֹרְחָא לְהַנְעִילוֹ מִבֶּשֶׁר לְחֶלֶב אוֹ לְהִיפּוֹךְ.

לו. שאלה: אִם מוֹתֵר לָלֶכֶן כָּל פֶּעַם שְׂרׁוּלָה כָּלֵי שֶׁל בֶּשֶׁר בְּכַדִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ
בַחֲלָב, אוֹ לְהִיפֹךְ ?

תשובה: (א) דַּעַת הַמַּגִּיא (בְּסִי' תַּק"ט) לְהַתִּיר.
(ב) וְדַעַת הַפְרֵי מַגְדִּים לְאִסּוּר.

שאלה

מִקּוּרֵי הַחֲלָבָה

(ת) רַמִּיא, וְפִרְיָה, (ז) פְּרִי מַגְדִּים, (ז) שֶׁ.

סימן צ.

א. שאלה : מה דינו של הכהל ?

תשובה : הכהל (והוא הדד של הבהמה) בין של בהמה קטנה שלא היניקה עדיין כיון שלא ילדה ולד, ובין של גדולה שכבר ילדה שרדיה מלאים קלב, מן התורה אין בו איסור כלל, ומותר לבשלו בין בפני עצמו בין עם בשר, כיון שהקלב בתוכו הוא קלב שחוטה, והתורה אמרה "בחלב אמו" ולא בחלב שחוטה ; רק מדרבנן אסור דרמי לבשר וקלב, ולכן כיון דהכהל עצמו הוא בשר, בהכרח שצריך להוציא ממנו הקלב ע"י קריעה שתי וערב ולטוחו בכותל (והיינו שכובשו בידי לכותל כדי שיקטט חלבון), דאף דע"י קריעה בלבד ג"כ יוצא הקלב, אבל מ"מ עדיין נשאר מעט ברופני הכהל, ולכן נצרך לסוחטו הרבה כדי שלא ישאר חלב כלל, ולאו דוקא בכותל, אלא כלומר לסוחטו בחוזק ; ואם קורעו ומחתכו כמה פעמים שתי וערב על פני כולו עדיף יותר מטיחה בכותל. ונוהגין לכתחלה לצלותו ולא לבשלו. א

ב. שאלה : אם לר"ך גם למלוח את הכהל קודם לליתו ?

תשובה : קודם צליתו צריך להדיח את הכהל ולמלחו מעט על השפוד ואז מותר לאכלו. ב

ג. שאלה : אם עבר וכלאו להכל בלי קריעה ?

תשובה : בדיעבד אם צלאו לבדו אפילו בלא קריעה ג"כ מותר. ג

ד. שאלה : אם מותר ללוח את הכהל עם בשר ?

תשובה : לכתחלה אסור לצלות את הכהל עם בשר ; ובאם ידוע שהכהל עם הבשר היו תחובין בשוה בהשפוד, ולא היה שום אחד מהם עליון, שניהם מותרים. ד

ה. שאלה : אם עבר וכלאו להכל עם בשר ?

תשובה : א) בדיעבד אם צלאו עם בשר, אם נקרע הכהל שתי וערב וטח אותו בכותל, או נקרע כמה פעמים שתי וערב, או נתן תחת המכבש דהוי כמו טיחה בכותל, שניהם מותרים, ואפילו ידוע שנתהפכו בשפוד. ה

ב) אם לא נקרע הכהל שתי וערב ולא היה בו טיחה בכותל או דומה לזה, או העליון מותר, והתחתון אסור ; ואין לאסור שניהם מטעם שנתהפכו בשפוד דלא מחזקינן איסורא. ו

ו. שאלה : אם מותר לנשל את הכהל אחר שנללה ?

תשובה

מקור ההלכה

ד) רמ"א ושו"ע.
ה) רמ"א ושו"ע.
ו) רמ"א.

א) מחבר, רמ"א, חכמת אדם.
ב) טוסקים בס' צ"ו.
ג) רמ"א.

תשובה : לכתחלה אסור לבשל הכחל אחר הצליה, אפילו היה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל. (ז)

ו. שאלה : אם נכר וכשל את הכחל אחר שנללה ?
תשובה : (א) בדיעבד אם היה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל וצלאו ובשלו אח"כ שרי. (ח)

(ב) ובאם נצלה כל צרכו בלי קריעה יש לאסור אם בשלו אח"כ. (ט)
ה. שאלה : אם קרע את הכחל כדינו וללאו, ואח"כ מלא בו גומות מלחות חלב ?

תשובה : אם נקרע כדינו אין לחוש, אבל בלא נקרע כדינו אסור מדרבנן. (י)

מ. שאלה : אם הניח את הכחל שלם קודם לליתו עם חלבו יום שלם תשובה : אפילו אם הניח להכחל יום שלם עם חלבו מותר, ולא אמרינן בכחלי גונא כבוש כמבושל בכחל. (יא)

י. שאלה : אם שרף כשר אחר חלב שחוטף לזון מעט לטעם ?
תשובה : (א) אפילו בשר עוף בחלב של שחוטף ע"י כבישת מעט לטעם אסור. (יב)

(ב) ויש אומרים דמותר משום דהוי גזירה לגזירה, שחלב שחוטף היא גזירת חכמים משום בשר בחלב, וכבוש ג"כ הוא רק אסור מדרבנן. (יג)
יא. שאלה : אם הניחו להכחל עם חלבו יום שלם לאחר שפירש מעט חלב ממנו ?

תשובה : אם החלב פירש פעם אחת מהכחל או אסור מטעם כבוש. (יד)
יב. שאלה : אם מותר ללנות כשר בלחות שפור שללו בו הכחל, אחר שנמלח הכחל מדם ?

תשובה : אם הכחל נצלה כדינו, דהיינו שהיתה בו קודם הצליה קריעת שתי וערב וטיחה בכותל, או אם נצלה כל צרכו אפילו לא היתה בו טיחה בכותל אלא קריעת שתי וערב, או מותר לצלות בשר בהשפוד שצלו בו את הכחל ; וכן גם מותר להניח הכחל בקערה עם בשר צלי אפילו שניהם חמים, דלאחר צליית הכחל דינו כשאר בשר לכל דבר ; אבל אם עבר וצלאו בלי קריעה או בקריעה מועטת, כל הדברים האלה המה לכתחלה אסור ובדיעבד מותר. (טו)

יג. שאלה : אם מותר לנצל את הכחל לבדו בלא כשר אחר ?

תשובה

מקור ההלכה

(יב) פרי מגדים, הנדפס, דגול מרבבה, ותת"ט

יבד סי' פ"ז.

(יג) ס"ז.

(יד) ס"ז.

(טו) רמ"א, רש"י, ושי"ך.

(ז) ס"ז.

(ח) ס"ז ופרי מגדים.

(ט) פרי מגדים.

(י) רמ"א וס"ז.

(יא) רמ"א.

כור הלכות בשר בחלב כימן צ המבחן בא 41

תשובה : לכתחלה נוהגין איסור לבשל את הכהל, והוא הדין לסגן אותו, אפילו בלא בשר, ואפילו ע"י קריעת שתי וערב וטיחה בכותל. (ט)

יד. שאלה : אם עבר וכשל את הכהל לבדו בלא בשר והיתה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : בדין זה יש חלוקי דעות :

(א) דעת הרש"ל והגרע"א לאסור אפילו בדיעבד.

(ב) דעת הרמ"א ושי"ך והגר"א דיותר בדיעבד אפילו באין הפסד מרובה.

(ג) דעת האחרונים להכריע ולהתיר רק בהפסד מרובה או בשעת הדחק.

מו. שאלה : אם עבר וכשל את הכהל לבדו ולא היתה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : (א) אפילו בדיעבד אסור עד שיהיה ס' נגד הכהל, וכהל עצמו

הוא מן המניין ומצטרף לששים. והטעם הוא לפי שהכהל

בעצמו אינו איסור, שהרי היתר גמור הוא, לפיכך מצורף גם הוא לששים. (י)

(ב) ובאם יש ס' עם הכהל, או גם הכהל מותר. (יח)

מו. שאלה : אם עבר וכשל הכהל עם בשר, והיתה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : דעת הרמ"א בזה להתיר בהפסד מרובה.

יו. שאלה : אם עבר וכשל הכהל עם בשר, ולא היתה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל ?

תשובה : (א) אם יש ס' בבשר שבקדרה עם הכהל נגד הכהל, או הבשר מותר והכהל אסור. (ט)

(ב) אם יש ס' בבשר שבקדרה נגד הכהל בלא הכהל, גם הכהל מותר, וצריך עיון. (כ)

(ג) אם אין ס' בבשר שבקדרה עם הכהל כנגד הכהל, אסור כל מה שבקדרה. (כא)

יד. שאלה : אם נפל הכהל תחלה נקדרה שחץ בה ס' עם הכהל כנגד הכהל, והכהל נאסר מדינא, והתבטל שבקדרה נעשה נבלה, ואח"כ

נפל הכהל הזה לקדרה אחרת ?

תשובה : (א) דעת המחבר דינונו כמו בפעם ראשונה שהכהל הוא מן המניין ומצטרף לששים.

דעת

מקור ההלכה

(ט) ש"י.

(כ) ס' חקי דעת.

(כא) רמ"א.

(טז) רמ"א ושי"ך.

(יז) ש"ך.

(יח) פרי מגדים והגרע"א.

(ב) דעת הרמ"א דאם נפל לקדרה אחרת צריך להיות ס' נגד הכהל, ואין הכהל מן המנין להצטרף לו.

(ג) ושיעור הששים אין משערין בו אלא כמו שהוא בעת שנתבשל ולא כמו שהיה בשעה שנפל בין שהיה גדול מקודם מכפי שהוא עתה או להיפך, ובכל שיעורי ששים באיסורים הדין כן שמשערים כמו שהוא עתה.

ימ. שאלה: אם נפל הכהל תחלה לקדרה שיש בה ס' נגד הכהל דלא אסור הכהל רק מכוס מראית עין, ואח"כ נפל הכהל לקדרה אחרת?

תשובה: בזה הכהל מצטרף בקדרה אחרת לששים. (כ)

כ. שאלה: אם נתיבש הכהל, מה דינו?

תשובה: (א) אפילו אם נתיבש הכהל, ואפילו אם היה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל, מ"מ נוהגין איסור לכתחלה לבשלו,

והוא הדין לטגנו אפילו בלא בשר.

(ב) ומיהו אם הכהל נתיבש, דהיינו שהיה מונח שלשים יום, או

דחויגין ריבש ממש אפילו תוך ל' יום, ועבר ובשלו אפילו

עם בשר, ואפילו בלא קריעה כלל, מותר בריעבר. (ג)

כא. שאלה: כהל שהיה בו קריעת שתי וערב וטיחה בכותל, אם מותר לחתוך אותו כשהוא רותח, בסכין שחתכו בה בשר?

תשובה: (א) מותר לחתוך את הכהל כשהוא רותח בסכין שחתכו בו בשר; וכן להיפך שמותר גם לחתוך בשר בסכין שחתכו בה כהל. (ב)

(ב) וכן מותר גם לחתוך כהל חי אעפ"י שהוא מלא קֶזֶב בסכין

שחתכו בה כשר כיון שהוא צונן. (כ)

(ג) וכן גם כותר לאכול את הכהל בהכלי שאכל בו בשראו להיפוך. (ד)

כב. שאלה: איך מותר לעשות, פשטידל" מהכהל?

תשובה: בדין זה יש הרבה פרטים וחלוקי דעות:

(ב) דעת הרמ"א היא לעשות, פשטידל" מהכהל, דהיינו שמניחין אותו בעיסה בלא בשר, כמו שאופין להם ממולא בבשר, נוהגין להתיר אם אין אופין במחבת אלא בתנור, דמחבת דומה ממש לבשול בקדרה.

(ב) דעת הפרי מגדים היא דנוהגין בו היתר לאפות בתנור דוקא ע"י שתי וערב וטיחה בכותל מקודם, אבל בלי קריעה אפילו בתנור דומה כמו בשול בקדרה.

(ג) ויש נוהגין איסור בכל, פשטידל" אם לא נתיבש הכהל תחלה. (ד) שאלה

מקור ההלכה

(מה) רמ"א.
(כו) מחבר.
(כז) רמ"א.

(כב) ש"ך פרי מגדים.
(כג) ש"ך וזמנת אדם.
(כד) מחבר.

כור הלכות בשר בחלב סימן צ המורה כב 43

כב. שא"ל: אם מותר לאפות פסטידא מכלל יחד עם מאכל כל בשר כהנור קטן?

תשובה: לכתחלה אסור, רק יש להניח מאכל אחד בפי התנור הקטן; ובדיעבד מותר. (ח)

כד. שא"ל: אם מותר לאפות פסטידא מכלל עם מאכל חלב כהנור אחד? תשובה: אם נאפה עם חלב נאסר מדינא כשאר בשר בחלב שנאפו יחד בתנור אחד, דכחל דין בשר ממש יש לו, דאם נפל ליורה של חלב צריך סי' נגדו. (ט)

כה. שא"ל: אם יכול כחל להטבח כמו בריה שלא יהא בטל אפילו בחלק? תשובה: בריה לא מקרי אלא מה שנאסר מתחלת ברייתו כמו גיד הנשה. (י)

כו. שא"ל: אם כחל נחשב לחתיכה הראויה להטבח? תשובה: זה הוא ודאי דדינו כחתיכה הראויה להטבח, ואם נהערב כחל בהרבה כחלין אינו בטל בששים. (יא)

כז. שא"ל: הרולה לאכול אחר כחל, אם צריך ג"כ להמתין כש שעות כמו אחרי בשר?

תשובה: (א) צריך להמתין שש שעות כמו אחרי בשר. (ב) וכן אין לאכול כחל אחר גבינה אם לא בקנח והרחה ונטילת ידים. (ג) כח. שא"ל: אם מותר למלוח כחל עם בשר יחדיו?

תשובה: (א) לכתחלה אין למלוח כחל עם בשר בין תותא בשרא ובין עליו בשרא; ובדיעבד, אם קרעו שתי וערב אפילו בלא טיחה בכחל, מותר. (ז)

(ב) אבל דעת הש"ך היא דבדיעבד אפילו בלא קריעה כלל ג"כ מותר; לפי שאין דרך המלח להפליט אלא דם ולא חלב.

כט. שא"ל: עור הקיבה לאחר שהוסר חלבו מסוכו והודח, אם מותר למולחו ולבטלו עם שאר בשר?

תשובה: (א) דעת הרמ"א היא דעור הקיבה לאחר שהוסר חלבו מתוכו יש לו דין שאר בשר ואין לו דין כחל כלל, ולכן מותר למלחו ולבטלו עם שאר בשר.

(ב) ודעת הגרע"א היא דדוקא אם הוכשר כבר מדמו הוא דמותר למלחו עם שאר בשר וליכא חשש בשר-בחלב, אבל למלחו בכדי להכשירו לקדרה אסור לכתחלה למלחו עם שאר בשר.

שאלה

טקור ההלכה

(ב) ת"ח חקצר בכלל ד' ובדמשק אליעזר שם.

(ג) עיין בבאר היטב.

(ד) רמ"א ופוסקים.

(ח) רמ"א.

(ט) ש"ך ושרי מגדים.

(י) ש"ך סוף סי' ק"ח.

(יא) פרי מגדים שם.

א. שאלה : אם נהל עס בשר בכלי שליו מניקב כשיעור שיטנו על האש וירחיק, ויש עס ליר ?
תשובה : יש לאסור בזה לרידן, רכבוש כמבושל. (ה)

סימן צא.

א. שאלה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה והם לוגנים ויבשים ?
תשובה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה, אם הם צוננים ויבשים, או איסור שנגע בהיתר והם יבשים לגמרי, מותרים, ואינם צריכים אפילו הדחה. (א)

ב. שאלה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה והם יבשים, אבל יש בהם דבר חריף ?
תשובה : דבר חריף אפילו יבש, כצונן לח רמץ, ובעי הדחה. (ב)

ג. שאלה : בשר וגבינה שנגעו זה בזה ואחד מהם הוא לח ?
תשובה : (א) אם אחד מהם הוא לח צריך להדיח מקום נגיעתו, ומותר בהדחה בעלמא בלא שום שפשוף ידיים. (ג)
(ב) וצריך להדיח ג' פעמים. (ד)

ד. שאלה : דבר יבש שנפל לאיסור זון ללול ?
תשובה : אם האיסור הוא צלול או ההיתר בודאי בלע פורתא, ולכן צריך גרידה. (ה)

ה. שאלה : אם בשר נגע בחמאה שהיא שמנה או היתר שנגע באיסור שמן ?
תשובה : (א) דעת הפרי מגדים והחכמת אדם דבעי הדחה ושפשוף היטב, דהיינו שישפשוף יפה עד שידע באומד הדעת שסרה ממנו כל השמנונית.

(ב) ודעת הוות דעת דדוקא בשמנונית ודוחקא דסכינא, כגון שחתך בשר בסכין שחתך חקב, אוי בעינן שפשוף, אבל דוחקא בלי שמנונית, או שמנונית בלי דוחקא, כגון נגיעה בלבד, סגי בהדחה לחוד.

ו. שאלה : חלב מהותך או חמאה מהותכת זון שנפלו על בשר זון ונקרשו ונמכשו ?

תשובה : בזה מצרכינן הדחה היטב עם שפשוף, אבל הדחה בלבד לא מהני. (ו)

שאלה

מקור ההלכה

(ד) אחרונים.	(ה) טרי מגדים.
(ח) סי' חיים מדבר.	(א) ש"ך.
(ט) יד אפרים.	(ב) טרי מגדים.
	(ג) מחבר.

- ז. שא"ל : דס לח שנכפך על הכשר ונקרש ?
תשובה : גם בזה מצרכינן הדחה היטב עם שפשוף ולא סגי בהדחה בלבד. (ז)
- ח. שא"ל : איסור והיתר שנגעו זה בזה, והס דברים רכים, ומחמת רכותם אי אפשר להדיחם ?
תשובה : דבר רך כגון קשואין וכיוצא בזה דאי אפשר בהדחה, בעי גרירה, ואפשר מחמת שהם חריפי קצת. (ח)
- ט. שא"ל : דבר שלריך הדחה ואי אפשר כלל להדיח כגון מים ?
תשובה : א) דעת חזו"ט דעת, והגרע"א, והחכמת אדם, דאם האיסור הוא משהו הוא כשר בלא הדחה, מטעם שהמעט איסור בטל במים האלה ; רק כשעשה זאת במזיד אסור הוא להמבטל ולמי שנתבטל בשבילו ; אבל אם עשה זאת בשוגג בודאי גם לו מותר ובטל במיעוטו. (ב) ודעת הפרי מגדים דאסור כולו כמו בדבר שצריך לקדפו ואי אפשר לקדפו, דאסור כולו.
- י. שא"ל : חלב שנמחה במים בכלי, אי מהני לכלי הדחה ?
תשובה : "חֲקַבְּ שִׁנְמַחָה בְּמִים גִּדְבָק בִּיּוֹתֵר לַהֲכִלִּי וּבְעִי שִׁפְשׁוֹף גָּדוֹל, (ט) יא. שא"ל : אם מותר ללוק כשר וחלב במטפחת אחת ?
תשובה : מותר לצור אותם במטפחת אחת ולא חיישינן שמא יגעו זה בזה. (י)
- יב. שא"ל : כשר וגבינה שהם יבשים לגמרי ואינם מלווים כלל, אם מותר לכתחלה להניחם ביחד ?
תשובה : מותר לכתחלה להניח אותם ביחד כיון שאינם צריכים הדחה כלל כשנגעו זה בזה. (יא)
- יג. שא"ל : אם כשר או גבינה נוגעים כלחם ?
תשובה : לכתחלה צריך ליוהר שלא יגע בשר או גבינה בלחם אם אחד מהם הוא לח קצת, שאם יגע יהיה אסור לאכול בו גבינה או בשר. (יב)
- יד. שא"ל : אם הגבינה או הכשר נגעו כלחם והם לחים קצת, מה דינו של הלחם ?
תשובה : א) דעת הש"ך דסגי בהדחה קצת המקום שנגע הלחם בהבשר או בהגבינה.
ב) דעת המחבר, הט"ז, והפרי מגדים, דלא מהני הדחה כלחם מחמת שנדבק ביותר. "

דעת

מקור ההלכה

- (ז) יד אפרים.
(ח) חזו"ט דעת.
(ט) בית אפרים בשם הרשב"א.
(י) מחבר.
(יא) נתיבות הוראת
(יב) רמ"א

(ג) דעת הפ"ת דאם נגזע הבשר או הגבינה בלחם שלם או בפרוס בצד החיצון במקום הקשה, סגי בהדחה; אבל אם נגע בצד הפנימי במקום הרך, בעי גרידה.

(ד) דעת היד"י דאף בצד החיצון בעי גרידה.

(ה) ודעת הכנפי יונה היא דצריך קליפה.

טו. שאלה: אם מותר לכתחלה לתת דבר היתר לתוך איסור, על סמך שידחנו אח"כ במקום שנגע באיסור?

תשובה: אם ההיתר הוא דבר שאין דרכו להדיח אח"כ, אסור לחניחו אצל איסור על סמך שידחנו, דלמא אכיל בלא הדחה מפני

שהוא דבר שאין דרכו להדיח; אבל אם ההיתר הוא דבר שדרכו להדיח, כגון בשר חי וכיוצא בו, מותר לכתחלה לתת אותו באיסור על סמך שידחנו אח"כ, ולא חיישינן שמא ישכח להדיח כיון שדרכו להדיח אח"כ בלא הכי. (י)

טז. שאלה: אם מותר לכתחלה לתת דבר היתר לתוך איסור שגון על סמך שידחנו אח"כ?

תשובה: (א) לפי שיטת החות דעת, והב"א, דגם בדבר שגון די הדחה בלבד, מותר לכתחלה לתת ההיתר לנגוע אף באיסור שגון, על סמך שידחנו אח"כ.

(ב) לפי שיטת הפרי מגדים, והחכמת אדם, דבדבר שגון צריך להיות שפשוף היטב, אזי אסור לתת ההיתר לנגוע באיסור שגון על סמך שידחנו אח"כ, כיון שאין דרכו לשפשוף וחיישינן שמא ישכח לשפשוף.

יז. שאלה: אם מותר להניח דבר לח על היתר בכלי של איסור?

תשובה: מותר להניח דבר לח על היתר בכלי של איסור בלא הדחה אם הכלי נשתמש בצונן. (י)

יח. שאלה: אם מותר להניח דבר יבש ממש על היתר בכלי של איסור בלא הדחה?

תשובה: דבר יבש ממש של היתר מותר להניח בכלי של איסור בלא הדחה אפילו היכא שהכלי של איסור נשתמש בחמין. (י)

יט. שאלה: כלי שנשתמש בו בקביעות איסור לזמן, ובשום פעם לא שהה האיסור בכלי מעת לעת, וכעת הוא רולה להשתמש בו בדבר לזמן לא בקביעות?

תשובה: אם רוצה להשתמש בכלי בצונן לח בקביעות לא סגי בהדחה, ובעינן שפשוף גדול. (י)

שאלה

מקור ההלכה

(טו) מכאן עד שאלה ל"ב,
עיין בחוות דעת ובאורח חיים.

(א) מחבר.
(ד) רמ"א.
(טו) רמ"א, וט"ו.

כ. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור זמן לח לא ע"י כבישה, ועכשיו הוא רולה להשתמש בו בדבר טמן לח, לא בקביעות, רק בדרך מקרה ?

תשובה : בזה לא בעינן הדחה כלל, וסגי בקנח הכלי.

דא. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור זמן לח לא ע"י כבישה, ועכשיו הוא רולה להשתמש בו בדבר רותח, לא בקביעות, רק בדרך מקרה ?

תשובה : בזה לא סגי הדחה ובעינן שפשוף גדול.

בב. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור זמן לח לא ע"י כבישה, ועכשיו הוא רולה להשתמש בו ברותח בקביעות תשובה : זה בכל ענין אסור.

בג. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, אם מותר להשתמש בו בדבר היסור רותח ?

תשובה : אסור להשתמש בו ברותח מדינא, ואעפ"י שאינו בן יומו אסור לכתחלה.

בד. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו רולה הוא להשתמש בו בהיסור זמן בקביעות ע"י הדחה מקודם ?

תשובה : אסור להשתמש בו בצונן בקביעות אפילו ע"י שפשוף, דשמא אתי להשתמש בו ברותח.

בה. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו רולה הוא להשתמש בו בהיסור זמן, לא בקביעות, רק בדרך מקרה ?

תשובה : (א) דעת הש"ך דסגי בקנח הכלי.
(ב) דעת החוות דעת דצריך להיות שפשוף מקודם.

בז. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו הוא רולה להשתמש בו בהיסור זמן בדרך מקרה, אבל הדבר הזמן הוא יבש וחריף ?

תשובה : מותר להשתמש בו אם הדיח הכלי מקודם.

בז. שאלה : כלי שהשתמש בו בקביעות באיסור רותח, ועכשיו הוא רולה להשתמש בו בהיסור זמן בדרך מקרה, אבל הדבר הזמן הוא לח וחריף ?

תשובה : (א) דעת החוות דעת דע"י שפשוף מקודם מותר גם להשתמש בו באקראי בצונן אף שהוא לח וחריף.

(ב) דעת הפרי מגדים, והתבטא אדם, דאם הצונן הוא דבר לח וחריף אסור אף לאחר השפשוף, ואפילו בדרך מקרה.

בח. שאלה : כלי שהשתמש בו באיסור רותח רק באקראי, ועכשיו רולה הוא להשתמש בו בהיסור זמן בקביעות ?

תשובה : אם הכלי לא נאסר לגמרי ע"י חום כלי ראשון, מותר להשתמש בו בצונן בקביעות ע"י קנח היטב.

בט. שאלה : כלי שהשתמש בו באיסור רותח רק באקראי, ועכשיו הוא רולה להשתמש בו בהיסור רותח ?

תשובה

תשובה: להשתמש בו ברותח אסור, אפילו אם נאסר הכלי ע"י צריו כלי ראשון.

פ. שאלה: כלי שנתמס בו איסור רותח באקראי ע"י כלי שני, ועכשיו הוא רגיל להשתמש בו בהיתר רותח?

תשובה: זה מותר לגמרי.

זא. שאלה: כלי שנתמס בו איסור רותח בקביעות ע"י כלי שני, ועכשיו הוא רגיל להשתמש בו בהיתר רותח?

תשובה: אם השתמש בהכלי בקביעות בחמין ע"י כלי שני או אפילו ע"י כלי שלישי (כמו קערה של טרפות) הוי כשמוש כלי ראשון, כיון שהשתמש בו בקביעות.

זב. שאלה: כלי שלריך קמות, הדחה, או שפסוק, ועבר והשתמש בו בלא קמות, הדחה או שפסוק?

תשובה: (א) הדבר שהונח בתוכו צריך עתה הדחה, ואם הוא דבר לח דאי אפשר בהדחה, מותר בדיעבד.

(ב) ואם גם זה שכת, ונתבשל כך בלא הדחה או שנמלח, מותר, ואינו צריך לא קליפה ולא הדחה.

זג. שאלה: אם אין הדל בין כלי מחכות וכלי חרס לענין ההיתר של ההשתמשות בכלי של איסור?

תשובה: (א) כלי חרס או כלי עצם או כלי עץ שבלעו איסור ע"י אש שאין תקנה להכשיר אותם, אסור להשתמש בהם לכתחילה בדבר צונן, אפילו יבש, ואפילו אינו דבר חריף, ואפילו באקראי, ואפילו לאחר הדחת הכלי, דחיישנן שמא יבא לידי תקלה. (י)

(ב) והחכמת אדם מתיר לצורך שבת בכלי חרס אפילו להניח עליו דברים חמוצים כמו דגים מלוחים וכיוצא בזה, ובלבד שלא יחתוך על הכלי, דזה אפילו בדיעבד אסור; וכן אסור למלוח בהם דגים ובשר וכיוצא בזה או להשהות בתוכו חומץ חזק, וכן לשרות בתוכו דגים מלוחים אסור.

יד. שאלה: על מה סמכי אותם ההולכי דרכים שאוכלים דגים מלוחים (הערינג) על כלי כותים, וכן קשואים (אונגערקעס) מלוחים עם הלח, ומי מלח לא שייך בהם הדחה?

תשובה: (א) באמת לא יפה עושים ההולכי דרכים שאוכלים דגים מלוחים על כלי נכרים, וכ"ש אותם הקונים קשואים שלוקים אצל הנכרים, ואוכלים על כליהם. (יז)

שאלה

בקר דהלכה

(י) פרי מגדים ועוד פוסקים. (יח) ט"ז בשם רש"ל.

כור הלכות בשר בחלב סימן צא המבחין כה 49

ב) אבל בשעת הדחק אם נתאכסן בבית נכרי ואין לו כלי אחר, זה כדיעבד דמה ומותר. יט

ג) ומכל מקום צריך שירחוק הכלי היטב. י

ד) שאלה: כשר וחלב רותחין שנתערבו יחד, מה דין?

תשובה: אם הבשר והחלב שנתערבו יחד היו רותחין מחום של כלי ראשון שהיד סולדת בו אף לאחר שהועמר על מקום קר, או אפילו בשר צונן שנפל לתוך חלב רותח, או חלב צונן לתוך בשר רותח, הכל אסור אם אין ס' כנגד מה שנפל עליו, משום דקיי"ל תתאה גבר, היינו התחתון הרתח מחמם את העליון הצונן. כא

ו) שאלה: הכלל דמתאה גבר אמרין רק דוקא בדבר גוס וללול שנתערבו או אפילו בשני דברים גושים שנתערבו יחד?

תשובה: אין חלוק לדידן, ואפילו בשני דברים גושים ואפילו יבשים, אם החום הוא מכלי ראשון שהיד סולדת בו, דין כלי ראשון יש לו, ומפליט ומבליע כאחת, ושייך בזה הדין דמתאה גבר. כב

ז) שאלה: אם אמרין הכלל דמתאה גבר אפילו גס אם אוזח בידו החתיכה העליונה שמונחת על החתיכה השנייה?

תשובה: דוקא כשהחתיכה העליונה מונחת מצד עצמה על חברתה ומכבירה על התחתונה, או אמרין שהתחתון מחמם העליון, אבל אם אוזח החתיכה העליונה בידו שאינה מכבירה על התחתונה כ"כ כמו שאילו היתה דוחקת מצד עצמה, או אין התחתון מחלק מהחמימות שלו להעליון, ולא שייך דין דתתאה גבר. כג

ח) שאלה: אם יש חלוק בטעמן דמתאה גבר בין חלב שנפל על כשר שבתוך הקדרה, ובין חלב שנפל על כשר ללי שהוא חלל האש וחוז לקדרה?

תשובה: דעת המחבר שיש חלוק בין בשר שבתוך הקדרה ובין בשר צלי שחוז לקדרה, דאם נפל החלב על הבשר שבתוך הקדרה, ואפילו בלא רוטב, או אסור את כל החתיכה, ובאם נפל חלב על הצלי שאצל האש, והוא חוז לקדרה, אינו אסור כי אם כדי נטילה בדבר כחוש, אבל לדידן אינו בקיאיין בין כחוש לשמן, אסור אף בצלי עד ס'. ד

ט) שאלה: אם יש חלוק בדין דמתאה גבר, בין אם האסור הוא ממחמת עלמו, או בין איסור כלות?

תשובה: הא דאמרין דאם התחתון חם אסור עד ס' הוא דוקא באיסור מחמת עצמו כגון נבלה או בשר בחלב, אבל אם הוא איסור בלוע

מקור ההלכה

כב) פרי מגדים.

כג) שו"ת בית יצחק, ח"א י"ד ס' ק"ח.

כד) שו"ת.

יט) ט"ז בשם הת"ח.

כ) פרי מגדים, חכמת אדם.

כא) מחבר, ועיין דרכי תשובה, סק"ח מ"ח.

בלוע שבלע ממקום אחר ואין בו שמנונית מדברים המפעפעים, ונפל עליו
חיתר צונן, או אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ואינו אוסר. (ה)

ב. שאלה: דבר לול סנפל על איסור בלוע רותח שחץ לקדרה, אם מקרי
רוטב בכדי לאסור מה שנגע בו ?

תשובה: לא מקרי רוטב רק מה שהוא בקדרה, ראיא ג"כ הבל הקדרה,
ואפילו שניהם רותחים לא מקרי רוטב כשהוא חוץ לקדרה ;
אבל דבר צלול כגון דם שנפל על צלי חוץ לקדרה, לא מקרי רוטב לאסור
מה שנוגע בו. (ט)

בא. שאלה: חתיכה שנלעה דם ונפלה לרוטב רותח אם אמרינן בזה דתתאה
גבר ?

תשובה: חתיכה שבלעה דם וכיוצא בו מדברים שאין מפעפעין ונפלה
לרוטב רותח, אמרינן דתתאה גבר ומפליט מן החתיכה. (י)

בב. שאלה: רוטב קר סנפל על בשר רותח הבלוע מאיסור ומונח בקדרה שהוא
כלי ראשון. אם אמרינן בזה תתאה גבר ?

תשובה: גם בזה אמרינן תתאה גבר, דהבשר רותח מרתיח לרוטב
עליון ומפליט הבלוע מבשר ונאסר הרוטב. (י)

בג. שאלה: בשר לוגן סנפל לחלב רותח, ונפל על הבשר חתיכת בשר חמרת,
מה דינה של חתיכת בשר השניה ?

תשובה: גם חתיכת בשר השניה ודאי דנאסרה מטעם דתתאה גבר. (י)

בד. שאלה: חתיכת בשר לוגנת כשרה שנפלה על חתיכת כלה חמה, ואח"כ
נפלה חתיכת בשר לוגנת כשרה אחרת על החתיכה הלוגנת הראשונה,
מה דינה של החתיכה השניה ?

תשובה: בזה לא אמרינן הדין ד"תתאה גבר" והחתיכה העליונה השניה
אינה נאסרת מחמת החתיכה הצוננת הראשונה, דבשני דברים

גושיים או בשתי חתיכות אמרינן תתאה גבר רק לענין להפליט ולהבליע, אבל
לא לעשותה ממש רותחת בכדי לאסור אחרת, שהרי החוש מכחיש את זה ;
מה שאין כן בגוש צונן בצלול רותח שנעשה ממש רותח. (י)

בה. שאלה: אם גם בחמימות לכבש דין דין דתתאה גבר ?
תשובה: דוקא בחום האור שהחום מעלה הבל ומחמם את העליון דיח
כח בהתחחון גם להפליט את העליון, שייך דין דתתאה גבר,
אבל לא בחמימות דכבוש. (יא)

בז. שאלה: מה הוא השיעור של לוגן וחום בענין דתתאה גבר ?
תשובה

מקור ההלכה

(כט) חוות דעת.
(ל) שם.
(לא) הרבה מוסקים.

(כח) ט"ז בשם חת"ת.
(כז) חוות דעת.
(כו) טרי מגדים.
(כח) שם.

כור הלכות בשר בחלב סימן צא המבחן כו 51

תשובה: צונן דאמרינן בדין ד"תתאה גבר" לאו דוקא צונן ממש, אלא כל שאינו מחום כלי ראשון מקרי צונן; וחום דכלי ראשון הוי כחום שאצל האש.

כו. שאלה: אם נס כדבר גוש לריך להיות דוקא החום שאלל האש?
תשובה: בדבר גוש יש פוסקים דסוברים דלעולם דנין בו דין כלי ראשון אפילו לאחר שהוסר מכלי ראשון כל זמן שעומד בחומו. (יב)

כז. שאלה: אם הניח את האיסור ואת ההיתר של שני דברים גושיים לא זה על על זה רק זה אלל זה, ושניהם היו חמים?
תשובה: אם שניהם חמים מכלי ראשון הכל אסור. (יג)
כח. שאלה: אם הניח את האיסור ואת ההיתר של שני דברים גושיים לא זה על זה רק זה אלל זה, ולאחר היה קר ולאחר חם?
תשובה: (א) דעת הרמ"א בזה (בסימן ק"ה) דההיתר צריך קליפה במקום שנגע.

(ב) דעת הרש"ל דסגי בקליפה דוקא כשההיתר חם, אבל באם האיסור חם אסור כולו.
(ג) דעת הט"ז דאסור כולו באם האיסור חם דוקא באין הפסד מרובה.

נ. שאלה: אם הניח איסור והיתר זה אלל זה ולאחר ה"ל ללול?
תשובה: אם ההיתר היה חם והאיסור היה צדול, אפילו הוא צונן גמי אסור באין הפסד מרובה. (יד)

נא. שאלה: אם דנין גס דין ד"תתאה גבר" לענין זה שהדבר הלזון שנפל על דבר החם יהי נחשב כנשר בחלב כמו מבושל בכדי שיהיה אחר מדרורייתא?
תשובה: הא דקיי"ל תתאה גבר הוא רק לענין דמבליע ומפליט, אבל לענין שיהי נחשב דרך בשול בבשר בחלב בכדי שיאסר מדאורייתא בענין דוקא שיהא מבושל כמאכל בן דרוסאי, דלענין שבת ובשר בחלב אינו חייב עד שיהיה גמר בשול. (יה)

נב. שאלה: כשר שנפל לחלב שנכלי ראשון, והנשר לא ותכשל כמאכל בן דרוסאי, אם לוקין על הנשר הזה?
תשובה: הבשר אינו אסור משום בשר בחלב להיות לוקה על כל כוית ממנו; אבל ודאי שהבשר אסור מדאורייתא באכילה, דהא הקרב נאסר מדאורייתא אף בהנאה, כיון שהוא מבושל, והטעם של הבשר ג"כ נתבשל, והבשר אע"ג דאינו מתבשל, מ"מ ודאי דמבליע ומפליט, והרי בלע

מקור ההלכה

(ד) מרי מגדים.
(ה) חוות דעת.

(זב) עיין בסימן צ"ד.
(ג) רמ"א בסימן ק"ה.

בלע קלב נבלת, ולכן נאסר באכילה; אבל בהנאה מותר, דכיון דמצד עצמו הבשר מותר מדאורייתא דרך דרך בשול אסרה תורה, וכל שלא הגיע למאכל בן דרוסאי לאו דרך בשול הוא; רק מדרבנן אסור אפילו בלא דרך בשול, דאפילו כבוש אסור מדרבנן, וכל שאין האיסור רק מדרבנן מותר בהנאה. (י) נג. שאלה: אם יש חלוק לענין מתאכל גבר בין אם הדבר העליון הטון הוא דבר נט או דבר לח?

תשובה: דבר זה הוא מחלוקת הפוסקים:

(א) דעת הגרע"א, החוות דעת, והטוב טעם ודעת דדוקא אם העליון הצונן הוא דבר גוש, וכל דבר גוש הלא טבעו להיות דבר מחובר, אז יכול התתאה להבליע בהעליון הצונן ככולו; אבל אם העליון הצונן הוא דבר לח לא מקרי חבור; ולכן אם צירה דבר לח צונן על איסור רותת, אין נאסר כל הקלות הצונן, רק דוקא אותו החלק מהצונן הלח שנגע באיסור, דדבר לח לא מקרי חבור. (יז)

(ב) והס' עצי לבונה חולק עליהם וסובר דגם לח מקרי חבור. (יח) ג. ודעת הישועות חכמה דאין להקל באיסור דאורייתא, רק לשער באומדן יפה, דהיינו מה שנסמך לקדרה, ואינו צריך לשער נגד כל הנשפך.

נר. שאלה: אם נפל חלב רותח על בשר לזון או בשר רותח על חלב לזון? תשובה: (א) גם בזה אמרינן דתתאה גבר, וכיון דתחתון הוא צונן הוא מקרי העליון, אלא דאדמיקר ל' בלע פורתא, ולכן הבשר צריך קליפה והשאר מותר. (יט)

(ב) ואחר הקליפה צריך להיות הדחה היטב. (ס)

נה. שאלה: אם נפל חלב רותח על בשר לזון, או בשר רותח על חלב לזון, מה דינו של החלב?

תשובה: (א) דעת הט"ז דבאין הפסד מרובה צריך להיות ס' בהקלב כנגד הקליפה שנאסר ממנה; אבל בהפסד מרובה ודאי יש להתיר הקלב אפילו בדליכא ס' כנגד הקליפה.

(ב) ודעת הש"ך להקל אפילו באין הפסד מרובה.

נו. שאלה: במקום שהבשר צריך קליפה, דהיינו בלופן שנפל רותח לתוך לזון, אם לא קלף הבשר וכשלו כך?

תשובה: בדיון זה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות: (א) דעת הרמ"א להתיר בדיעבד.

דעת

מקור ההלכה

- (י) שם.
(יז) וחתומות משיב דבר סי' כ"ג פסק ג"כ (לס' מחבר, ש"ך, כמחמ, אבל לא מסעמם. ע"ש.
(יח) ומדברי הפרי מגדים סי' צ"ה, ש"ד סק"ת, (מ) הגרע"א.

תשובה

ב) דעת הט"ז דלעולם צריך להיות אח"כ ס' בתבשיל נגד הקליפה.
ג) דעת הש"ך דאם נתבשל הבשר בלי קליפה ונתערב הבשר בענין שאין יכולת להכירה, ולא שייך ב"י קליפה, מותר בדיעבד; אבל כשנתבשל הבשר ועדיין מכירו בענין דשייך ב"י קליפה צריך להיות ס' נגד הקליפה.

ד) ודעת המגן אברהם (בס"ס תס"ז) לחלק: דהיכא דהקליפה היא רק חומרא דרבנן, כגון חם לתוך צונן, דהקליפה אינה אלא חומרא בעלמא מטעם אדמיקר ל"י בלע (שכן דעת כרתי ופילתי ופרי חדש) וכן בערוי שנפסק הקלות וכל כהאי גוונא, אין צריך ס' נגד הקליפה; אבל היכא דהקליפה היא מדינא, כגון חום כלי שני שהיד סולדת בו (באין הפסד מרובה לדעת הט"ז) הוא מבשל כולו וכן בערוי שלא נפסק הקלות, וכל כהאי גוונא, צריך ס' נגד הקליפה.

ה) דעת החכמת אדם להתיר רק בהפסד מרובה.
ו) ודעת הפרי מגדים דלענין דינא ראוי להחמיר.

נו. שאלה: א"ס יש חלוק בין כחוש לשמן בדין דקליפה?
תשובה: אפילו בשמן אין אוסר "יותר מכדי קליפה. (מא)

נח. שאלה: ספק אם נפל חם לצונן הוי ספיקא דרבנן ולקולא, באם תשובה: אם יש ספק אם נפל חם לצונן הוי ספיקא דרבנן ולקולא, באם הקליפה היא הפסד קצת. (מב)

נח. שאלה: דבר שהיה חם מכלי ראשון שהיד סולדת בו, שנפל לתוך חום של כלי שני?

תשובה: אם החום של הכלי שני הוא חום שאין היד סולדת בו מקרי צונן ואין צריך אלא קליפה; אבל אם יד סולדת בו, אז באין הפסד מרובה אוסר בכולו, ובהפסד מרובה אינו אוסר אלא כדרי קליפה. (מב)

מ. שאלה: כלי ראשון ממש שעומד על מקום קר, אם נחשב לכלי שני לענין דתהלה גכ"ז?

תשובה: כלי שני מקרי דק שהדבר היה כבר בכלי שני, כגון שעירי מכלי ראשון מאכל לכלי קר ואח"כ שהיה שם קצת, אבל כלי ראשון ממש שעומד על נקום קר וכן דבר גוש רותח אף שמונה בכלי שני הוי כלי ראשון. (מד)

מא. שאלה: קדרה קרה שעומדת אלל האש ונפל לתוכה דבר חם מכלי ראשון, אם גם כזה אמרינן דתהלה גכ"ז?

תשובה

מקור ההלכה

מג) פרי מגדים וחוות דעת.
מז) רש"י ועוד מוסקים.

מא) פרי ט"ז.
מב) שם.

תשובה : (א) דעת החוות דעת דכח האש שולט בהקדרה ואין מניח להתקרר. ולכן אסור כולו.

(ב) הפרי מגדים הניח זה ב"צריך עיון".

סב. שאלה : חלב חס שנפל על בשר לזמן ע"י ערוי שלא נפסק הקלוח ?
תשובה : (א) לדעת הרמ"א (בסי' ס"ח) אינו אסור רק כדי קליפה ; אלא דהקליפה אסורה מדינא.

(ב) לדין (מבואר בסימן ק"ה) קי"ל דרק בהפסד מרובה אינו אסור רק כדי קליפה.

(ג) דעת הגרע"א דלא מהני אפילו ס' דכל טפה וטפה מהחלב נאסרת. (מ)

סג. שאלה : כלי מתכות שחוס כחור והבשר שנתכוו מלמטה הוא לזמן, ונפל על הבשר חלב רותח, אם נס כזה אמרינן דתתאה גבר ?
תשובה : (א) דעת החוות דעת דמה שמתלבן באור אינו מתקרר מהתתאה הצונן, ולכן הכלי אסור הבשר שתחתיו.

(ב) הפרי מגדים הניח זה ב"צריך עיון".

(ג) דעת החכמת אדם דיש לזה דין "תתאה גבר".

סד. שאלה : אם החתיכה לריכה קליפה במקום א' ואינו ידוע באיזה מקום ?
תשובה : אם אינו ידוע באיזה מקום הקליפה בטלה ברוב כדין דבר יבש שנתערב. (מ)

סה. שאלה : נפל בשר לתוך חלב או להיפך, ושניהם היו לזנים ?
תשובה : אם שניהם היו צוננים או מדיח הבשר ומותר. (מ)

סו. שאלה : אם שניהם היו לזנים ולא הדיח הבשר וכשלו כך ?
תשובה : (א) דעת הגרע"א דצריך ס' נגד כל הבשר.

(ב) והפרי מגדים (בסימן ק"ה) הניח ב"צריך עיון" דבדי המניי, ולא בצי ס' אלא כנגד הלחלוחית.

סז. שאלה : בשר כשר שנמלח עם גבינה, אם אמרינן דהמליחה נחשבת כרומח ?

תשובה : מליחה לא הוי כרומח אלא עד שנמלח שיעור כזה שאינו נאכל מחמת מלחו, וכל כהאי גוונא נחשב רותח. (מ)

סח. שאלה : אם מליחה מועטת כגון מליחת ללי נחשבת כרומח ?

תשובה : יש להחמיר אפילו במליחת צלי באין הפסד מרובה דאיי אנו בקיאים במליחה, ובמקום הפסד מרובה יש להקל. (מ)

שאלה

מקור ההלכה

(מח) מחבר.
(מט) רמ"א, ופרי מגדים.

(מח) עיין בדרכי תשובה.
(מט) שו"ת טוב טעם ודעת.
(מז) מחבר.

טז. שאלה: לר הנוטף ממליחת בשר והמליחה היתה מועטת, אם נחשב כרומח?

תשובה: ציר הנוטף ממליחת בשר אף שנמלח רק מעט חשיב ודאי רותח; לכן צריך המורה ליוהר כשרוצה להתיר בהפסד מרובה במליחה מועטת כל שאין שם כלל ציר רק מונחים זה אצל זה או זה על זה אף שהם לחים קצת, כל זמן שאין ממש ציר יש להתיר. ז

ע. שאלה: אם נמלח בשר כחוש במליחה מועטת? (תשובה: א) דעת הפרי מגדים (בסי' ק"ה) דגם בכחוש במליחה מועטת יש להחמיר באין הפסד מרובה דאין אנו בקיאים בין כחוש לַעֲמֵן.

ב) ודעת הגרע"א להתיר אף באין הפסד מרובה בקליפה. דתרי "אין אנו בקיאים" לא אמרינן.

פא. שאלה: אם יש חלוק לטעין מליח כרומח בין תוך שיטור מליחה לאחר שיטור מליחה?

תשובה: בדין זה יש הרבה חלוקי דעות:

א) דעת הר"ן, והמחבר, דתוך שיטור מליחה לא הוי רותח. ולאחר שיטור מליחה הוי רותח. (א)

ב) דעת הרמ"א דתוך שיטור מליחה הוי רותח ולאחר שיטור מליחה יש להקל לצורך הפסד מרובה וסעודת מצוה. (ב)

ג) דעת הש"ך לרינא דתוך שיטור מליחה לעולם הוי רותח אפילו בהפסד מרובה, ולאחר שיטור מליחה יש חלוק דאם המלח עשה מצולה להוציא דם או בהפסד מרובה ולצורך סעודת מצוה יש להקל, אבל בשר שנמלח שנית לקדרת אחר שהוציא הדם אין להתיר אפילו בהפסד מרובה. (ג)

עב. שאלה: אם מלוח כעין דבטי לאורחא חשיב כרומח? תשובה: אם מלוח כעין דבטי לאורחא אפילו לאחר שהדיח הוי "אינו נאכל מחמת מלחו" ורינו כרומח לאסור עד ס' אם לא דשראו במים. (ד)

עג. שאלה: אם נמלח מלח אחד הוי כרומח? תשובה: אפילו לא נמלח רק מצד אחד כל שנמלח לדידן רק מליחת צלי מחשב רותח, ובלאו הכי אפילו נמלח משני צדדין מחשב צונן. (ה)

שאלה

מקור ההלכה

וחכמת אדם.

(נד) מחבר.

(נה) רמ"א.

(א) פרי מגדים.

(בא) עיין בדרכי תשובה סק"ב.

(גב) עיין שם סקמ"א.

(גד) וכן דעת השו"י בסי' פ"ט, וחות דעת.

עד. שא"ל: אם יש חלוק במליחה בין תפלה מלוח לטלוח מלוח?
תשובה: אין חלוק במליחה לענין „תתאה גבר“ בין מלוח עליון ותפל
תחתון, דלעולם המלוח מבליע בהתפל ואין בולע ממנו. (י.)

עד. שא"ל: בכר וגבינה מלוחים שנגעו זה בזה?
תשובה: (א) לדין דקיי"ל (לפי דעת הרמ"א) דבין כחוש ובין שמן
משערינן בס', הדין הוא ג"כ בזה דבשר וגבינה מלוחים
שנגעו זה בזה והמה לחים מחמת מליחה דמשערינן בס', דכי איכא ס' בבשר
נגד הגבינה, או להיפך, כגון שהיה הרבה גבינה וחתכת בשר מלוח נגעה
בגבינה משערינן, אם יש ס' בכל הגבינה נגד הבשר שנגע בו, הכל שרי.
(ב) ומיהו החתיכה שהאיסור נגע בה צריכה קליפה.
(ג) ובאם אין ס' נגד החתיכה האוסרת, הכל אסור; ולא שייך לומר בששניהם
מלוחים, „אידי דטריד למפלט לא בלע“ או „כבולעו כך פולטו“ דדוקא
גבי דם אמרינן הכי מטעם דמשרק שריק, אבל לא בשאר איסורין. (י.)

עד. שא"ל: אם לא היו שניהם מלוחים, רק האחד היה מלוח וכשני היה תפל?
תשובה: אם רק אחד מהם היה מלוח והשני היה תפל, אזי המלוח מותר
דלא נאסר וצריך רק קליפה, ובהפסד מרובה די בהדחה;
והתפל נאסר, אלא אם כן דאיכא ס' בתפל נגד המלוח. (י.)

עד. שא"ל: הא דאמרינן דהמלוח מותר וכתפל' אסור, אם אין חנוק
כזה בין שני' התפל יבש או שהתפל היה ללול?

תשובה: (א) הא דאמרינן דמלוח מותר ותפל' אסור הוא דוקא שהתפל
היה יבש, ואפילו היה לח קצת, דאין כח במלוח להפליט מן
התפל היבש ולבולע, אבל אם התפל היה דבר צלול לגמרי, אז נאסר גם
המלוח דבולע מהאיסור הצלול שנאסר ממלוח, ושניהם אסורים. (י.)
(ב) ודוקא שהאיסור הצלול הוא בעין, אבל לא ע"י תערובות. (ט.)

עד. שא"ל: אם חלב רך שאינו מהותך מקרי ללול?
תשובה: חלב"ך אם אינו מהותך, אינו מקרי צלול. (א.)

עד. שא"ל: בשר מלוח שנפל לחלב שאינו מלוח?
תשובה: אם החלב הוא צלול לגמרי (ולא כמו כותח) או שניהם
אסורים. (ב.)

עד. שא"ל: אם הכשר לבדו מלוח, ונפל להרצה חלב תפל?
תשובה: הבשר אינו צריך אלא קליפה דהוי כעין הדחה, דרק אם החלב
הוא מעט אז אסור כולו. (ג.)

שא. ה

מקור ההלכה

(ט) הגרע"א.
(סא) ש"ך.
(סב) רמ"א, ש"ך ופרי מגדי
(סג) חוות דעת.

(ב) עיין בסימן ק"ח.
(ג) גם בזה עיין בסימן ק"ח.
(ד) מחבר ופוסקים.
(ה) רמ"א ועד פוסקים.

פא. שאלה: בכר תפל טפול לחלב מלוח?

תשובה: (א) דעת הפרי חדש דבשנמלח הקלב לבדו, הקלב מותר.

(ב) הש"ך הניח זה ב"צריך עיון".

(ג) דעת הפרי מגדים והחוות דעת דכל שהחלב צלול שניהם אסורים.

פב. שאלה: אם החלב אינו ללול והוא מלוח והבשר תפל?

תשובה: אם הקלב אינו צלול לגמרי, דהיינו שהוא כמו כותח, דכרי

הכל דהקלב מותר דאינו בולע מהתפל והבשר אסור דבולע

מהחלב. (סד)

פג. שאלה: אם החלב הללול הוא תפל והבשר הוא המלוח, אבל הבשר יבש

לגמרי ואין בו לחלוחית?

תשובה: הא דאמרינן דבקלב צלול שניהם אסורים הוא דוקא כשהבשר

המלוח הוא לח קצת, אבל אם הבשר הוא יבש לגמרי שאין

בו שום לחלוחית, ואפילו אם נמלח ונתיבש ואח"כ נתלחלח מחמת דבר אחר

ולא מחמת מלח שעליו, דינו כתפל, ואפילו באין הפסד מרובה, שניהם

מותרים, דכיון דהבשר יבש לגמרי אינו בולע מהתפל ה"ח שאצלו, והקלב

ג"כ אינו בולע מהבשר כיון שהבשר יבש לגמרי. (סה)

פד. שאלה: אם הבשר היבש הוא מלוח והחלב הללול ג"כ מלוח?

תשובה: אם הקלב ג"כ מלוח, אעפ"י שהבשר יבש לגמרי, הבשר אסור,

שהקלב המלוח מבליע בטפל, והקלב אעפ"י שהוא צלול שרי

ינו בולע מיבש. (סו)

פה. שאלה: אם אחד מלוח והשני תפל וסמיכם יבשים?

תשובה: בשר וגבינה שנמלחו יחד והם יבשים, או אפילו שניהם לחים

אבל לא מחמת מליחה רק מחמת דבר אחר, חשובים כתפלים

וסגי בהדחה. (סז)

פו. שאלה: בכר וגבינה מלוחים ויבשים קהיו מונחים זה אלל זה עד שחזרו

ונתלחלו?

תשובה: (א) דעת הפרי חדש בזה דכיון דנתלחלח חוזר להיות רותח

ואסור הגבינה עד ששים.

(ב) דעת החכמת אדם בשם או"ח דמותר דכיון דנתיבש פעם

אחת כבר פסק כח המלח, אבל הדחה צריך להיות. (סח)

פז. שאלה: ל"ר הנוטף מבשר בתוך טעור מליחה טפול על גבינה?

תשובה: כל ציר מבשר שנמלח, אפילו לא נמלח הבשר רק לצלי ואפילו

במקום שאין הבשר אסור דבהפסד מרובה לא נחשב רותח, כגון

במליחה

מקור ההלכה

(סז) מחבר.

(סח) עיין בפרי מגדים.

(סד) אחרונים.

(סה) פרי מגדים.

(סו) פרי מגדים וחוות דעת, ודלא כש"ך.

במליחה מועטה, ואפילו שהה הציר הזה כמה ימים קודם שנפל על הגבינה, מכל מקום ציר לעולם נחשב כרותח; ולכן אם נפל ציר מבשר על גבינה, אוסר את הגבינה עד ששים, ולא מהני כאן הפסד מרובה וסעודת מצוה. (ס)

פח. שאלה: ליר הנוטף מכשר לאחר שיעור מליחה שנפל על גבינה?
תשובה: בזה יש להחזיר בהפסד מרובה וסעודת מצוה ע"י הרחה; ודוקא בציר של בשר שמלח להוציא דמו אז יש פוסקים שסוברים שנפסק כח המלח אחר שיעור מליחה, אבל בשר שנמלח והודח, ונמלח פעם שנית, אפילו שהה הבשר הזה כמה ימים, כל זמן שלא הריחוהו אוסר הציר הזה לגבינה, ולא מהני הפסד מרובה וסעודת מצוה כלל. (ע)

פח. שאלה: ליר הנוטף מכשר שנפל על כלי מתכות?
תשובה: (א) הציר אוסר את הכלי והכלי צריך הגעלה. (א)
(ב) ובאם רוצה לטרוח ולקלוף כל הכלי יכול לקלוף כיון שלא נבלע בו רק כדי קליפה ע"י מליחה, דדוקא היכי דנבלע בכלי ע"י חמיי או לא מהני קליפה. (כמ"ש הרמ"א בס"י קכ"א). (ע)

צ. שאלה: ליר הנוטף מכשר שנפל לתוך כלי חרס?
תשובה: כלי חרס צריך שבירה בנפל ציר לתוכו. (ע)
צא. שאלה: ליר הנוטף מכשר שנפל על כלי חרס מבחוץ?
תשובה: אפילו נפל בתוך שיעור מליחה על כלי חרס מבחוץ בשעת הדחק קולף מקומו. (ע)

צב. שאלה: אם לא נפל היר רק במקום אחד בכלי עץ?
תשובה: בכלי עץ וכיוצא בו קולף מקומו ודיו. (ע)
צג. שאלה: אם נפל ליר בכלי ואינו ידוע באיזה מקום, והוא מיועט הכלי?
תשובה: רצת החמודי דניאל ועוד אחרונים דמיעוט הכלי בטל ברוב; והירודי חולק דאין בטל. אבל אם הוא כלי דאפשר בהגעלה, צריך הגעלה. (ע)

צד. שאלה: אם נבלע דבר שמן בכלי ע"י מליחה?
תשובה: אפילו נבלע דבר שמן בירי ע"י מליחה אינו אוסר יותר מכדי קליפה. (ע)

צה. שאלה: אם נפל כלי על כלי מנוקב שמולחם עליו בשר ונתלחלח הכלי?
תשובה

מקור ההלכה

(ט) רמ"א ועוד פוסקים.	(עד) טרי מגדים סי' ס"ט.
(ע) ש"ך, כרתי ופלת, וחוות דעת.	(עז) רמ"א.
(א) רמ"א.	(עו) עיין בסימן ק"ב.
(ב) חוות דעת.	(עז) טרי מגדים.
(ג) רמ"א, ועיין בסי' ס"ט דיש פוסקים דאפילו בכלי חרס מהני קליפה.	(עח) חמודי דניאל הלכות מליחה אות מ"א.

תשובה : כיון שאין הלכותיות אוסרת את הכלי המנוקב גופו (בסימן ט"ט) כל שכן שאינו אוסר כלי אחר בדיעבד ; והטעם אפשר כיון שאין במשקה טופח ע"מ להטפוח. (ע)

צ. שאלה : אם לכלי הנאסר ע"י מליחה מהני הנעלה ע"י ערוי ?
תשובה : הגעלת הכלי הנאסר ע"י מליחה צריכה להיות בכלי ראשון. (ט)
צו. שאלה : אם גם בכשר לוי שנפל לחלב מפלגין בין נאכל מחמת מלחו^ל ללאינו נאכל מחמת מלחו^ל ?

תשובה : הא דמפלגין בין נאכל מחמת מלחו לשאינו נאכל מחמת מלחו הוא דוקא בבשר חי, אבל בשר שכבר נצלה שנפל לתוך חלב אפילו אינו מלוח כלל, ואפילו שניהם צוננים, הבשר צריך קליפה באין הפסד מרובה ; והחלב מותר כיון דאי אפשר לקלפו. (ס)

צח. שאלה : כשר שכבר נללה והוא לזון שנפל לתוך חלב לזון ויש בזה הפסד מרובה ?
תשובה : בשניהם צוננים ובהפסד מרובה מהני הדחה ואינו צריך קליפה. (יא)
צט. שאלה : כשר שנללה והוא לזון שנפל לתוך חלב לזון, והחלב אינו נמלח כלל, אבל בכשר יש בקעים ?

תשובה : אם יש בקעים בבשר אף שהוא צונן נאסר הבשר כולו באין הפסד מרובה, דכיון שהוא רכיך ויש בו בקעים בולע בכולו ולא מהני בו ששים כנגד החלב, ולא דמי לרותח ממש דמתפשט הטעם בכולו, דכיון דיש בו בקעים מתפשט ואינו ידוע כמה מתפשט בו הטעם מחמת הבקעים, וע"כ לא מהני ששים. (יב)

ק. שאלה : כשר שנללה והוא לזון שנפל לתוך חלב לזון והחלב אינו נמלח כלל, ובכשר יש בקעים, אבל יש בזה^ל הפסד מרובה ?

תשובה : (א) השי' וגם החכמת אדם הניחו ב"צריך עיון" להקל אף בהפסד מרובה, דאפשר דאף בהפסד מרובה נאסר בכולו.

(ב) דעת החוות דעת להתיר בהפסד מרובה וסגי בקליפה.
קא. שאלה : כשר שנללה והוא לזון שנפל לתוך חלב לזון, ובכשר יש בקעים וגם החלב מלוח קל ?

תשובה : (א) דעת הרמ"א להתיר בהפסד מרובה דוקא אם החלב נמלח קצת. (ב) ודעת הט"ז דאם החלב מלוח קצת אפילו אם נאכל מחמת מלחו אסור אף בהפסד מרובה.

קב. שאלה : כשר שנללה והוא לזון שנפל לתוך חלב לזון, ובכשר אין בקעים, אבל מתובל הוא בתבלין ?

תשובה : אם הבשר הנצלה והוא צונן מתובל בתבלין או במלח או בשומין

מקור ההלכה

(ע) חמודי דינאל הלכות מליחה אות מ"א. (צט) פרי מגדים, וחולת דעת. (ס) מחבר, ושי' (נא) אחרונים. (סב) רמ"א, חוות דעת, ועיין בס' נפש חי'.

בשומין או בבצלין ושאר דברים חריפים, בשיעור כזה שאינו נאכל מחמת תבולת, ואין בו הפסד מרובה, אסור בכולו. (ס)

ק. שאלה: בשר שנלסל שמחובל בתכלין והוא לזון שנפל לתוך חלב לזון, יש בזה הפסד מרובה?

תשובה: (א) דעת הרבה פוסקים דבהפסד מרובה הבשר נאסר רק כדי קליפה. (ב) והחכמת אדם נשאר גם בזה ב"צריך עיון" אף בהפסד מרובה לאסור בכולו.

ק. שאלה: בשר חי לזון שנפל לתוך חלב לזון ובבשר יש בקעים או שהוא מחובל בתכלין?

תשובה: (א) דעת הרבה פוסקים דאף באין הפסד מרובה אינו נאסר רק כדי קליפה.

(ב) ודעת החכמת אדם להחמיר לעצמו וגם לאחרים "צריך עיון".

ק. שאלה: בשר לוי רותח שנפל לתוך חלב לזון ואינו מחובל בתכלין ואין בו בקעים? תשובה: בהפסד מרובה סגי יי בקליפה כדין חם לתוך צונן. (ס)

ק. שאלה: נפל בשר לוי חם לתוך חלב לזון והלוי שוקע לתוך החלב? תשובה: (א) דעת הרבה פוסקים יי דאעפ"י שהצלי שוקע לתוך יי הקלב והקלב צף על הצלי אינו כצונן לתוך חם, דכל שהוא במקומו גובר ומקרר הצלי שנפל לתוכו, וסגי בקליפה. (ס)

(ב) אבל יש פוסקים שמצריכים נסילה בצלי רותח, משום דרותח דצלי מכליע טפי מרותח דבשר חם מכלי ראשון. (ס)

ק. שאלה: נפל בשר לוי לזון לתוך חלב רותח?

תשובה: אם הקלב רותח והצלי יי צונן אסור כולו דתתאה גבר. (ס)

ק. שאלה: בשר לוי לזון ומחובל בתכלין נגע בבשר טרפה רותח, והבשר הלזון הוא התתאה והבשר טרפה הוא העלאה?

תשובה: בזה אין חלוק כלל בין תתאה לעלאה, ואף שהבשר הצונן הוא התחתון, נאסר הבשר הצונן בכולו, דכיון שמתובל בתכלין, אמרינן דמה שפולט הרתח הטרפה בולע הבשר הצונן בכלו מחמת התכלין שבו. (ס)

ק. שאלה: אם הבשר מחובל או אפוי?

תשובה: אפוי ומבושל דינם כמו צלי לכל דבר. (ס)

ק. שאלה: בשר חי שנכבש מעט לעת דקיל כבש כמבושל, אי שזו זה ללוי ולמבושל בדינים דלעיל?

תשובה: (א) דעת הכלבו בשם בעל העיטור דכבוש אינו שוה לצלי בכדי הדינים דלעיל.

והגרצ"א

מקור ההלכה

(ג) חוות דעת, (ד) ש"ך, וצד פוסקים. (ה) ש"ך, מרי מגרים, חוות דעת, וחכמת אדם. (ו) עין בפ"ת בשם ב"א, (ז) ש"ך ופוסקים. (ח) חוות דעת, (ט) רמ"א.

(ב) והגרע"א הניח זה ב"צריך עיון".

ק"א. שאלה: בשר בהמה שנפל לתוך חלב שהעבירו מהאש, אם הוא כמבוטל ואסור בהנאה, או דאף דבלע ופלט, לא הוי רק כבישה ומותר בהנאה?

תשובה: הגרע"א בחדושו נראה דמתיר בהנאה.

סימן צב.

א. שאלה: כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב או טפת חלב שנפלה לקדרה של בשר לרוטב?

תשובה: לדין, אפילו בלא נחה היורה מרתיחתה והוציא הבשר אין אנו סומכין אטעימת עכרים אם יש בו טעם ממה שנפל, אלא לעולם משערין בששים. (א)

ב. שאלה: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שבקדרה, והחתיכה הייתה כלה חוץ לרוטב, ויולא נייער מיד?

תשובה: (א) אם החתיכה הייתה כלה חוץ לרוטב, כגון שחתיכה אחת מהחתיכות שבקדרה הייתה קצתה חוץ לרוטב, וחתיכה זו שנפלה עליה טפת חלב מונחת על החתיכה שקצתה חוץ לרוטב — נמצא שהחתיכה היא בהקדרה, אבל היא כלה חוץ לרוטב — ולא נייער מיד כשנפלה הטפה של חלב על החתיכה של בשר, אלא המתין זמן כזה עד שהחלב יכול היה להיות נבלע בהחתיכה של בשר, אז צריך שיהיה ששים בחתיכה עצמה נגד הטפה של חלב, ואין הרוטב ושאר החתיכות מצטרפין לבטל את הטפה, מפני שהטפה נבלעה רק בזו החתיכה ולא באחרות, דאין בלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב, וכיון שאותה חתיכה נאסרה, צריך להוציאה משם.

(ב) ואם לא נטלה משם וניער אח"כ את הקדרה ונכנסה חתיכה זו לתוך הרוטב, צריך שיהא בכל מה שבקדרה ששים נגד כל החתיכה, שהרי חתיכה זו נעשית נבלה וצריך ששים כנגדה; ואם היה בכל מה שבקדרה סי' נגד החתיכה, אז החתיכה אסורה, והשאר שבקדרה מותר, אבל החתיכות האחרות שנגעו בחתיכה זו שנאסרה, צריכות נטילת מקום. (ב)

(ג) כל מה שבקדרה, היינו: המרק, הירק, התבלין, והבשר, מצטרפין לסי'. (ג)

(ד) ובאם אין סי' במה שבקדרה נגד החתיכה שנעשית נבלה, הכל אסור. (ד) שאלה

מקור ההלכה

(א) מחבר.	(א) רמ"א ועוד סוסיים.
(ד) מחבר וסוסיים.	(ב) מחבר, סי', ושי'.

ג. שא"ל: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, וניער או כסה מיד י"קודם שנבלעה הטפה של חלב בהחתיכה של בשר?

תשובה: אם ניער או כסה מיד עד שנאבדה הטפה מהחתיכה ברוטב, הכל מצטרף לבטל טעם החלב בס'. דהיינו, אם יש בהחתיכה שנפל עליה החלב ובכל מה שבקדרה ס' נגד טפת החלב, הכל שרי, ואפילו החתיכה שנפל עליה החלב גמי שרי. (ז)

ד. שא"ל: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, וניער או כסה תחלה, ואח"כ נפלה אותה החתיכה מיד למעלה, והוסר הכסוי?

תשובה: בזה חיישינן שמה החלב הוא עדיין בעין על החתיכה, ולכן החתיכה נעשית נבלה ואוסדת כולן. (ח)

ה. שא"ל: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, ולא ניער ולא כסה לא"כ בתחלה ולא בסוף?

תשובה: אם אין ס' בגוף החתיכה נגד הטפה של חלב שנפלה עליה, החתיכה אסורה, דמשום הבל הקדרה האיסור הנבלע מתפשט בכל החתיכה, ובצדו, אין חלוק בין כחוש לשמן. (י)

ו. שא"ל: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ לרוטב, ולא ניער ולא כסה לא"כ בתחלה ולא בסוף, ואין ס' בגוף החתיכה נגד הטפה של חלב, מה דין של שאר חתיכות שבחוק הקדרה?

תשובה: מחלוקת הפוסקים בזה:

(א) דעת הרמ"א והגר"א דצריך להיות ס' בקדרה נגד הטפה של חלב, ואז השאר בזה שבקדרה הוא מותר.

(ב) דעת הש"ך והפרי מגדים דשאר החתיכות שנגעו בזה החתיכה בדיקות נטילה.

(ג) דעת החוות דעת להכריע דבהפסד מרובה יש לזקק כדעת הש"ך, ובאין הפסד מדובה יש להחמיר כדעת הרמ"א.

שא"ל: טפת חלב שנפלה על אחת מחתיכות בשר שהן כולן חוץ לרוטב, ואינו ידוע על איזה חתיכה נפלה?

תשובה: (א) דעת המחבר דאף על פי שלא ניער תכף מותר לנער ולכסות, ולא הוי כמבטל איסור, דכיון שלא נודע לאיזה חתיכה נפלה הטפה של חלב, נכנס הכל בספק.

(ב) ודעת הרמ"א דכיון דאפשר למיקם עליה דמלתא שיטעום העכורים כל חתיכה בפני עצמה, הוי כמבטל איסור, ואצי"ג

דאין

מקור ההלכה

(ז) רמ"א, חוות דעת.

(ח) מחבר, ס'מן, ושי"ך.

(י) ס'מן בפני הרמב"ם ופרי מגדים.

כור הלכות בשר בחלב סימן עב המבחין לב 63

דאין אנו סומכים על טעמית העכו"ם, היינו לחומרא, אבל לא דקולא.

(ג) דעת הפרי מגדים דעת המחבר דמתיר לנער ולנכסות מיירי ביש ג' חתיכות חוץ לרוטב, ומן התורה חד בתרין בטל, ולא הוי רק מדרבנן, ומשום הכי מותר.

א. שאלה: נפלה טפה חלב על חתיכה בשר שבקדרה והחתיכה היא מקלחה בתוך לרובט¹ ומקלחה חוץ לרובט, ולא ניטר כלל לא בתחלה ולא בסוף?

תשובה: בזה הרין יודעה מחלוקת רש"י ור"י, ויש בזה הרבה חלוקי דעות:

(א) דעת רש"י דאפילו מקצת חתיכה ברוטב, החתיכה נאסרת

(ב) ודעת הר"י דרוקא אם כל החתיכה היא חוץ לרוטב או אין השאר שבקדרה מצטרף לס', אבל אם מקצת החתיכה היא ברוטב, הרתיחה מערבת, והכל מצטרף לבטל הקלב.

(ג) דעת הט"ז ולשיטת רש"י אם מקצתה ברוטב החתיכה נאסרת ואוסרת השאר, וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה.

(ד) דעת הש"ך ולשיטת רש"י אם מקצתה ברוטב אינה אוסרת אחרות רק כדי נסירה אם הבשר כחוש.

(ה) דעת הכרתי ופלתי דאם החתיכה שמקצתה חוץ לרוטב בולטת חוץ לקדרה, ונפלה הטפה של קלב על החתיכה שבולטת חוץ לקדרה, אז אף הר"י מודה דאין כל מה שבקדרה מצטרף לס', והפרי מגדים הניח זה בצריך עיון² ולענין דינא הוא כן:

(א) הט"ז פסק כרש"י דחתיכה נעשית נבילה וצריך להיות ס' בקדרה נגד כל החתיכה; ומיהו כשכל החתיכה היא תוך הרוטב, ופנ"י מגולים, אפשר דאף הט"ז יורה דאין להחמיר כל כך. (י)

(ב) הש"ך פסק כר"י שכל מה שבקדרה מצטרף לס' לבטל את הטפה של קלב.

(ג) ההוות דעת פסק בבשרי-בחלב כהט"ז

(ד) והחכמה אדם פסק בהפסד מרובה כש"ך שכל מה שבקדרה מצטרף לס' לבטל, ובאין הפסד מרובה החתיכה עצמה שנפלה עליה הטפה של קלב אסורה, דשמן הקלב אינו מפעפע בכל הקדרה, והשאר מה שבקדרה מותר.

ומכל

מקור ההלכה

(ה) פרי מגדים

ה) ומכל מקום שאר החתיכות שנגעו בזה החתיכה צריכות נטילה. ט
 נ. שא"ל : נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שבקדרה, והחתיכה היא מקלטה
 בתוך הרוטב^ט ומקלטה חוץ לרוטב, ולא יעיר בתחלה אלא
 בכוף ?

תשובה : גם בזה הדין יש הרבה חלוקי דעות בין הפוסקים :
 א) דעת הש"ך בשם הרש"ל לפסוק בזה כר"י דכל מה שבקדרה מצטרף לבטל
 הקלב.

ב) דעת הט"ז לפסוק כרש"י דהחתיכה נעשית נבלה, וצריך להיות ס'
 בקדרה נגד כל החתיכה.

ג) דעת הכרתי ופלתי דהחתיכה שנפלה עלי' הקלב אינה מצטרפת לבטל
 הקלב, וכן הרוטב לא יסייע לבטל הקלב, ומכל מקום החתיכה אינה
 נעשית נבלה שיוצרך להיות ס' בקדרה נגד החתיכה, אלא דאם יש
 ששים בקדרה נגד הקלב לבד בלא החתיכה, אז כל מה שבקדרה מותר
 בכרי נטילה במקום שנגעו בחתיכה זו, והחתיכה עצמה שנפל עלי' הקלב
 אסורה מספק.

ד) ודעת החוות דעת לשיטת הכרתי ופלתי, שדוקא בהפסד מרובה החתיכה
 אינה נעשית נבלה, אבל בלא הפסד מרובה יש להחמיר דצריך להיות ס'
 במה שבקדרה נגד כל החתיכה, משום דאמרינן בזה דהחתיכה נעשית נבלה.

י. שא"ל : נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שבקדרה, והחתיכה היא מקלטה
 בתוך הרוטב^ט ומקלטה חוץ לרוטב, ויעיר או כיסה מיד ?
 חשובה : בזה, הכל מצטרף לבטל טעם הקלב בס', ואז הכל שרי, ואפילו
 החתיכה שנפלה עלי' הטפה של קלב נמי שרי. י

יא. שא"ל : נפל חלב לתוך הרוטב שבקדרה ?
 תשובה : א) אם נפל קלב לתוך הקדרה מצטרפין אף אותן החתיכות
 שמקצתן חוץ לרוטב לס', ואותן החתיכות שכולן חוץ לרוטב
 אין מצטרפין ; ואם אין ס' בין הכל, אף אותן החתיכות שכלן חוץ לרוטב
 נאסרין, מטעם דשמא הוא שמן. יא

ב) ומכל מקום אם ליכא ס' בקדרה בלא הגי חתיכות שהן כלן חוץ לרוטב,
 וכשנצרך אותן יהא ס', אז החתיכות העליונות שכלן חוץ לרוטב מותרין
 ממה נפשך, דבשמן מצטרפין כל החתיכות אפילו בצלי ; ואותן החתיכות שבתוך
 הרוטב אסורות משום ספק כחוש דאז אין העליונות מצטרפות.

ג) ומיהו אם יעיר לבסוף שכבר היה זמן לבליעת החלב, כלן אסורות. יב
 יב. שא"ל : אם נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שהיא כלה חוץ
 לרוטב, ולא יעיר ולא כסה לא בתחלה ולא בכוף ?

תשובה

מקור ההלכה

יא) ש"ך, ופרי מגדים.
 יב) חוות דעת.

ט) ש"ך.
 י) מהב"ר, ס"ו, ושי"ך.

תשובה : אם איסור גוש כמו גבינה וכדומה נפל על החתיכה שכלה חוץ לרוטב בעינין ס' בכל הקדרה נגד האיסור גוש שנפל עליה, ואז החתיכה שנפל עליה האיסור גוש אינה צריכה אלא נטילה, דוקא בצלול מבליע הבל הקדרה בכולה ; וזה הדין הוא בין בבשר-בחלב, ובין בשאר איסורין. (י)

יג. שאלה : נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שכלה חוץ לרוטב, וניער בסוף ?

תשובה : (א) אם ניער בסוף באיסור גוש או יש חלוק בין בשר בחלב לשאר איסורין, דבבשר בחלב בעינין ס' נגד כל החתיכה, ואותה החתיכה כלה אסורה, דהנטילה הוי כאיסור דבוק ; ובשאר איסורין לא בעינין ס' רק נטילה, ומאותה החתיכה ג"כ אין אסור רק כדי נטילה, דבשאר איסורין לא הוי איסור דבוק. (י)
(ב) ודוקא באינו דבוק כמש האיסור אלא נוגע בו, אבל אם האיסור דבוק בתולדתו ונתבשל עמו בקדרה הוי שפיר בצלול, דע"י הבל הקדרה מבליע כלה. (ט)

יד. שאלה : נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שמקלטה בתוך הרוטב ומקלטה חוץ לרוטב, ולא ניער ולא כסה לא בתחלה ולא בסוף ?

תשובה : בזה בעינין ס' בכל הקדרה נגד הגבינה, ואותה חתיכה אינה אסורה רק כדי נטילה אי איכא שיעור כדי נטילה בזה המקצת שהוא חוץ לרוטב ; ואי ליכא ס' בכל הקדרה נגד הגבינה הכל אסור, דאנן לא בקיאיין בין כחוש לשמן. (ט)

טו. שאלה : נפל דבר גוש כמו גבינה על חתיכת בשר שמקלטה בתוך הרוטב ומקלטה חוץ לרוטב, וניער בסוף ?

תשובה : אם ניער לבסוף עד בכדי שהי' זמן להאיסור שיהיה נבלע בחתיכה, צריך להיות ס' בכל הקדרה נגד כל החתיכה, והחתיכה בעצמה אסורה, ד"הנטילה" הוי איסור דבוק בבשר-בחלב. (י)
טז. שאלה : חתיכה שנריכה נטילה ורוטב נגע בתוך ה, כדי נטילה של החתיכה ?

תשובה : בזה בעינין ס' כנגד כל החתיכה, דהרוטב מוליך הטעם מה, כדי נטילה לחלק התחתון ונאסר, וחוזר ואוסר השאר, ואותה החתיכה אסורה, דבבשר-בחלב ה, נטילה" הוי איסור דבוק. (י)

יז. שאלה : אם נגעו חתיכות אחרות שכן חוץ לרוטב כהחתיכה שנפלה עליה הגבינה ?

תשובה

מקור ההלכה

(טז) חוות דעת.

(יז) שם.

(יח) שם.

(יג) ש"ך, חוות דעת.

(יד) ש"ך ס' צ"ר, חוות דעת.

(טו) נודע ביהודא, חיד"ר ס' כ"ה.

תשובה: א) יש חלוק בזה: דאם נגעו החתיכות האחרות בה, כדי נטילה של החתיכה שנפלה עליה הגבינה, או נאסרות גם החתיכות האחרות כדי נטילה, וצריכים לטול מכל חתיכה כדי נטילה.

ב) ואם החתיכות האחרות נגעו למטה מה, כדי נטילה, או אינן נאסרין כלל אם הבשר היה כחוש, דבבליעה אמרינן דבקיאותו אנו בין כחוש לשמן, אבל אם הבשר הוא שמן, או בעינן ס' בכל הקדרה נגד כל החתיכה, דה"נ טילה" הוי איסור דבוק בבשר-בהלב; ואי יכא ס' כולן נאסרות באין הפסד מרובה; ובהפסד מרובה יש להקל אף בשבץ דאין צריך להיות ס' רק נגד ה"כדי נטילה". יט

יח, שא"ל: אם נפל שאר איסור על חתיכת בשר שמקלקת חוץ לרוטב? תשובה: בשאר איסורין כשמקצת החתיכה היא חוץ לרוטב מצטרף כל מה שבקדרה לבטל האיסור, אפילו אם האיסור הוא צלול, ולא בעינן ס' רק נגד האיסור, אפילו באין הפסד מרובה, ובאם יש ס' בכל הקדרה נגד האיסור שנפל על החתיכה, או כל מה שבקדרה מותר. יט, שא"ל: אם נפל שאר איסור על חתיכת בשר שמקלקת חוץ לרוטב, מה דינה של אותה החתיכה בעומה שנפל עליה האיסור?

תשובה: א) לענין אותה החתיכה בעומה שנפל עליה האיסור יש חלוק בשאר איסורין בין איסור גוש לאיסור צלול: דבאם האיסור הוא גוש אינה אסורה החתיכה רק כדי נטילה, ובאם האיסור הוא צלול נאסרת כל החתיכה; אבל לעולם לא אמרינן בכהאי גוונא בשאר איסורין אפי' בצלול שהחתיכה תהיה נעשית נבלה כמו בבשר-בהלב לענין אם ניצר אח"כ או בשלה עם אחרות, דהוא"ל דבשאר איסורין החתיכה נעשית נבלה" הוא מדרבנן, סמכינן בזה על הר"י דסבר דהשמקצת החתיכה בתוך הרוטב הוי ככלה בתוך הרוטב ונתפשט האיסור לכל הקדרה בשוה, והרי איכא ס' בין הכל; רק הא דאסרינן החתיכה בצלול היא משום חומרא, אבל לומר שתהא נעשית נבלה, זה לא אמרינן. יט

ב) ואם ניצר או כסה מיד, לעולם די באיכא רק ס' נגד האיסור, וגם אותה החתיכה שנפל עליה האיסור ג"כ מותרת. כב

ג. שא"ל: אם נגעו חתיכות אחרות שכן חוץ לרוטב בהחתיכה שנפל עליה איסור גוש משאר איסורין?

תשובה: בזה אין חלוק בין אם נגעו בה, כדי נטילה של החתיכה שנפל עליה האיסור, או למטה מה, כדי נטילה ואין חלוק בין אם הבשר שמן או כחוש, דאפילו אם נגעו החתיכות האחרות בה, כדי נטילה אצל

מקור ההלכה

כא) חוות דבר.
כב) סם.

יט) פרי מגדים וחוות דעת.
כ) חוות דעת.

אצל נפילת האיסור גוש, ואפילו כשהבשר שמן, אין איסור כלל, ואין צריך להיות ס' כנגד הנטילה בשאר איסורין, דק"ל, אין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך לשם ולאסור, ובשאר איסורין הלא האיסור עצמו אינו אוסר כי אם כדי נטילה, ולכן לא בעי ס' נגד הנטילה; אבל בבשר בחלב דה"כדי נטילה" נעשה גוף האיסור, א"כ שפיר אוסר כל מה שנוגע בו ער ס' כג)

בא. שא"ל: חתיכה שנאסרה מחמת החלב שנפל עליה, ואח"כ נשלו החתיכה הזאת עם חתיכות אחרות?^י

תשובה: כשהחתיכה נאסרה מחמת החלב שנפל עליה נעשית כל החתיכה נבלה, ולכן אם בשלו החתיכה הזאת עם חתיכות אחרות צריך להיות ששים נגד כל החתיכה; ואם מכירים את חתיכת האיסור ישליכות, והחתיכות האחרות מותרות כשיש ס' נגד חתיכת האיסור; ואם אינו מכירה, אז חתיכת האיסור בטלה ברוב ושרי, דק"ל יבש ביבש בטל ברוב. כז)

בב. שא"ל: חתיכה שנאסרה מחמת החלב שנפל עליה, ואח"כ נשלו החתיכה הזאת עם חתיכות אחרות,^י והחתיכה שנפל עליה החלב היא חתיכה הראויה להתכבד?

תשובה: א) אם אינו מכיר את חתיכת האיסור שנאסרה מבשר בחלב, והיא חתיכה הראויה להתכבד, אז הרוטב מותר אם יש ס' במה שבקדרה נגד חתיכת האיסור, וכל שאר החתיכות, אסורות, דבשרי בקלב אינו נקרא איסור בלוע כי אם איסור מחמת עצמו ע"י בשול, ולכן דנין בה דין "חתיכה הראויה להתכבד" ואינה בטלה אפילו באלף. כח) ומיהו הא ודאי דכל חתיכה משאר החתיכות שאינה ראויה להתכבד מותרת ממה נפשך. כז)

בג. שא"ל: חתיכה שנאסרה מחמת החלב שנפל עליה, והיא חמה, ולא נתבשנה עם חתיכות אחרות, רק^י שנגעו בחתיכת בשר כשר חמה, אם נס בזה למירין דחתיכה נעשית נבלה?

תשובה: חתיכת בשר בקלב שנגעו בחתיכת בשר כשר חם בהם בלא רוטב, אינה אוסרת אף לרידן בכחוש, ודנין אותה כאיסור בלוע ולא כאיסור מחמת עצמו. כז)

כד. שא"ל: הא דלמירין דטפת חלב שנפלה על בשר אוסרת עד ששים, אם יש חלוק בזה בין בשר^י בהמה לבשר חיה ועוף שהאיסור בזה הוא רק מדרכין?

תשובה

מקור ההלכה

בג) חוות דעת ועוד פוסקים, (כו) פרי מגדים.
כז) מחבר, ש"ך, ופרי מגדים, (כז) ס"ו, ופרי מגדים.
כח) מחבר, ש"ך, ופרי מגדים, וצ"ח בס"ק"א.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחר

תשובה : א) יש מהקדמונים שכתבו דהא דטפת קלב אוסרת עד ששים הוא דוקא בבשר בהמה, אבל אם נפלה על בשר חיה ועוף, כיון דהאיסור הוא רק מדרבנן, לא בעינן שיהא ס' בהחתיכה, אלא בטל ברוב. (כ)

ב) אבל רוב פוסקים סבירי דליתא להאי דינא, וגם באיסור דרבנן צריך להיות ששים. (כט)

בה. שא"ל : אם האיסור אינו מתחיל רק לאחר התערובות והוא ראוי להתכבד, אם דנין כזה דין, דחתיכה הראויה להתכבד דאפילו באלף לא יהי בטל ?

תשובה : אם האיסור אינו מתחיל רק לאחר התערובות, אפילו אם הוא ראוי להתכבד, נמי בטל ברוב, דדוקא היכא דהאיסור היה מקודם, אלא שלא נודע מאיסור רק לאחר התערובות, אז לא בטל. (ל)

כו. שא"ל : גבינה חמה שנפלה על חתיכת בשר לזון וגאסרה החתיכה כדי קליפה, ואח"כ נפלה חותה החתיכה לשאר חתיכות ואינה נכרת, והיא חתיכה הראויה להתכבד, אם דנין כזה דין, דחתיכה הראויה להתכבד שלא תהי בטלה אפילו באלף ?

תשובה : כל שיש ס' נגד החתיכה הזאת, אפילו היא חתיכה הראויה להתכבד, בטלה ברוב, מאחר דקודם התערובות לא היתה ראויה להתכבד, דקליפה לא היתה ראויה להתכבד, רק לאחר התערובות נאסרה החתיכה מכה איסור דבוק, ולא מתחיל האיסור רק לאחר התערובות, ומשום הכי בטלה. (לא)

כז. שא"ל : אם גם בשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה ?
תשובה : א) דעת המחבר דלא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה אלא בבשר-בחלב ולא בשאר איסורין.

ב) דעת הרמ"א דאמרינן בכל איסורין, חתיכה נעשית נבלה, וכן המנהג פשוט ואין לשנות.

ג) דעת הט"ז וש"ך דבשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה לא מן התורה רק מדרבנן ; וגמקא מינה להקל בספק. כגון אם נפל איסור לאינו מינו וגשפך, ולא ידעינן אי הוי ס' נגד החתיכה, הוי ספקא דרבנן, ולקולא.

ד) ודעת הכרתי ופלתי, והגאון רבי עקיבא איגר, דגם בשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה מדאורייתא. (לב).

שא"ל

מקור ההלכה

(א) טרי מגדים ס' ס"ט.
(ב) עין ילקוט הרועים דף ל"א.

(כ) ברי בשם חגי"א.
(כט) פרי חדש.
(ל) פרי מגדים ס' ס"ט ובסי' ק"ב.

כה. שאלה: אם גם באיסור דרבנן אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?
תשובה: (א) דעת הפרי חדש דבאיסור דרבנן לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה.

(ב) ודעת הפרי מגדים דחלילה להקל, ואפילו בהפסד מדובה אין לצדד להקל.

כז. שאלה: איסור שנפל לאינו מינו וספק אם הי' ס' ונאסר, ואח"כ נפל לתכשיל אחר ויש ס' נגד איסור הראשון, אם אמרינן כזה ספקא דרבנן ולקולא?

תשובה: בכהאי גוונא אין אומרים ספקא דרבנן להקל כיון דאין הספק בדרבנן, אלא תחלה בשל תורה, ואח"כ ודאי הוא דנפל לתבשיל אחר, ובכנון דא לא מקילינן. (ג)

ל. שאלה: חתיכה שיש בה כזית איסור ונפלה לתכשיל, ויש ס' נגד האיסור, ואינו ידוע אם יש ס' נגד החתיכה?

תשובה: כיון דבשאר איסורין חתיכה נעשית נבלה מדרבנן, הולכין בספקו לקולא. (ד)

לא. שאלה: חתיכה בשר שקבלה טעם מחלב ונאסרה, ונפלה לתכשיל וסלקיה, ואינו ידוע אם היה ס' נגד כל החתיכה?

תשובה: כזה אמרינן דספקא דאורייתא ולחומרא, דבבשר-בהקל חתיכה נעשית נבלה מן התורה, ואף שיש ס' נגד הקלב, מי"מ צריך להיות ס' נגד כל החתיכה. (ה)

לב. שאלה: נפל לתכשיל דבר האסור לו מחמת נדר, אם גם כזה אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: דבר האסור לו מחמת נדר ונפל לתבשיל, אמרינן גם כן חתיכה נעשית נבלה. (ו)

לז. שאלה: חתיכה שנאסרה מחמת שנלעה כזית חלב או דם ואח"כ נבלע בה חלב ונפלה לקדרה אחרת שאינה מינה ונשפך, ואינו ידוע אם הי' ס' נגד החתיכה, ומכל מקום ס' נגד הזית חלב וחלב הי', אם אמרינן גם כזה שהחתיכה נעשית נבלה מדאורייתא כמו באיסור בשר בנבלה, ואם יש חיוב חלוק בין נאסרה תחלה מאיסור חלב לנאסרה תחלה מאיסור דם, ואם נאסרה ג"כ החתיכה כהנאה ובכשול?

תשובה: (א) אפילו לדעת הש"ך דלא שייך לומר, חתיכה נעשית נבלה בבשר-בהקל היכא שנאסרה החתיכה כבר פעם אחת ע"י איסור אחר, מכל מקום בנדון דידן אין חלוק אם החתיכה נאסרה מקודם מאיסור חלב או שנאסרה מחמת איסור דם (ודם שבשלו הוא מדרבנן, אבל

מן

מקור ההלכה

(ה) שם.
(ז) פרי מגדים.

(ג) פרי מגדים סי' צ"ד.
(ד) פרי מגדים במתחתיו.

מן התורה מותר, והוי האי לחודא שרי) ואמרינן דהחתיכה נעשית נבלה מדאורייתא אח"כ מהקלב שבפעה ואסורה בהנאה ובבשול. (י)
(ב) ואף חתיכת נבלה שנאסרה מקלב, אסורה ג"כ בהנאה ובבשול.

ד.ה. שא"ל: אפו לכבוד שבת לחם משנה ולקחו מהכלק הואו וקמו כפת הלנומה בקדרה ולא לקחו חלה, וביים שבת בבקר אכלו כל הלחם משנה וגם הפת הלנומה שבקדרה, ולא נשאר כי אם הבשר והרוטב שנחבשלו עם הפת הלנומה, אם גם כזה אמרינן דהפת הלנומה נעשית נבלה?

תשובה: אם ה' נשאר קצת מהפת הצנומה היו יכולים להניח קצת עד לאחר שבת, דחלת חוץ לארץ אוכל ואח"כ מפריש; ובנדון דידן ולא נשאר כלל מהפת הצנומה אפילו הכי יש להתיר בהפסד מרובה ולכבוד שבת, דפת הצנומה לא נעשתה נבלה, כיון דבשעה שהפת הצנומה היתה בעולם לא היה שם איסור עלי' דהיה יכול להפריש ממנה, ולאחר שאכלו הפת הצנומה נשאר טעמה בהבשר והרוטב, ונגד המעט בצק ה' בהבשר והרוטב ס'. (יח)

ד.ה. שא"ל: אם אמרינן נשאר איסורין, חתיכה נעשית נבלה מדרכנן גם במקום שהחתיכה שפלה עלי' האיסור לא היתה כלה חוץ לרוטב, אלא שקלמה היתה תוך הרוטב?

תשובה: בשאר איסורין אמרינן, חתיכה נעשית נבלה מדרכנן דוקא כשהחתיכה היתה כלה חוץ לרוטב ונפל עלי' האיסור בעוד שהיא חמה, ואחר שנבלע האיסור בהחתיכה ניצר או כיסה, או שנפלה אח"כ לתבשיל אחר; אבל אם מקצת החתיכה היתה תוך הרוטב לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה ומצטרף כל מה שבקדרה לבטל האיסור, רק אותה החתיכה שנפל עלי' האיסור יש לאסור. (יט)

ד.ה. שא"ל: אם האיסור משאר איסורין דבוק בחתיכת היתר, והחתיכה לא היתה כלה חוץ לרוטב, אם אמרינן כזה, חתיכה נעשית נבלה מדרכנן?

תשובה: אם האיסור דבוק בחתיכת היתר, אפילו החתיכה היא כלה בתוך הרוטב, אמרינן ג"כ, חתיכה נעשית נבלה מדרכנן, וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה. (ס)

ד.ה. שא"ל: אם יש חלק באיסור דבוק נשאר איסורין, בין אם הוא דבוק כזה שאין הרוטב יכול לבוא לשם, ובין דבוק שהרוטב יכול לבוא לשם בכל הדדין?

תשובה: (א) באיסור דבוק דאסור יש ב' טעמים: טעם א' הוא דמשום שהאיסור הוא דבוק הוא ממחר לבלוע יותר, וטעם ב' הוא

מקור ההלכה

דט) רמ"א, ש"ך, פרי מגדים, חוות דעת, (ס) רמ"א.

דז) פרי מגדים, (ז) שם.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבזהן לו 71

הוא דמשום שהאיסור דבוק חיישין דשמא פעם אחת הוציא החתיכה בשעה שהיתה רותחת חוץ לקדרה ונעשית נבלה, ומשהחזירה לא הותרה עוד, ואוסרת השאר עד ס' נגדה; ולכן דוקא בדבוק שאין הרוטב יכול לבוא לשם שייך לחשוש ב' חששות שממחר לבלוע ושמא עלה פעם אחת חוץ לרוטב, ולכן החתיכה נעשית נבלה וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה, אבל אם הרוטב יכול לבוא לשם בכל הצדדין, דאז אין שייך החשש דממחר לבלוע, ואין כאן חשש רק שמא נשאר לברו בלא רוטב, ולזה אין לחוש כיון דהחתיכה נעשית נבלה בשאר איסורין לא הוי רק מדרבנן. (א)

(ב) ויש פוסקים דסברי דכיון דהחתיכה עצמה אסורה משום דהוי ספק דאורייתא, הלכך לא הוי לענין שאר חתיכות ספק דרבנן, כיון דאין הספק בדרבנן רק בדאורייתא, ולכן רק בהפסד מרובה יש לצדד, וגם זה צריך עיון. (מ)

דח. שאלה: אם יש חלוק באיסור דבוק בשאר איסורין בין אם הוא דבוק מתולדה או אין דבוק מתולדה?

תשובה: (א) דעת החות' דעת דדוקא אם האיסור דבוק בתולדה כגון חלב הדבוק בחתיכה דהוי כמו חתיכה אחת, אז מקרי איסור דבוק, אבל אם אין הרוטב יכול לבא מכל צדדין לא משום שהאיסור דבוק בתולדה, אלא משום שהאיסור הוא במלוי וכיוצא בו, אז לא מקרי איסור דבוק. (וזוהו רק לענין שאר החתיכות, אבל לענין החתיכה עצמה וראי דאסורה מהחשש דשמא עלה פעם אחת חוץ לרוטב). (מ)

(ב) ודעת החכמת אדם, והטוב טעם ודעת, דאף שאין האיסור דבוק בתולדה הוי ג"כ איסור דבוק.

דמ. שאלה: דג טהור שנכבש עם עוד חתיכות של דגים, וממלא כמטיו לאחר שנכבש סך או דג טמא, ולא ה' בדג טמא ס' נגד הסך או דג טמא?

תשובה: בזה ג"כ דנין הדין ד"איסור דבוק" וחיישין שמא פעם אחת נשאר הדג לברו ברוטב בסוף הצרי, או שמא פעם אחת הוציאו את הדג כשהי' רותח חוץ לקדרה, ונעשה נבלה, ומשהחזירו אותו לא הותר עוד, ולכן צריך להיות ס' בשאר החתיכות כנגד כל הדג הטהור. (מ)

מ. שאלה: סך או חתיכת סך שנמלא בראש הדג ונתכבש כך עם שאר דגים?

תשובה

מקור ההלכה

(מ) וכן נראה גם דעת הגורם ביחודא.
(מב) מרי סגדים בסדר הנחת הנשאל עם
(מד) מ"ו בשם אריה.

(מא) מ"ו.
(מב) מרי סגדים בסדר הנחת הנשאל עם
(מד) מ"ו בשם אריה.

תשובה : א) דעת הט"ז דאם מונח במקום שהמים יכולים לבא לשם מכל הצדדים לא מקרי איסור דבוק, ולא אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“, והשאר שבקדרה אין לאסור אם ליכא ס'.

ב) דעת החכמת אדם דאמנם זה לא מהני רק שיערה כל הדגים והרוטב בפצם אחת, אבל אם לקח בכף הראש לבד, א"כ אף שלא נקרא דבוק, עכ"פ צריך ס' בראש לבד.

ג) ודעת הפרי מגדים דעכ"פ אותה החתיכה שהשרץ מונח בתוכה יש לאסור, והשאר שבקדרה יש לצדד בהפסד מרובה להקל, והניח ב„צריך עיון“.

מא. שאלה : אם דנין בשאר איסורין דין ד„איסור דבוק“ בין לאיסור דאורייתא ובין לאיסור דרבנן ?

תשובה : א) דעת הט"ז דדוק באיסור דאורייתא דנין דאיסור דבוק בשאר איסורין.

ב) ודעת החוות דעת דאפילו באיסור דרבנן דנין דין דאיסור דבוק.

מב. שאלה : אם יש חלוק בשאר איסורין לענין איסור דבוק בין לאיסור דאורייתא ולאיסור דרבנן ?

תשובה : איסור דבוק באיסור תורה צריך ס' ונטילה דשמא עלה פצם אחת חוץ לרוטב והוי חם בחם בלא רוטב ; אבל באיסור דרבנן אין צריך להיות אלא ס' לחוד. (מח)

מג. שאלה : חתיכת בשר שנקלה לחלב לזון, ואח"כ נפלה אותה החתיכה לתכשיל של בשר, אם דנין כזה דין דאיסור דבוק ?

תשובה : זה לא הוי איסור דבוק כי מיד שהחתיכה באה לרוטב מתחלק טעם הקלב לכל הקדרה, ואפילו אם מגביה חתיכה לבדה בעזרת רותחת, ג"כ לא תאסר. (מח)

מד. שאלה : אם יש ספק בליסור דבוק אם היה ס' כנגדו ?

תשובה : א) ספק באיסור דבוק אם יש כאן ס', כגון שנשפך וכיוצא בו, יש לסמוך ולהתיר, דדוקא בודאי איסור דנין דין דאיסור דבוק, אבל לא בספק ; ואפשר דהוא הדין בספק טרפה.

ב) וכן לענין „חתיכה נעשית נבלה“ בנשפך יש להתיר בשאר איסורין. (מח)

מה. שאלה : נכנס בשר עם חלב לזון מעט לעת, אם דנין כזה דין דאיסור דבוק ?

תשובה : א) יש פוסקים דסוברים דגם בכבוש אמרינן איסור דבוק. (מח) אבל

מקור ההלכה

(מח) חכמת אדם.

(מח) מנחת יעקב ופרי מגדים בסימן ס"ט

(מח) פרי מגדים בשם אור"ח.

(מח) פרי מגדים.

(ב) אבל יש אומרים שבנידון דידן אין דנין דין דאיסור דבוק דלא חיישינן בזה שמא היתה החתיכה פעם אחת חוץ לרוטב, דאם היתה פעם אחת חוץ לרוטב לא הוי כבוש דבעי מעת לעת בצורך ; וטעם ב' דממהר לבלוע כשהאיסור הוא דבוק נמי לא שייך בצונן, רק ברותח. (מש)

מו. שאלה: נמלך חתיכת בשר בלכיות של גכניה שהכלק מקיפן מכל גדי, אס נס בזה דנין דין דאיסור דבוק ?

תשובה: בזה יש לומר דהוי איסור דבוק דאי אפשר לפליטת הבשר להכנס להגבינה מחמת שהכלק מקיפו מכל צד, ואם כן הבצק מקבל תחלה הטעם מחתיכת הבשר, ונאסרה. (ג)

מו. שאלה: נתערב איסור לח לזון כהיתר לח לזון, כשאר איסורין, ואחר כן נתערב הכל כהיתר אחר, אס אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה ?

תשובה: (א) דעת המרדכי, הרשב"א, והר"ן, דאם נתערב איסור לח בהיתר לח, כגון רוטב איסור ברוטב היתר, שלא כדרך בשול רק שהיו צוננים, ואח"כ נתערבה התערובות ברוטב אחר של היתר, לא אמרינן בזה, "חתיכה נעשית נבלה", ואין צריך להיות ס' רק גדר האיסור שנפל ; ויש בזה שני טעמים: (א) טעם הראב"ד משום דהאיסור נתערב בכל ההיתר. (ב) טעם המרדכי משום דבלח בלח אין שום חשיבות בהחתיכה, ולכן לא נעשית נבלה. ;

(ב) דעת הרמ"א לחלק דבאין הפסד מרובה אפילו במין במינו אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה", וצריך ס' נגד כל הרוטב ; ובהפסד מרובה אין אומרים, "חתיכה נעשית נבלה" אפי' בשאינו מינו. (נא)

(ג) ודעת הט"ז להקל בשלא דרך בשול אפי' באין הפסד מרובה, בזה. שאלה: נתערב איסור לח כהיתר לח דרך בשול, ואח"כ נתערב הכל כהיתר אחר ?

תשובה: (א) דעת הט"ז בזה דאם נתערבו דרך בשול אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה" אפילו בהפסד מרובה, וצריך ס' נגד כל הרוטב.

(ב) דעת הש"ך דאפילו נתערבו דרך בשול לא אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה". (נג)

(ג) דעת הנודע ביהודה (חיו"ד סי' מ"ט) נראה דבהפסד מרובה אפשר לצרוד להקל אפילו אם נתערבו בדרך בשול.

שאלה

מקור ההלכה

- (א) עיין בש"ך סימן ק"א ס"ק י"ז.
(ב) מרי מגדים בשם הש"ך, אבל עיין בחוות דעת.

- (בט) יד יהודה ותשובות טור האבן.
(ג) סדר הנסאל עם השואל מבע"ד הפרי מגדים על אר"ת.

בט. **שאלה:** הא דאמרינן דכלה בלח לוגיט בשאר איסורין בהפסד מרובה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, אם יש חלוק בזה בין אם נתערב מעט איסור ברוב היתר, או אם היה רוב איסור ?
תשובה: הא דלח בלח בשאר איסורין לא נעשה נבלה בהפסד מרובה הוא דוקא שנתערב מעט איסור ברוב היתר, אבל אם היה רוב איסור אמרינן אפי' בלח בלח בהפסד מרובה, חתיכה נעשית נבלה. (יג)

נ. **שאלה:** נכבש בשר עם מעט דם, ואח"כ נכלו עם היתר, אם היה זה דרך כשול ?

תשובה: בזה דנין דין דאיסור דבוק דהוי דרך בשול, וצריך סי' נגד כל החתיכה, משא"כ אם נכבש אח"כ בחתיכות אחרות, אין צריך סי' אלא נגד המעט דם, ואותה החתיכה אסורה. (יד)

נא. **שאלה:** חתיכה שכלעה איסור, ואח"כ המחה אותה עד שנעשית למשקה, ונתערבה בלח, אם אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה ?

תשובה: בזה אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, דכיון דבשעת בליעת האיסור הוי חשיבות להחתיכה, (כטעם מרדכי), ואו נעשית נבלה, ולכן אף שנתמחה אח"כ לא יצאה מידי איסורה, ובעינן סי' נגד כל החתיכה. (יז)

נב. **שאלה:** איסור שנפל לקטניות נמוחים וכיוצא בו, אם דנין בזה דין ולח בלח ?

תשובה: קטניות נמוחים או שופים נמוחים מקרי לח, ודנין בהם דין דלח בלח. (יח)

נג. **שאלה:** רוטב איסור שנתערב ברוטב היתר, ואח"כ נתערב לא בדבר לח כי אם בדבר יבש ?

תשובה: הא דבלח בלח בשאר איסורין בהפסד מרובה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה אין חלוק בין שנתערב אח"כ להיתר לח או להיתר יבש, אלא כל שהאיסור נמחה ונבלל יפה עם ההיתר האחרון, — ואפילו אם האיסור הוא גוש, — בהפסד מרובה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה, ואין צריך סי' אלא כנגד האיסור. (יט)

נד. **שאלה:** נתערב רוטב מבושר עם חלב שזהו לח בלח שלא כדרך כשול, ואח"כ נתערב בהיתר, אם אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה ?

תשובה: (א) דעת הש"ך דבשר בקלב אף בלח בלח שנתערב אח"כ בהיתר

מקור ההלכה

(ג) פרי מגדים שם.

(ג) פרי מגדים שם.

(ג) ערוגת הברוש ועוד אחרונים.

(ג) פרי מדרים.

(ג) פרי מגדים סימן צ"ט, וחוות דעת כאן.

בהיתר אפילו שלא דרך בשול, אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“ מן התורה, (ב) דעת המנחת יעקב וכן נראה דעת הגרצ"א להקל, דגם בבשר-בחקב בלח בלח שלא דרך בשול מקילין בהפסד מרובה ולא אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“.

נה. שאלה : לר של בשר טוף שנחערב כחלב שהוא אסור רק מדרבנן, ואח"כ נתערב בהיתר, אם אמרינן בזה „חתיכה נעשית נבלה“ ?
תשובה : גם בבשר טוף בחקב או כבוש, או ציד של בשר בהמה בחקב שהמה מדרבנן יש להחמיר בלח בלח שצריך ס' בההיתר האחרון נגד כל התערובות אפילו בהפסד מרובה. (י)

נו. שאלה : נתערב איסור יבש בהיתר יבש שלא דרך בשול ולא הי' בהיתר רוב כנגד האיסור, ואח"כ נתערבו החתיכות בחתיכות אחרות של היתר, אם אמרינן בזה „חתיכה נעשית נבלה“ ?

תשובה : (א) אם נתערב יבש ביבש שלא דרך בשול יחד, או הדין דבטל האיסור ברוב ; אבל אם לא הי' תחלה רוב בהיתר ואח"כ נתערבו החתיכות האלה של האיסור וההיתר בחתיכות אחרות של היתר, אז לא אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“, ואין צריך להיות אח"כ רוב נגד כל התערובות הראשונה, רק נגד החתיכה האסורה.
(ב) ואפילו בבשר-בחלב הדין כן.

(ג) ואם נתוסף אחר התערובות הראשונה עוד היתר, הוי כאילו נתערב כן בתחלה. (י)

נז. שאלה : איסור יבש שנכשל יחד עם היתר יבש, ואח"כ נתערבו החתיכות בחתיכות אחרות של היתר, אם אמרינן בזה „חתיכה נעשית נבלה“ ?

תשובה : אם נתבטלו יחד האיסור היבש עם ההיתר היבש אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“, ובעינן ס' נגד כל התערובות הראשונה אם נתערבו אח"כ בחתיכות אחרות של היתר. (ט)

נח. שאלה : נתבשל כזית בשר נבלה יבש עם כזית בשר היתר יבש כס' זיתים רועב, ולא ניכר איזה כזית בשר הוא של נבלה, ואח"כ נפל עוד

כזית בשר היתר, אם אמרינן גם בזה „חתיכה נעשית נבלה“ ?
תשובה : אם נתבשל כזית נבלה יבש עם כזית בשר היתר יבש בס' זיתים רועב, או ק"ל דהרוטב מותר והבשר אסור כדיון חד בחד ביבש, ובאם נפל אח"כ עוד זית בשר של היתר, גם החתיכות מותרות דבטלה חד בתרי, ובאופן זה לא אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“ אף ע"י בשול. (א)

שאלה

מקור ההלכה

(ס) פרי מגדים.
(א) פרי מגדים.

(ב) פרי מגדים סימן פ"ו.
(ג) רמ"א, וט"ו.

נש. שא"ל: חתיכת בשר שנאסרה מחלב ועשתה נבלה מן התורה, ואח"כ נתערבה החתיכה הזאת^{טז} יבש ביבש עם ב' חתיכות אחרות של היתר?

תשובה: החתיכה שנעשתה נבלה בטלה אח"כ ברוב מדרבנן, ובתנאי שיהיה על כל פנים ס' בכל החתיכות נגד הקלב, וגם שהחתיכה הנאסרת לא תהיה דאוויה להתכבד. (ס)

ס. שא"ל: אם אמרינן, חתיכה נעשית נבלה במליחה?
תשובה: אם נמלחו חתיכות של היתר עם חתיכה של איסור ואין ס' נגד האיסור, ואח"כ נפלה חתיכה אחת מאלו בין חתיכות של היתר, לא אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה" אם יש הפסד מרובה או לעני בדבר חשוב; ומיהו אותה החתיכה של איסור וראי אסורה, דמי יודע אם נסחט האיסור. (ס)

סא. שא"ל: אם יש חלוק במליחה לענין, חתיכה נעשית נבלה בין כחוש לשמן?
תשובה: (א) דעת הש"ך דאין חלוק במליחה בין כחוש לשמן, דאף^{טז} בשמן לא אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה".
(ב) ודעת המהרש"ק דבשמן אף בהפסד מרובה אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה" במליחה; מיהו בכחוש קצת יש להחיר אף אותה החתיכה.

סב. שא"ל: אם נמלחו חתיכות של היתר עם חתיכה של איסור, ואח"כ נתבשלה החתיכה הזאת עם שאר החתיכות, אם גם בזה לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: הא דבמליחה לא אמרינן, "חתיכה נעשית נבלה" הוא דוקא היכא שהחתיכה נאסרה רק ע"י מליחה, אבל אם נתבשלה אח"כ צריכים ס' נגד כל החתיכה. (ס)

סג. שא"ל: אם נפל חלב על בשר במליחה, אם אמרינן בזה, חתיכה נעשית נבלה?

תשובה: (א) דעת הפרי מגדים דחתיכת בשר שנאסרה במליחה ע"י בשר בקלב נעשית נבלה, ואם נפלה אח"כ לתערובות, אוסרת, וצריך להיות ס' נגד כל החתיכה אפילו בהפסד מרובה.
(ב) ודעת החכמת אדם דאפילו בבשר בקלב ע"י מליחה גם כן לא אמרינן בהפסד מרובה, "חתיכה נעשית נבלה".

סד. שא"ל: חתיכת בשר שדבוק בה איסור שנמלחה יחד עם עוד חתיכות, ויש ס' בכל מה שנקדרה נגד האיסור, אם דנין בזה דין דאיסור דבוק?

תשובה

מקור ההלכה

(ס) פרי מגדים תרע"א, ודגול מרובות.

(סב) פרי מגדים.
(סג) ש"ך, ופרי מגדים, והגרע"א.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבהין לט 77

תשובה: (א) אם ידעינן בודאי שהחתיכה שדבוק בה האיסור לא נמלחה בפני עצמה רק כשהיתה מונחת עם שאר החתיכות, דליכא בזה אלא טעם אחד של איסור דבוק, והוא זממהר לבלוע, ויש ס' כנגד האיסור, או בהפסד מרובה או לעני בדבר חשוב או לצורך שבת יש להחיד; ואפילו אותה החתיכה שהאיסור דבוק בה מותרת.

(ב) ובאם אינו יודע אם נמלחה עם שאר החתיכות או בפני עצמה אסורה אותה החתיכה אפילו בהפסד מרובה. (סו)

סו. שאילה: אם אמרין ג"כ בדבר הנאסר במשהו, חתיכה נעשית נבלה".
תשובה: דעת הטור דאפילו למאן דס"ל "חתיכה נעשית נבלה" בשאר איסורין זהו דוקא כשנאסרה החתיכה ע"י נתינת טעם, אבל כשנאסרה ע"י משהו כגון למאן דס"ל מין במינו אוסר במשהו לא נעשית החתיכה נבלה; ולפי דעת הרשב"א לסברא זו א"צ ס' נגד החתיכה שנאסרה במשהו; ולדידן, אין נפקא מינה בזה, דאנו לא מ"ל מין במינו אוסר במשהו.

כו. שאילה: חתיכת בשר שנאסרה במשהו חמץ בפסח, ונפלה לחתיכות אחרות (תשובה: א) דעת הט"ז היא דחתיכה שנאסרה במשהו חמץ בפסח ונפלה לחתיכות אחרות איננה אוסרת את החתיכות האחרות במשהו, ו"תרי משהו" לא אמרינן, משום שאין כח במשהו הראשון לצאת לחוץ אפילו ע"י רוטב, ולכן אף שאין ס' נגד המשהו, מ"מ (לפי דעת הפרי מגדים) החתיכות האחרות מותרות, והחתיכה שנאסרה במשהו נשארת באיסורה, ואם מכירה זורקה, ובאם אינו מכירה, כל החתיכות אסורות כדין יבש ביבש בפסח שאינה בטלה ברוב, ורוטב של כל החתיכות האחרות מותר; ואמנם באיסור לח שנאסר במשהו ונתערב עוד בהיתר לח, ודאי דהמשהו נעשה נבלה ואוסר גם ההיתר השני, והסברא היא, דבש"מא כשאיסור הלח נבלע במשהו בדבר גוש שפיר אמרינן דהמשהו אינו יוצא משם, אבל בלח בלח בהכרח שהמשהו הזה מתערב גם בהלח השני; ולא עוד אלא אפילו לח בלח שנאסר במשהו, ואח"כ בשלו עם דבר גוש, ג"כ אוסר המשהו, מפני שהמשהו נכנס בעצמו להדבר הגוש כשנתבשל עמו, ולכן צריך ס' נגד כל התערובות הראשונה באין הפסד מרובה; ובחמץ בפסח בלח, התערובות השניה אוסרת במשהו עד א"ף.

(ב) ודעת הש"ך בנקודות הכסף היא לחלק בין איסור משהו שאוסר רק משום שהתערובות היא מין במינו ובין איסור משהו שאוסר אפילו באינו מינו; וסברתו היא, דודאי יש כח להמשהו לצאת ע"י רוטב, אלא דלא אמרינן "חתיכה נעשית נבלה" במשהו, דדומיא דבשר בחלב בעינן, דחתיכה נעשית נבלה משום לתא דבשר בחלב הוא, וכל שהוא למעלה מס' לא שייך למנוח, דבשר

מקור ההלכה

(סו) פרי מגדים וחות דעת,

דבשר בחלב גופא אין אוסר למעלה מס', וא"כ המשהו לא נעשה נבלה ; ולכן בתערובות של מין במינו לא אמרינן „תרי משהו“ משום דבאיסור שלמעלה מנותן טעם לא אמרינן שהחתיכה הנאסרת נעשית נבלה, ואם כן מתערב אותו משהו בהחתיכה שנבלעה בה עם כח היתר של עצמות החתיכה, ומשום הכי לא הוי יהודא דאמר מין במינו לא בטל אלא כשאותו מין של איסור שמעינן דר' יהודא דאמר מין במינו לא בטל אלא כשאותו מין של איסור הוא לבדו, אבל לא כשכח אחר של היתר מעורב בו, וכיון דאותו משהו הוא מעורב והחתיכות אינן מעורבות, א"כ אין מין זה דומה לחבירו, וחשוב אינו מינו ובטל ; אבל בחמץ בפסח דאוסר במשהו אפילו באינו מינו, א"כ אפילו נאמר דכיון שכח אחר של היתר מעורב בו חשוב אינו מינו, מימ הרי חמץ כפסח אוסר במשהו אפילו שלא במינו, ומשום הכי בחמץ בפסח אמרינן שפיר „תרי משהו“ ואוסר אפילו כמה משהו. וכן המנהג. (ס)

ב. שאילה : הניסו כקף תבשיל הנאסר במשהו ותחבו הכף בתבשיל אחר ? תשובה : לרעת הש"י (בתשובה הקודמת) אפילו נבלע משהו בכלי גמי אין יוצא אפילו צ"י רוטב. (ס)

ג. שאילה : אם אמרינן „חתיכה נטעית נבלה“ ככלי הנאסר מבליעת איסור ? תשובה : בכלי הנאסר מבליעת איסור לא אמרינן „חתיכה נעשית נבלה“ ולא בעינן ס' נגד כל הכלי, רק נגד האיסור שבלע. (ס) (ועיין בסימן צ"ח, דיש מחלוקת הפוסקים בזה, ויש חלוק בין בשר-חלב ושאר איסורין, ובין כל' חרס וכלי מתכות, וכלי חדש וישן).

ד. שאילה : טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה מבחוץ שלא כנגד האש, ובקדרה נכלו צ"בשר, מה דינו של התבשיל ?

תשובה : אם הטפה של חלב נפלה על דופן הקדרה מבחוץ באותו צד שאינו כנגד האש, והטפה נפלה כנגד התבשיל, אין צריך אלא ט' כנגד הטפה, והוי כאילו נפלה הטפה בתבשיל, וההבשיל מותר, דממה נפשך, אם אמרינן דהטפה מפעפעצת לפנינו הרי נכנסה לתבשיל ונתבטלה בס', ואם אינה מפעפעצת, הרי עומדת במקומה ולא תכנס לתבשיל לעולם ; ויצרה מיד התבשיל בצד השני שלא כנגד נפילת הטפה דשמה תפעפע יותר מכאן ואילך, ולא ימתין עד שיצטנן התבשיל. (ס)

ה. שאילה : טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה מבחוץ שלא כנגד האש, ובקדרה נכלו צ"בשר, מה דינה של הקדרה ?

תשובה

מקור ההלכה

(ס) וכן דעת המגן אברהם, והחזק יעקב באר"ח סימן תס"ו. ועיין שרי מגדים, חוות דעת כאן, ובחורשי הגרע"א סימן ק"ו מ"ש בדין ד"תרי משהו" באריכות. (ס) שרי מגדים, סוף רמ"א. (ס) רמ"א, ס"ו, ושי"ד.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחין מ 79

תשובה: (א) דעת הרש"ל, והט"ו, דמן הדין מותרת הקדרה לבשל בה בשר אח"כ, אלא שלכתחלה אסורה.

(ב) דעת הרדב"ז (סי' רכ"ג) דהקדרה מותרת לכתחלה.

(ג) דעת הרמ"א ועוד פוסקים דהקדרה מן הדין אסורה לבשל בה בשר עור, דשמא לא תפגע בפעם ראשונה ובפעם שניה תפגע.

שא"ל: אם בשלו בהקדרה הזאת פעם שנית?

תשובה: (א) אם בשלו בהקדרה הזאת פעם שנית באותו יום שבשלו התבשיל הראשון (כי באם בשלו בה למחר מותר בכל ענין דהיינו "נותן טעם לפגם") או דין התבשיל והקדרה כמו בפעם ראשונה, ומצרכין ס' נגד הטפה הראשונה גם בפעם השניה.

(ב) ואם בפעם הראשונה היתה הטפה כנגד הרוטב ובפעם השניה היתה הטפה שלא כנגד הרוטב, דבפעם השניה היה התבשיל פחות מבעת הראשונה, ג"כ מותר, משום דאין חתיכת הכלי נעשה נבלה. (י)

עב. שא"ל: אם לא היה בהתבשיל הראשון ס' נגד הטפה של חלב, וכשל בהקדרה פעם שנית?

תשובה: אם לא היה בהתבשיל הראשון ס' נגד הטפה של חלב או נאסר התבשיל כלו, וצריך בתבשיל שני ס' נגד כל הקדרה; ואין דין כלי שיהיה בתבשיל ס' נגד כל הכלי. (יא)

עג. שא"ל: ספק אם יש בהתבשיל ס' נגד הטפה?

תשובה: אם הוא ספק אם יש בתבשיל ס' נגד הטפה או בהפסד מרובה יש להקל, מטעם ספק ספקא, דשמא אינו מפגע ושמא יש בו ס'. (יב)

ער. שא"ל: כפלה טפה חלב על דופן הקדרה מכתוך כנגד התבשיל על אותו הלך שאינו כנגד האש, והיא קדרה שאין דרך להשתמש בה כמעט אלא דוקא בהרבה, באופן שנמלא בה תמיד ס' נגד הטפה שטפלה בה?

תשובה: (א) כיון דיש אומרים רכלי שדרכו להשתמש תמיד הרבה מותר להשתמש בו לכתחלה אף שנפל בו איסור, ואצ"ל דלא קי"ל

הכי, מ"מ בנדרין הדין שהטפה נפלה נגד התבשיל ואין כאן אלא ספק דשמא הטפה מפעפעת, לכן אנו סמכין על המתירים, ומותר לכתחלה לבשל בקדרה הזאת; וכן אם הקדרה היא קטנה ונפל בה מעט ער שלעולם עכ"פ יש בה ס' נגד מה שנפל, הדין כן. (יג)

ויש

מקור ההלכה

(צב) חכמת אדם.
(עג) כרתי ושלתי, וחכמת אדם.

(י) רמ"א, וחוות דעת.
(יא) הרבה פוסקים.

ב) ויש פוסקים דסברי דאפילו בכהאי גוונא אסורה הקדרה. (ע)
 עה. שאלה: נפלה טפה של איכור על דופן הקדרה מנחוץ כנגד התבשיל, והוא?
 מין כמיו? (ע)

תשובה: אם יש דוב בקדרה מותר התבשיל אפילו ידוע שאין
 בקדרה ס' נגד הטפה, כיון שספק הוא אם הטפה מפעפצת
 לפניו. (ע)

עו. שאלה: נפלה טפת חלב על דופן הקדרה של בשר מנחוץ שלא כנגד האש
 והטפה נפלה "כנגד התבשיל, והקדרה הייתה מכוסה עם כסוי, אם
 גם הכסוי נאסר כמו הקדרה? (ע)

תשובה: אף שהקדרה אסורה כדלעיל, אבל הכסוי מותר אם יש ס'
 נגד הטפה. (ע)

עז. שאלה: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה של בשר מנחוץ בהלך שאינו
 כנגד האש, אבל הטפה לא נפלה כנגד התבשיל, אך נגד מקום
 הריקן? (ע)

תשובה: אם נפלה הטפה נגד מקום הריקן חיישינן שמא לא תפעפץ
 הטפה בדופן הקדרה עד תוך התבשיל שתתבטל בהתבשיל אלא
 עד סמוך לתבשיל באופן שנשאר הפעפוע בהקדרה בהמקום הריקן. ואולי אין
 בתבשיל ס' נגד מקום הפעפוע, הרי נעשה אותו מקצת כלי נבלה; ומן
 הדין מותר התבשיל אם יניח את התבשיל בהכלי עד שיצטנן אם יש ס'
 נגד הטפה, (דאם יערה התבשיל בעורו חם דרך מקום הקדרה שנאסר, הרי
 יאסר התבשיל), אך נהגו העולם לאסור גם התבשיל כשנפלה הטפה נגד מקום
 הריקן, דחיישינן שמא עלתה אח"כ פעם אחת רתיחה ונגעה לאותו מקום.
 ולכן בעינן דיהי' בהתבשיל ס' כנגד אותו מקום הריקן, דחיינו ס' פעמים
 ס"א פחות מעט נגד הטפה, לפי שהטפה אסרה עד ס', אח"כ עם הטפה יש
 ס"א פחות מעט, ואז התבשיל מותר; (ולדעת החוות דעת די ס' פעמים ס').
 ומכל מקום ימתין ולא יערה התבשיל עד שיצטנן, דאין מבטלין איסור
 דכתחלה. (ע)

עח. שאלה: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה של בשר מנחוץ בהלך שאינו
 כנגד האש, והטפה נפלה נגד מקום הריקן, אם אין חלוק לדינא בין
 קדרה ישנה לחדשה ובין בת יומא לשאינה בת יומא? (ע)

תשובה: הא דנהגין לאסור התבשיל בנפלה הטפה נגד מקום הריקן עד
 שיהא בהתבשיל ס' פעמים ס"א בקרוב כנגד הטפה, זהו דוקא
 בכלי חדש ישן ובין יומא, אבל אם הוא כלי חדש או אפילו ישן אלא
 שאינו (ע)

מקור ההלכה

(ע) אחרונים.
 (ע) מחבר, ס"ז, ש"ך, פרי מגדים, חוות דעת.

עד) פרי מגדים.
 צד) חמורי דביאלה.

שאינו בן יומא, לא נהגו לאסור כשיש רק ס' נגד הטפה, ומ"מ לא יצרה התבשיל עד שיצטנן. עה)

עמ. שאלה: אם ידוע שקודם נפילת הטפה העלמה הרחיצה פעם אחת את הרוטב עד מקום נפילת הטפה, האם גם אז מכשרין בכלי חדש או שאינו בן יומא?

חשובה: בזה אויר ל"י ג"כ ההיתר דכלי חדש או שאינו בן יומא. יט)
פ. שאלה: אם נפלה הטפה נגד מקום הריקן ואח"כ בשלו פעם שנית בהקדרה הזאת?

תשובה: אם בשלו בהכלי הזה פעם אחרת באותו יום צריך ג"כ ס' פעמים ס"א נגד הטפה שגאסרה בפעם הראשונה. ט)

פא. שאלה: אם לא היה בתבשיל הראשון ס' פעמים ס"א נגד הטפה ועירה התבשיל בלוחו נד ונאסר התבשיל, ואח"כ בשל תבשיל אחר בהכלי?

תשובה: אם חזר ובשל תבשיל אחר באותו הכלי בתוך מעת לעת ויש בו ס' פעמים ס"א נגד הטפה מותר התבשיל השני ולא אמרינן בזה דכל הקדרה נעשית גבלה. טא)

פב. שאלה: אם גם בשאר איסורין יש להקל בכלי חרס חדש דמותר אם יש ס' רק נגד הטפה?

תשובה: קולא זאת דכלי חדש אמרינן רק בתקב שנפל על קדרת בשר, דבנפילת תקב שהוא היתר לא שייך לומר שיעשה הכלי גבלה, אבל בנפילת איסור משאר איסורין יש לאסור גם בכלי חדש, ואין להקל בליכא ס' רק נגד הטפה כי אם בהפסד מרובה. טב)

פג. שאלה: עפת חלב שנפלה על דופן הקדרה של כסר מבחוץ בהלך שכנגד האש כעודה עומדת על האש?

תשובה: א) אם הקדרה עורנה עומדת על האש ולא סלקה מהאש ולא נפל עליה רק מעט תקב כגון טפה, אז מותר התבשיל אף אם אין ס' כנגד הטפה, ואפי' נפלה הטפה שלא כנגד הרוטב, מפני שהאש שורף את הטפה של תקב ומיבשה, והקדרה גמי שרי. טז)

ב) ויש אומרים שהקדרה אסורה לכתחלה. טז)
ג) ואם נפל עליה הרבה תקב אז אין להתיר אפי' אם נפלה נגד האש, אלא אם כן נפלה כנגד הרוטב ויש ס' כנגד התקב, ואז התבשיל מותר והקדרה אסורה. טז)

וכי

מקור ההלכה

טב) ש"ך, ועיין בסימן צ"ח.
טז) מחבר, רמ"א, וחכמת אדם.
טז) ש"ך, ופרי מגדים.
טז) מחבר, וש"ך.

עה) ש"ך, ופרי מגדים.
עט) חוות דעת.
ט) פרי מגדים.
מא) חכמת אדם.

(ד) וכל זה הוא דוקא אם הכלי עודנו עומד על האש, אבל אם סלקו הכלי מהאש, אף שהוא רותח, הוי כאילו אינו כנגד האש. (פ)

פד. שאלה: אם אין חלוק בדיונים לטל בין שעת הדחק לאין שעת הדחק? תשובה: או יש פוסקים שמקילים בשעת הדחק כגון בערב שבת, או לכל צורך גדול כגון אורחים, או הפסד מרובה, או לעני בדבר חשוב, דמותר לעולם אפי' בנפלה טפת חלב על הקדרה נגד מקום הריקן ושלא כנגד האש אם רק יש בתבשיל ס' כנגד הטפה, ורק הקדרה עטורה: ויערה התבשיל מצד אחר, ואין צריך להניח התבשיל עד שיצטנו כיון שהוא ערב שבת ושעת הדחק. (יו)

(ב) והא דמותר בשעת הדחק הוא דוקא שלא הרתיח התבשיל אח"כ אחר שנפלה הטפה, אבל אם התבשיל העלה רתיחות אחר שנפלה הטפה חיישנן שמא עלה הרוטב למעלה עד המקום של נפילת הטפה, אם לא שרחוק מאד המקום שנפלה בו הטפה. (פח)

(ג) ואם הקולא היא מצד ערב שבת או שעת הדחק צריך המורה לומר הטעם מפני מה הוא מקיל כדי שלא יתמהו השואלים עליו. (ט)

בה. שאלה: אם היתה הקדרה מכוסה כשנפלה הטפה של חלב על דופן הקדרה מבחוץ?

תשובה: אם בעת נפילת הטפה הקדרה היתה מכוסה, אין חלוק בין שנפלה הטפה נגד התבשיל לנפלה במקום הריקן, ובכל גווני אם יש ס' נגד הטפה מותר התבשיל בממה נפשך, שאם אין הטפה מפעפעת לפניו אינו אסור התבשיל, ואם הטפה מפעפעת ונכנסת לפניו הלא כיון שהקדרה מכוסה התבשיל מרתיח וצולה למעלה ומערב הטפה בכל הקדרה ומתבטלת בס'. (י)

(ב) ואפילו לא היתה הקדרה מכוסה כשנפלה הטפה עליו, אלא שכסה תקף, הוי כמכוסה. (יא)

פו. שאלה: טפת חלב שנפלה על דופן הקדרה מבחוץ נגד הרוטב והוי ס' נגד הטפה, ועירו הרוטב לכלי אחר ונשאל מעט רוטב עס מחיבת גמר בקדרה הראשונה, ואח"כ ערבו כל הרוטב בקדרה אחרת, ויש להסתפק כיון שהקדרה היתה רותחת, ואותו המעט רוטב שנשאל חזר דינו להיות כטפה שנפלה נגד הריקן שצריך להניח עד שיטעון, וכיון שערכו תיכף יש לחוש ללמא ע"י הנענוט נגד הרוטב בלד הנאסר, והי' לריך ס' פעמים ס'?

תשובה: כיון דקיי"ל דבשאר איסורין בלח בלח לא אמרינן, חתיכה נעשית נבלה בהפסד מרובה, ובשר-בחלב לאחר שנאסר הוי כשאר

מקור ההלכה

(ט) אחרונים.
(צ) פרי חדש, וחכמת אדם.
(צא) חוות דעת.

(פ) שו"ת, ופרי מגדים.
(פז) רמ"א, שו"ת, וש"ך.
(פח) מ"ת.

כשאר איסורין כיון דנאסר כבר, אי"כ בנדרין דידן כיון דלא הוי אלא ספק דשמא נגע הרוטב במקום הקדרה שנאסר, הו"ל ספקא דרבנן, ולא אמרינן דלא בלה, "חתיכה נעשית נבלה" ובכלל הלא ה"י ס' פעמים ס' נגד הטפה, ע"כ הרוטב מותר, אבל החתיכה של בשר יש לאפור מטעם, "אפשר לסוחטו" (זב) פו. שאלה: נפלה טפת חלב על יד הכלי?

תשובה: (א) אם היר של הכלי רבוקה בעובי הכלי והיא כנגד הרוטב אז הוי כנפל נגד הרוטב, ואם היר היא שלא כנגד הרוטב

אז הדין דאם היר סולדת בהיר במקום נפילת הטפה הוי כנפלה נגד מקום הריקן, ובאמ אין היר סולדת במקום נפילת הטפה, התבשיל מותר.

(ב) ואפילו נפלה הטפה על גוף הכלי, ג"כ אמרינן כשאין היר סולדת במקום הנפילה מותר. (זג)

(ג) נפלה טפת חלב על אוזן הכלי אין לאסור התבשיל. (צד)

יפח. שאלה: במקום שנתבטלה הטפה של חלב שנפלה על דופן הכלי מבחוץ והתבשיל מותר, אם מותר לערות "התבשיל מהכלי מעט מעט?

תשובה: צריך לזוהר בכל מקום שנתבטלה הטפה והתבשיל מותר לבד לערות התבשיל מהכלי מעט מעט, רק צריך להפוך את הקדרה ולשפוך את התבשיל בבת אחת; ובמאכל עב שאי אפשר לעשות כן ימתין עד שיצטנן. (צה)

פט. שאלה: אם לא ה"י מהר כזה ולא עירה כל התבשיל כפעם אחת רק מעט מעט?

תשובה: בריעבד אין להחמיר דהוי ספק ספקא, שמא מפעפע הכל לתוך פנים ושמא נשאר רק מעט מעט עד שיש ס' יז.

צ. שאלה: חמאה שנפלה על קדרה של בשר מבחוץ והכלי היה של מתכות, אם מהני הגעלה להכלי?

תשובה: (א) חמאה שנפלה על קדרה של בשר די בהגעלה, אבל שומן נבלה שנפל על הקדרה של היתר, צדיכה ליבון אף דהשומן מהותך.

(ב) ובאם נבלע רוטב נבלה על קדרה מבחוץ צריך עיון אם מהני הגעלה. (צו)

צא. שאלה: טפה של רוטב בשר שנפלה על הכלי שמתבשלים בו, קאזועי ואין מתבשלים בכלי הזה חלב מעולם, ואין ס' נגד הטפה?

תשובה: (א) אף דקיי"ל דהקדרה שנפלה עליה הטפה של חלב מבחוץ לעולם אסורה, היינו דוקא לבשל בה בשר אחרי שנפלה עליה.

מקור ההלכה

(זב) פרי מגדים סימן פ"ז, והגהות מהרש"ק.

(זג) יד יהודא, ותבדיל דניאל.

(צד) תשובות נפש חיה, ועיין בכמ"ג א"ח ס"י תנא.

(צב) תשובת יד יוסף סימן ס"ב.

(צג) תורת דעת.

(צד) באר היטב בשם תורת האדם.

על"י טפת חלב, אבל בנדין דידן שהכלי שנפל עליו טפת מרק של בשר לעולם מבשלים בו רק "קאווע" מותר להשהות מעת לעת ולבשל בו אח"כ "קאווע" לשתות עם חלב. (זו)

(ב) ויש פוסקים שחולקים ע"ז והעלו לאיסור. (זו)

צב. שאלה: איך נוהגין לנו היום בטפת חלב שנפלה על דופן הכלי מנחוץ. אם מחלקים לנו ג"כ בין "שנפלה נגד התבטיל ובין נגד מקום הריקן, ובין לד שכנגד האש ובין לד שלא כנגד האש?

תשובה: לדידן המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל להצריך תמיד סי' נגד הדבר הנופל, ואין חלוק בין אם שנפל נגד הרוטב ובין נגד מקום הריקן, ובין צד שכנגד האש ובין צד שלא כנגד האש, דודאי בכל מקום שנופל מפעפע בתבשיל, והלכך אם יש סי' מותר בכל ענין. וזו אין סי' אסור בכל ענין, והקדרה אנו אוסרין בכל ענין אפי' ביש סי' נגד הדבר הנופל משום דחיישינן שמא נשאר בדופן הקדרה.

צב. שאלה: טפת חלב שנפלה על דופן קדרה מנחוץ שטמדה חלל האש, ומתבטל "זה תבטיל שאינו לא בשר ולא חלב חללא מים, והטפה נפלה כנגד המים, והקדרה הייתה חדשה או אינה כזו יומא." וכתוך מעת לעת בשלו זה בשר?

תשובה: אפילו לא הי' במים סי' נגד הטפה של חלב ובבשר ג"כ לא הי' סי'. הבשר מותר ממה נפשך, דאם מקודם לא עברה הטפה להמים הרי גם בהבשר לא עברה, ואפילו אם עברה בפנים תחלה, מ"מ הרי אין בהקדרה חלב רק שיעור המעורב והמדומע בהמים, דבהיתר לא חשבינן כל התחככה כהבליעה עצמה, ונגד זה השיעור המיעוט המעורב מסתמא יש סי' בבשר. (ק)

צב. שאלה: אם הטפה של חלב נפלה מתחלה שלא כנגד המים ואח"כ כבשול הכשר הטפה היא "כנגד הרוטב"?

תשובה: כזה בעינין סי' בבשר נגד הטפה של חלב משום דחיישינן שמא מקודם לא עברה הטפה לפנים מחמת שהיתה שלא כנגד המים, ועכשיו תצבור מחמת שהיא כנגד הרוטב, והקדרה לא נאסרה מקודם כיון שהיתה חדשה או אינה בת"יומא. (קא)

צב. שאלה: קדרה ישנה שכשלו בה מים כחך מעת לעת שכשלו בה מקודם בשר, ונפלה עלי' מנחוץ טפת חלב, ולא היה סי' במים, וכתוך מעת לעת בשלו זה עוד פעם בשר?

תשובה: הבשר הוי' אסור דהבלוע נעשה נבלה. (קב)

שאלה

מקור ההלכה

(קא) חוות דעת.

(קב) טרי מגייר.

(זח) בינת אדם סי' מ"א.

(צט) שו"ת יד יוסף.

(ק) ס"ז.

צו. שא"ל: בשלו בקדרה הדסה או אינה צת יינא מים, וכל כזית חלב לזוך הקדרה של מים, ואח"כ תוך מפת לטע בשלו ככר בתוכה?
תשובה: בזה אין צריך ס' בהבשר נגד כל הכזית חלב, אלא נגד ערך החלב המעורב בהמים, מה שאין כן בשאר איסורין, דאפילו במים אמרינן דהמים נעשים נבלה, אך לא מן התורה, רק מדרבנן, ונפקא מינה להקל בספקו. (ק)

צו. שא"ל: הי"ך מבערין בהיתר לפי המדומע בקדרה ששלו בה?
תשובה: אם היתה הקדרה כשיעור התבשיל שנתבשל בתוכה, כגון שנתבשלו בה כזית בשר עם מים, והבשר עם המים היו נ' זיתים, וגוף הקדרה מחזיק ג"כ נ' זיתים, דאז הקדרה בולעת הטעם של כל הנ' זיתים ויש בה כל היי"ר של הכזית בשר, וכשבשלו בה אח"כ חלב בתוך מפת לטע צריך ס' נגד כל הכזית בשר; אבל אם הקדרה לא החזיקה רק כחצי מהתבשיל שנתבשל בה, א"צ ס' רק נגד חצי זית בשר, דכיון שלא נעשה נבלה בבשר הראשון א"צ לשער רק לפי שיעור המדומע, והקדרה לא בלעה מכל מה שבקדרה רק החצי, ולא בלעה מהבשר ג"כ רק החצי. (ק)
צח. שא"ל: טפת חלב שנפלה על הכסוי של הקדרה, והקדרה עוד לא התחילה להרתיח"א או להזיע?

תשובה: (א) אם לא התחילה הקדרה להרתיח או להזיע עד שתהא הוד סולדת בהזיעה, והכסוי הוא צונן, או לא נאסר מה שבקדרה אפי' אין ס' בקדרה נגד הטפה, שהרי אין להכסוי שום שייכות אל התבשיל שבקדרה ואין מפעפע כלל למה שהוא בקדרה, ולכן התבשיל והקדרה מותרים, והכסוי סגי בהרחה; ובאם הכסוי הוא חם או נאסר הכסוי. (ק)
(ב) ויש אומרים שהכסוי לעולם אסור כיון שמונח אצל האש. (ק)

צט. שא"ל: טפת חלב שנפלה על הכסוי של הקדרה, והקדרה כבר התחילה להרתיח"א או להזיע?

תשובה: (א) אם הקדרה כבר התחילה להרתיח או להזיע כשנפלה הטפה על הכסוי אז דינו כמו שנפלה טפת חלב על הקדרה כנגד הרוטב, דהזיעה עולה תמיד ומגיעה אל הכסוי וחוזרת מהכסוי ויורדת אל הרוטב; ולכן אם יש ס' בתבשיל נגד הטפה, הקדרה והתבשיל מותרים, דממה נפשך, אם מפעפע התבשיל למעלה הרי הכל מעורב וכדבר אחד דמי, ובאם אינו מפעפע למעלה למה נאסר מה שבקדרה; אבל הכסוי בעצמו אסור. (ק)

(ב) ויש אומרים דאף דהרתיחה עולה עד הכסוי מ"מ אין הרוטב מצטרף עם הכסוי

מקור ההלכה

ק(י) מ"י מגדים וחוות דעת. (ק) ט"ז, ופרי מגדים.
ק(י) חוות דעת. (ק) רמ"א, מ"י ח"ד, והלכות פדס.
ק(י) חכמת אדם.

הכסוי ולא דמי לקדרה עצמה שהתבשיל מדובק בה, ולכן אם אין בהכסוי עצמו ס' נגד הטפה, או הכסוי נעשה נבלה, וצריך ס' פעמים ס"א נגד הטפה. קי)

ג) ולענין דינא יש להכריע דבאיסור תורה יש להחמיר כדעת הרש"ל, מספק שמא באותה פעם שנפלה הטפה לא עלתה הרתחה למעלה עד הכסוי, ואז הכסוי נעשה נבלה, ובאיסור דרבנן יש להקל; ולפי"ז אינו אסור אלא כשהכסוי הי' בלוע מבשר ונפל עליו הקלב, דאז חתיכה נעשית נבלה מן התורה, ועכשו מבשלין ירקות בקדרה, נמצא דהבליעה שנבלעת בהכסוי היא בשאינו מינו עם מה שבקדרה, דהוא ג"כ ספקא דאורייתא; אבל שאר איסור שנפל על הכסוי, דחתיכה נעשית נבלה רק מדרבנן, אי נמי אפילו בבשר-בחקלב, אבל מבשלין עכשו בהקדרה לא ירקות כי אם בשר, נמצא דהבליעה היא מין במינו עם מה שבקדרה, דרק הוי איסור דרבנן, או יש להקל. קי)

ק. שאלה: טפת חלב שנפלה על הכסוי בשעה שה' לוקח ושהה עד שהרתח? תשובה: בזה י' פשיטא דכל התבשיל אסור אם אין ס' פעמים ס' נגד הטפה. קי)

קא. שאלה: כשו מבשיל של בשר בכסוי של חלב, או להיפך, והכסוי הי' בן יומו מצליעה הראשונה, ושהה זמן נכון בכסויו על השני?

תשובה: בזה צריך ששים נגד כל הכסוי אפילו אם הוא נקוב למעלה. קי)

קב. שאלה: לקחו כסוי מקדרה של בשר שמתבשל אלל האש וכסוהו על קדרה חולבת לוונת, ושהה על הקדרה החולבת זמן נכון?

תשובה: הכסוי והקדרה אסורים דאי אפשר שלא בלעה הקדרה מהכסוי הרותח, והוא כמו טפה רותחת שנפלה על קדרה, שאוסרת הקדרה, ובהכסוי הבן-יומי יש הרבה טפות, אבל התבשיל מותר כיון שהוא צונן, ואין ברור שנפלו טפות להתבשיל. קי)

קג. שאלה: כשפך חלב או שאר חיסור רותח שאין היד סולדת בו על גבי קרקע הכירה במקום שאין חוס האש שולט כל כך, והעמידו עליו קדרה עם בשר רותחת שאין היד סולדת בה?

תשובה: בזה הדין הוא כמו חם לתוך צונן, דהתבשיל בעי קליפה, וכיון שהקדרה היא במקום קליפה, לכן התבשיל מותר, אבל הקדרה אסורה; ואף דבכלי שני ממש לא היינו אוסרים הקדרה, מכל מקום כיון שהקדרה היא רותחת בולעת היא כדי קליפה כדין חם לתוך צונן. קי)

קר. שאלה: אם החלב כבר נבלע בקרקע התנור? תשובה: אם י' הקלב נבלע בקרקע התנור ואין נשאר שום ממש, או אעפ"י

מקור ההלכה

קי) רש"י, וברי מגדים.
קט) ט"ו, וחוות דעת.
קי) פרי מגדים.

קיא) בית יוסף בשם ש"ד.
קיב) שם, ועיין בס' צ"ג.
קיג) רמ"א, פרי מגדים, וחוות דעת.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבחר מדר 87

אעפ"י שהעמידו עליו קדרה רותחת שהיד סולדת בה התבשיל מותר דהוי כמו ב' קדרות הנוגעות זו בזו, ואעפ"י שמקום הכירה הוא לח מהנשפה, מ"מ אין לחוש, דאין כלי מקבל טעם בלוע. (ק"י)

קח. שאלה: נספך חלב או שרר איסור לזון על גבי קרקע הכירה במקום שאין חוס האש שולט, אבל הקלות הלך תחת קדרה עם צקר רותחת עומדה אלל האש?

תשובה: אם הקדרה עומדת אצל האש אין התחתון מקרר לעליון דאצל האש לא שייך עילאה ותתאה, ולכן אף אם הנשפה הוא צונן, הקדרה אסורה וגם התבשיל אסור אם אין ס' בהתבשיל נגד מה שאומדן מה שיש תלב בעין תחת הקדרה, ולא בעי ס' נגד החלב שבצד הקדרה, ולא נגד הבלוע בקרקע הכירה, משום דדבר לח לא מקרי חבור. (ק"י)

קו. שאלה: אם ספק הוא אם יש כתבשיל ס' נגד החלב שזכ תחת הקדרה?

תשובה: אם יש ספק אם יש ס' בהתבשיל נגד מה שזכ תחת, התבשיל מותר מטעם ספק ספקא, דשמא הי' ס' ושמא אינו מפעפע לפניו. (ק"י)

קו. שאלה: נספך חלב או שרר איסור רותח שאין היד סולדת בו על גבי קרקע^ט הכירה שאין חוס האש שולט, והעמידו עליו קדרה לזונת עם צקר?

תשובה: בזה הכל מותר, רק צריך להדיח הקדרה, דהמקום שנשפה הוי כלי שני. (ק"י)

קח. שאלה: נספך חלב או שרר איסור רותח על הקרקע של התור במקום שהוא^ט חס סתיד סולדת בו, והעמידו עליו קדרה לזונת עם צקר? (תשובה: א) אם המקום שנשפה החלב הרוחח הוא ג"כ רותח שהיד סולדת בו אז אפילו אם הקדרה עם בשר היא צוננת הכל אסור, דתתאה גבר. ואם יש ס' בהתבשיל נגד החלב אז התבשיל מותר והקדרה אסורה. (ק"י)

ב) ויש פוסקים דסברי דדוקא כשהחלב מכסה כל עובי שולי הכלי ומגיע עד כנגד התבשיל שבקדרה אז התבשיל אסור אם אין ס', אבל כשהחלב אינו מכסה את שולי הכלי אז מותר התבשיל כשהקדרה צוננת; ואפי' אם החלב מכסה את שולי הכלי לא נאסרה רק החתיכה של בשר שהחלב כנגדה, אבל לא שאר החתיכות, דאין בליעה יוצאת בלא רוטב מחתיכה לחתיכה, והמים שבתוכה אין להם דין רוטב כל זמן שהם צוננים. (ק"י)

שאלה

מקור ההלכה

ק"י חוות דעת, ודבמת. אדם.	ק"י ש"ך, וחוות דעת.
ק"י ס'י מגורים, וחוות דעת.	ק"י ש"ך, וס'י מגורים.
ק"י חכמת אדם.	ק"י חוות דעת.

קא. שאלה: קדרה של בשר זוגת או אפילו חמה קלת רק שאין יוד כוללת בה שטומדת על ההגור במקום זון או אפילו במקום חס קלת שאין יוד כוללת בו, וכמוך להקדרה של בשר עמדה קדרה עם חלב רותח, וממדת הרתחה זכ החלב מהקדרה למטה תחת הקדרה של^ל בשר?
תשובה: (א) אם נפסק הקלות של החלב הרוחח קודם שהגיע אל הקדרה הציננת של בשר אז גם התבשיל של בשר מותר, דכיון שנפסק הקלות ודאי דנפסקה גם המימותו הגדולה, ואף דערוי שנפסק הקלות אוסר כדי קליפה, שאני הכא, דכיון שנזחל החלב תחלה על התנור הצונן או החם קצת, מיד מתקרר החלב קודם שהגיע אל קדרת הבשר. (ב) ובאם לא נפסק הקלות או אפילו נזחל החלב תחלה על הכירה ומהכירה אל הקדרה של בשר, מ"מ הוי כערוי ואוסר כדי קליפה, וכיון דהקדרה היא במקום קליפה, לכן התבשיל של בשר הוא מותר, והקדרה אסורה. (גא)
ק. שאלה: קדרה של בשר תמה מחוס כלי ראשון או שעמדה חלל האש, וסמוך לה עמדה קדרה עם חלב רותח, והחלב זכ למטה תחת הקדרה של בשר?

תשובה: (א) אם הקדרה של בשר היא חמה מחוס כלי ראשון וכל שכן אם עמדה אצל האש, או, אפילו החלב הנשפך הוא צונן, הכל אסור: הקדרה, והתבשיל של בשר, עד שיהא ס' נגד החלב שנשפך. משום דאמרינן בזה דתתאה גבר, והוי כצונן לתוך חם דכולו אסור; ולא דמי לאיסור והיתר המונחים זה אצל זה אחד חם ואחד צונן דסגי בקליפה, דהכא כיון שהקלות בא מלמעלה הוי כמו העלאה והקדרה של בשר כתתאה, ועוד, כיון שהקדרה של בשר עומדת במקומה והקלות בא מבחוץ נחשבת הקדרה כמו התתאה. (גי)

(ב) ויש פוסקים דסברי דזה דוקא אם החלב נפל על דופן הכלי, אבל כשזב תחת הקדרה יש להחלב דין דתתאה ואינו אוסר התבשיל שבקדרת בשר. (גי)
קא. שאלה: עמדו על הכירה חלל האש שתי קדרות אחת של בשר ואחת של חלב, ונמצא שמקום הקרקע של הכירה בין שתי הקדרות הי'^ל לח, חלל אינו ידוע אם זכ החלב תחת קדרת הבשר, וכמה זכ, וגם אם נגע החלב הוי בקדרת^ל הבשר?

תשובה: בזה, הדין דאפילו שתי הקדרות עומדות אצל האש, מותר התבשיל של בשר מטעם ספק ספקא, דשמא לא הגיע החלב עד הקדרה של בשר, ושמא הי' ס' נגד החלב, ופשיטא דלא מחזיקין איסור בלא ראייה. (קד)

שאלה

מקור ההלכה

(קב) מרי חדש וחכמת אדם.

(קכד) חכמת אדם.

(קכ) רמ"א ושו"א.

(קכא) שם.

(קכב) רמ"א, ושו"א.

ק"ב. שאלה: אם זכ החלב תחת האפר של הכירה לקדרה של בשר?
תשובה: (א) דעת ד" המנחת יעקב דזה שנתבאר לאיסור הוא דוקא אם
מקום קרקע הכירה שהי' זב שם החלב, הי' נקי בלא אפר,
אבל אם החלב זב תחת האפר המונח שם, החלב נעשה
לפגם, ואין איסור.

(ב) דעת הפרי מגדים והגרע"א דלשעה מועטת לא נעשה
לפגם ואין להקל; מיהו לצורך ערב שבת והפסד מרובה
אפשר להקל.

(ג) ודעת החכמת אדם דאם זב הרבה חלב והי' שם מעט אפר
אין להקל, והכל לפי הענין.

ק"ג. שאלה: מחמת של חלב ויש בזה חלב ונתנו בכירה תחת קדרה של בשר,
ולא כסו" המחתה, באופן" שהיזעה עולה מן המחבת אל הקדרה
של בשר?

תשובה: (א) מחבת עם חלב שהיא מגולה שנתנו בכירה תחת קדרה
של בשר (בתנורים שלנו אי אפשר להיות כזאת), אם הקדרה
קרובה כל כך להמחבת עד שהיד סולדת בהיזעה היוצאת ממנה ומחמת את
הקדרה עם הבשר, או אמרינן דהיזעה עולה ואוסרת את הקדרה של בשר
מפני שנבלעה היזעה בהקדרה, ואם אין ס' בקדרה נגר החלב שבמחבת אסורים
הקדרה והבשר מפני שהיזעה עולה ג"כ למעלה ונכנסת להבשר. ובאם יש
בקדרה של בשר ס' נגר החלב שבמחבת, או התבשיל מותר והקדרה
אסורה. ק"ח

(ב) ואם הקדרה רחוקה מן המחבת עד שאין היד סולדת בהקדרה מחמת
היזעה, או שהמחבת היא מכוסה הכל שרי, דהוי כב' קדרות הנוגעות זו
בזו דאין אוסרות בנגיעה וכ"ש בויזעה, ומיהו לכתחלה יש לזהר בזה. ק"ח
(ג) ואם הקדרה של בשר רותחת או אפילו אין יד סולדת בהיזעה נמי
אסור. ק"ח

ק"ד. שאלה: אם לריך ס' גם נגד הכלוע שבמחבת?
תשובה: (א) נגד הבלוע שבמחבת אין צריך ס', דהוי ג"ט בר ג"ט
בבשר-בחלב, אבל אם היה בהמחבת איסור משאר איסורין
צריך ג"כ ס' נגד הבלוע. ק"ח
(ב) ויש אומרים דאף בשאר איסורין אין צריך לשער נגד
הבלוע. ק"ט

קמ"ו. שאלה: אם היזעה פעלתה לקדרה של בשר נופלת למחבת?
תשובה

מקור ההלכה

ק"ח) פרי מגדים.
ק"ט) חוות דעת.

ק"ח) מחבר, רמ"א.
ק"ח) רמ"א.
ק"ח) פרי מגדים, חוות דעת, והגרע"א.

תשובה : אם הוציאה נופלת למחבת, או, אם אפילו הקדרה של בשר אינה רותחת, גם המחבת אסורה. (ק')

קטו. שאלה : שתי קדרות שנוגעות זו בזו ונחתה מהן יש ליסור, והיטנו שתיים ? (תשובה : א) דעת הפרי מגדים בזה להתיר.

(ב) ודעת החיות יעת, וחכמת אדם, דדוקא אם הן יבשות ואין בהן לחל. חית או מותרת בנגיעה, אבל אם הן לחין בחוץ או בעינין ס' נגד הבעין במאומד.

קיו. שאלה : מחבת חולבת בת יומא שנשלו בה מים ונתנו אותה תחת קדרה של בשר ?

(תשובה : א) אם יש במחבת החולבת רק מים, אפילו היא בת יומא, אינה אסרת את הקדרה העליונה של בשר משום דהוי ג'ט בר ג'ט.

(ב) ובמחבת של איסור אפילו אין בה אלא מים מ"מ אסרת. (קיא)

קית. שאלה : נשפכה הקדרה העליונה של בשר ואינו ידוע אם הי' בה ס' נגד החלב שבמחבת ?

(תשובה : בזה אמרינן דהוי ספקא דרבנן ולקולא, דזיצה מקלב לא הוי רק מים בעלמא. קיב)

קיז. שאלה : העמידו קדרה רותחת על מקום שדבוק בו חלב, או העמידו קדרה של בשר על מקום שדבוק בו חמאה או חלב קפוי, באופן שנמס החלב או החלב הקפוי מחמת החום ?

(תשובה : בזה, הקדרה נאסרת והתבשיל שבקדרה מותר, כדין חם לתוך צונן דצריך קליפה, וכאן הקדרה היא במקום הקליפה. קיג)

קכ. שאלה : אפו כמור עוגות של חלב ואח"כ באותו מקום הוסיפו עס קדרה עס בשר ?

(תשובה : אם אין קלב בעין במקום ההוא בתנור או מותר דהוי כמו ב' קדרות הנוגעות זו בזו ; אבל אם יש שם קלב בעין צריך ס' נגדו כשיצור שאומדין מה שיש ממנו בעין. קיד)

קכא. שאלה : נכלע ליסור כנגד ואח"כ כרכו בו קדרה חמה של הימר ?

(תשובה : גם בזה הדין כמו ב' קדרות הנוגעות זו בזו. קיז)

קכב. שאלה : כסוי של בשר גדול מאד שהיה מונח על קדרה של בשר רותחת שני"ג האש, ואלל הקדרה הולאת עמדה קדרה קטנה עס חלב ומים, והחלק של הכסוי שכולט מקדרה של בשר מכסה את הקדרה של חלב, האכל הי' ספק אם הקדרה של חלב הייתה חמה עד שהיד סולדת ?

(תשובה

מקור ההלכה

קלג) רמ"א, ואחרונים.

קלד) ס"ו.

קלה) מהרש"ק.

קל) פרי מגדים.

קלא) פרי מגדים.

קלב) בית דור.

כור הלכות בשר בחלב סימן צב המבכה מז 91

תשובה : בהפסד מרובה יש להתיר. (ק"י)
קבו. שאלה : אם מותר לחלות בשר ליכס על הכירה שזכשלין כס קדרות של חלב ?
תשובה : לא יי חיישינן להזיעה שעולה מקדרות של חלב מפני שהבשר הוא רחוק הרבה מהכירה. (ק"י)
קבר. שאלה : נר של חלב הכשוי כנר של טעם שנטף ממנו טפה על כלי, והכלי ה" לוק"?
תשובה : אם הכלי הוא של מתכות אין צריך כי אם גרידה במקום שנפלה הטפה, דאין חומו גדול ולא בא בקדוה, ואם הכלי ה" של חרס צריך קליפה במקום שנפלה הטפה. (ק"י)
קבה. שאלה : חלב מסוחר רותח שנרתח בקדרה על האש ונפל ממנו טפה על כלי טה" לוק ?
תשובה : גם בזה אין צריך כי אם גרידה בכלי מתכות וקליפה בכלי חרס ; ואע"ג דערוי שנפסק הקלוח בעי קליפה, אבל כיון דהקליפה ה" חומרא ומשום הכי בכלי שאי אפשר לקלוח די בגרידה. (ק"י)
קבו. שאלה : טפה של חלב מסוחר שנפלה על חלב של סכין ?
תשובה : הסכין אין צריך כי אם נעיצה בקרקע קשה עשר פעמים. (ק"י)
קבו. שאלה : מיוק שהחזיק סכין ע"ג אור הנר של חלב עד שהוחס הסכין ?
תשובה : א) יש אומרים דכיון דלא נגע הסכין בהחלב, אולי שלהבת אין בה ממש. (קמא)
ב) ודעת ה"ד יהודא דאם העביר הלחב על השהלבת במהירות יש להתיר בלא הגעלה, דדומה למהבהב עוף באור, דאם משנה מקומו תמיד אינו בולע.
ג) ודעת הפרי חדש דאם לא קירב הסכין להפתילה של הנר רק לראש השלהבת, יש להקל ; ומכל מקום לכתחלה יש להחמיר.
קבת. שאלה : אם מותר להדליק, סיג'טה" או טפופרת עם טב"ק מנר של חלב ?
תשובה : יי לכתחלה אסור לעשן טב"ק בנר של חלב, ומעשה שנשברה השפופרת של טב"ק שהשתמש בה אדם להדליק מנר של חלב ומצאו בתוך השפופרת כעין קליפה של חלב שטוחה בתוכה. (קמ)

שאלה

מקור ההלכה

ק"י ט"ז.	קמ) ט"ז.
ק"י רמ"א.	קמא) גידון מהרש"א.
ק"י מזכ"ר, ואחרונים.	קמב) דגול מרובה, ועקרי הד"ט.
ק"י ט"ז, ש"ך, והוות דעת.	

קבטו. שאלה: נפלה טפת חלב מהוקך על כלי מפתילה שהיתה דולקת בחלב מהוקך?

תשובה: (א) אם נפלה הטפה מאותו צד שהפתילה דולקת, הכלי צריך הגעלה, ואם נפלה הטפה בצד אחר די בגרירה. (קמ)

(ב) ויש אוסרים אם התקב רוחת מחמת האור עד שהיד סולדת בו. (קכ)

(ג) ואם הוא כלי חרס אין לו תקנה.

קכ. שאלה: טפה טפת חלב מהיתך על כלי חלק כלי אפשר לגרוד?

תשובה: אם אי אפשר לגרוד הכלי יש לצרף דעת הכרתי ופסתי דתקב הוי נותן טעם לפגם וישהה הכלי מעת לעת.

קכא. שאלה: נפל נר על חלב על כלי ושהה שם קצת?

תשובה: (א) דעת הכרתי "ופלתי דדי בהגעלה; ובנרות שלנו דהתקב

שלהם שוהה מקודם זמן רב ומוסרח הוא קודם שעושין

ממנו נרות הוי "נותן טעם לפגם" ומותר, (ובנרות הנעשים מ"סטרירען", דעת האחרונים דאין צריכים לצרוף היתר זה, כי בין כך מערבים בהתקב של "סטרירען" דברים שפוגמים טעמו של התקב).

(ב) ודעת הפרי חדש והפרי מגדים דאם שהה הנר על הכלי מעט זמן, אם הכלי הוא של מתכות יש תקנה בלביון, ואם הוא של עץ אין לו תקנה ולא מהני הגעלה.

קכב. שאלה: כלי חרס חדש שקט מן נכרי ומלא בדופן הכלי מבחוץ טפה על חלב מהוקך?

תשובה: (א) דעת הפרי חדש לאסור אפילו מה שנתבשל בו ביום אחר

שנגרד התקב משום שמא לא נפסק הקלות, וגם אסור

להחזיר את הכלי לאותו נכרי שמא יחזור וימכרנו לישראל אחר; ואם נשאר עליו התקב שרי להחזירו להנכרי.

(ב) ודעת הגרע"א שהגם שנאסר הכלי, אבל אין לאסור התבשיל דאין לך ספק ספקא גדול מזה.

קכג. שאלה: נפלה טפת חלב על חתיכת בשר שמקלסה בתוך הדוטט, ולא יעור בסוף לכל החתיכות, ובדוטט לא הי' ס' נגד האיסור, ואח"כ בשלו חתיכה אחת מאותן החתיכות שלא נפלה עליהן הטפה עס שאר חתיכות?

תשובה: הגאון ר' עקיבא איגר מצדד לאסור הכל אם ליכא ס'.

קכד. שאלה: מחל האיסור על כירה זונת מן כלי ראשון שלא בהפסק, ומסס נתנו לנרות על כלי קר?

תשובה: בזה אמרינן דהוי ג"כ צרוי ואוסר כדי קליפה כדין חם לתוך צונן

כור הלכות בשר בהלכ סימן צב המבחן מז 93

צונן, ואף שאין מבשל כהאי גוונא, מכל מקום מפליט ומבליע, וכל זמן שלא נפסק הקלוח הוי צרוי ולא נתקרב אף שנה ע"ג כלי קר אלא אם כן נפסק ונח ע"ג כלי קר ומשם נתן לכלי אחר, או אין אוסר. קמח

ק"ה. שא"ה: קדרה הנלושה מנכר-בחלב, אם מותר למכרה לנכרי?
תשובה: מותר למכור את הקדרה ישיש בה בליעת בשר-בהקב לנכרי, ואפילו הקדרה היא בת יומא. קמח

ק"ו. שא"ה: כלי שזאבין בו מכלי ראשון, אם דינו ככלי ראשון או ככלי שני?
תשובה: (א) דעת החוות דעת (בשם הט"ו) דכלי שזאבו בו מכלי ראשון אם הוציאו את הכלי עם משקין מכלי ראשון, הוי ג"כ כלי ראשון; אבל אם הוציאו את הכלי ריק בלי שום מאכל או משקה הוי רק כלי שני.

(ב) דעת הפרי מגדים (בסימן צ"ד) דבין אם הוציאו את הכלי עם מאכל ובין אם הוציאו אותו ריקן הוי ספק, והניח "בצריך ציון" אם צריך שיהא יד סידרת בהכף או הכלי שזאבין בו.

(ג) ודעת החכמת אדם דאם הוציאו את הכלי עם משקין הוי ספק, אפילו אם השהה קצת את הכלי בתוך הכלי ראשון עד שהרחיחה עולה תוך הכלי הזה; ובאם הוציאו את הכלי ריקן יש לו דין כלי שני לגמרי.

ק"ז. שא"ה: קדרה רותחת שהוסרה מהאש ונזרק המבטל, ואחר כך נפל איסור להקדרה, אם נחשבת הקדרה גם אח"כ ככלי ראשון או נחשבת רק ככלי שני?

תשובה: (א) הפרי מגדים הניח דין זה ב"צריך ציון".

(ב) ודעת החוות דעת דהוי רק ככלי שני.

ק"ח. שא"ה: קדרה רותחת שהזרק המבטל ממנה בעודנה עומדת אלל האש, ואח"כ נפל לשם איסור?

תשובה: בזה האופן הכלי הוי ככלי ראשון אף שהזרק התבטל, ואם נפל איסור להכלי אח"כ צריך ס' פעמים ס'. קמח

ק"ט. שא"ה: מבטל שנאסר מחמת ריח, מה דינה של הקדרה?

תשובה: בזה גם הקדרה אסורה. קמח

קמ. שא"ה: תחבו סכין חולבת בת יומא בקדרה של בשר שטמדה אלל האש, והטלו ע"ס הסכין חתיכת בשר מן הקדרה הזאת ונתנו את החתיכה

לקדרה אחרת, ונגד הסכין שתחבו ה"י ס' בקדרה הראשונה, אבל נגד חתיכת בשר שתחבו בה הסכין אין ס' לא בקדרה הראשונה ולא בשניה?

תשובה: (א) הקדרה הראשונה מותרת, והקדרה השניה אם היתה תמה בשעה שנתנו בה את החתיכה של בשר, או אחר נתינת

הבשר

מקור ההלכה

קמח) פרי מגדים רצין בסימן צ"ה.
קמח) יד אפרים.

קמח) פרי מגדים, הנדפס, חוות דעת.
קמח) חתם סופר חלק ירד סי' צ"ה.

הבשר חזרו ונתנוה אצל האש, או הדין דאם הי' בה ס' נגד המכרי נטילה" במקום תחיבת הסכין מותרת, ואם לאו חזרה.
(ב) ובאם בלעה הסכין החולבת דבר המפגע אין להקל כ"א במקום הפסד. קטן קמא. שאלה: תכיל הנאכר ביותר מס' כגון דכרנש טעמו יותר מס', או כמתכל ומחנן, אם אמרינן, חתיכה נעשית נבלה?
תשובה: דעת האחרונים דאמרינן בזה, "חתיכה נעשית נבלה". (א)

סימן צ"ג.

- א. שאלה: כשלו חלב בקדרה שכלו בה בשר, והקדרה הינה בת יומא?
תשובה: קדרה יי של בשר שבשלו בה חלב בתוך מעת לעת, אם הקדרה היא ישנה ולא ידעינן כמה בשר בשלו בה תוך המעת לעת, וממילא לא ידעינן כמה בלעה הקדרה מהבשר, צריך ס' בהחלב נגד כל הקדרה, ולפי שברוב פעמים אין במה שבקדרה ששים נגד הקדרה, לפיכך החלב אסור לגמרי. (א)
- ב. שאלה: אם ידעינן שיש כמה שבקדרה ס' נגד כל הקדרה?
תשובה: אם הוא ודאי שיש במה שבקדרה ס' נגד כל הקדרה, כגון שהקדרה רחבה מאד ונחשתה דקה, והיינו כעין יורה גדולה, או התבשיל של חלב הוא מותר. (ב)
- ג. שאלה: אם יש חלוק בזה בין קדרה של מתכות ובין קדרה של חרס?
תשובה: אין חלוק בזה בין קדרה של מתכות או של חרס, דלעולם החלב אסור עד שיהי' ס' נגד כל הקדרה. (ג)
- ד. שאלה: אם ידעינן כמה בלעה הקדרה מהבשר בתוך המעט-לעת?
תשובה: (א) אם ידוע כמה הקדרה בלעה מהבשר, כגון שהקדרה היא חדשה, או אפילו שהקדרה היא ישנה אבל ידוע שלא בשלו בה באותו מעט-לעת רק כזית בשר, או אין צריך לשער רק שיהי' ס' נגד הכזית בשר שבלעה הקדרה תוך מעט-לעת, דמה שבלעה קודם מעט-לעת הוי, "נותן טעם לפגם".
(ב) וכן אם ידוע כמה בשר בשלו בהקדרה תוך מעט-לעת מבשול חלב זה, (דמה שבשלו קודם מעט-לעת נותן טעם לפגם הוא) ותוך מעט-לע מבשול הבשר

מקור ההלכה

קמט) סם
קנ) מרי מגדים (בסימן ק) והגרצ"א כאן.
(א) רמ"א, ושו"ך.
(ב) שו"ך, והחב"א אד"פ.
(ג) שו"ך, ופרי מגדים.

תשובה : (א) אם בשלו חלב בקדרה של בשר ליתר מעת-לעת, הקלב מותר, דהוי נותן טעם לפגם, והקדרה אסורה לבשל בה בשר או חלב לפי שהיא בלועה משניהם. (יא)
(ב) ולבשל בה שאר דברים, מדינא מותר. (יג) לפי המנהג אסור. (יז)

יא. שאלה : בשלו חלב בקדרה ששלו בה בשר, והקדרה לא היחס בה יומא, ואחר ז"ך בשלו בה בשר תוך מעט לעט לבטול החלב ?
תשובה : בדיעבד, אם בשלו בהקדרה בשר תוך מעת-לעת ז"לבשול הקלב, התבטל אסור. (יז)

יב. שאלה : בשלו חלב בקדרה ששלו בה בשר, והקדרה לא היחס בה יומא, ואח"כ בשלו בה עוד חלב ?

תשובה : בדיעבד, הקלב מותר, ז" אבל לכתחלה אסור לבשל גם בנותן טעם לפגם דגזרינן שאינה בת יומא אטו בת יומא. (יז)

יג. שאלה : קהל שאסרו שחיטת חיה שוחט עד זמן ידוע ובתוך הזמן בשלו בכלים מאותו שוחט, אם מותר לאחר הזמן להשתמש לכתחלה בכלים ?

תשובה : לאחר הזמן כשהבלוע בתוך הכלי נותן טעם לפגם, הכלים מותרים להשתמש בהם לכתחלה, כיון דעתה ליכא דמגור כלי שאינו בן יומא, דעכשו הוא היתר. (יז)

יד. שאלה : חמץ שעבר עליו הפסח ונבלע בקדרה, אם מותר להשתמש לכתחלה בכלי לאחר מעת-לעת ?

תשובה : הדין בזה כמו בתשובה הקודמת. (יז)

טו. שאלה : קדרה חולבת של מחכות שלא בשלו בה חלב בתוך מעת-לעת אבל שבו בה חלב זמן כל הלילה, ואח"כ בשלו ז"בה בשר תוך מעת-לעת לשהיית ז" החלב ?

תשובה : בזה שנשתהה ז" בהכלי חלב צונן כל הלילה לא אמרינן שהוא כבוש והכלי בלע ע"י זה, דק הכלי מותר. (יז)

טז. שאלה : קדרה של מחכות שלא בשלו בה חלב בתוך מעת-לעת, אבל שרו בה חלב זמן מעת-לעת, ואח"כ בשלו בה בשר תוך מעת-לעת לשהיית ז" החלב ?

תשובה : בזה אמרינן דכבוש כמבושל, ואם בשלו בהקדרה תוך מעת-לעת לכבישת

מקור ההלכה

(טו) פרי מגדים.	(יא) ש"ך, ופרי מגדים.
(טז) שם.	(יב) ש"ך.
(יז) ש"ך, ופרי מגדים.	(יג) ש"ך, פרי מגדים, וחוות דעת.
	(יד) שם.

כור רלכות בשר בחלב סימן צג המבהין מח 95

הבשר הראשון בשלו בקדרה עוד בשר, או אין צריך סי' אלא נגד הבשר השני. (ד)

ה. שאילה: בשלו בשר בקדרה חולבת ששלו בה בתוך מעת-לעת כזית חלב עס מים? ^{זז}

תשובה: בזה אין צריך לשער רק לפי המדומע; ודוקא כשיש במים לבד כדי מדת עובי הדפנות שבקדרה, אבל היכא דהמים עם החלב המה כדי עובי הדפנות או פחות מעובי הדפנות, או משערין לא לפי המדומע אלא כנגד כל החלב כאילו הי' חלב לבד בלי מים בקדרה. (ה)

ז. שאילה: נחשול בקדרה חולבת תבטיל של ירקות וכיוצא בו עס מעט חמאה בתוכו, ותחבו כף לשם ומשם לבשר?

תשובה: (א) יש פוסקים דסברי דגם בזה אין צריך לשער אלא לפי המדומע. (י)

(ב) ויש חולקים ואומרים דצריך לשער נגד כל החמאה, מחמת דהחמאה צפה למעלה, ובלעה הכף מהחמאה. (י)

ז. שאילה: תחבו כף חדשה לרוטב עס בשר, ומשם לחלב? תשובה: בזה הכל מודים דצריך לשער נגד כל יי הכף ולא לפי חשבון המדומע, דשמא נגעה הכף בבשר ממש ובלעה בלי אמצעי אחר. (ה)

ח. שאילה: נספך רוטב של בשר לתוך קדרה של חלב או תחת קדרה של חלב, אם גם בזה משערין לפי המדומע?

תשובה: יש חלק בזה בין רוטב עב או קלוש, דהיינו אם מבשלין בשר צלי יש להחמיר ולומר שכל טעמו של בשר נכנס להמעט מים שהוא הרוטב ונתהפך כולו לבשר, ולכן צריך סי' נגד כל הרוטב, אבל אם מבשלין רוטב של בשר מבושל שיש תמיד ג' חלקים מים וחלק אחד בשר עם תבלין, או יש להקל ולשער לפי חשבון המדומע. (ט)

ט. שאילה: תחבו כף לקדרה של בשר נבלה ואח"כ תחבו את הכף היות לקדרה של בשר כשר?

תשובה: בהפסד מרובה וצורך גדול יש לומר דאין צריך לשער רק כפי המדומע בשר נבלה שבכף דהוי לה בלח. (י)

י. שאילה: בשלו חלב בקדרה ששלו בה בשר, והקדרה לא היתה בת יומא? ^{זז}

תשובה

מקור ההלכה

- (ד) ש"ך, ופרי מגדים.
(ה) חוות דעת (סימן ק"ג) טוב טעם ודעת. (ט) שם.
(ו) פרי מגדים בסדר תהנות הנשאל עם השואל. (י) חכמת אדם כלל מ"ד.
(ז) אחרונים.

הוצאת והכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"א